

SKEPTIKKO

2/2013

EPÄILIJÄT KEVÄTRETKELLÄ

Sisältö

2/2013

Julkaisija: **SKEPSIS**^{RY} #100

Tieteiden talo
Kirkkokatu 6, 00170 Helsinki
www.skepsis.fi

Päätoimittaja: Risto K. Järvinen

E-mail: editor@skepsis.fi

Toimitus: Närhitie 11, 01450 Vantaa

Toimitusneuvosto: Tapio Kortesaari, Heikki Nevala,
Jussi K. Niemelä, Minna Poutanen,
Tiina Raevaara.

Taitto: Tampereen seudun
Työllistämisyhdistys Etappi ry
Mediapaja / Minna-Elina Hakomäki,
Antti Silvennoinen

Kaikki tässä lehdessä julkaistut kirjoitukset ovat kirjoittajien omia mielipiteitä, eivätkä välttämättä edusta toimituksen, Skepsiksen tai ECSO:n virallista kantaa.

(ECSO = European Council of Skeptical Organisations. Skepsis ry on ECSO:n jäsen.)

Skeptikko on sitoutunut noudattamaan Journalistin ohjeita ja Julkisen sanan neuvoston toimintaperiaatteita.

Painopaikka: PK-Paino
ISSN 0786-2571

Seuraava Skeptikko ilmestyy syyskuussa. Lehteen tarkoitettu materiaali tulee olla toimituksessa elokuun loppuun mennessä.

- 4 **Annika M. Svedholm**
MIKSI IHMISET USKOVAT YLILUONNOLLISEEN?
- 9 **Boxa**
GNOOMIT
- 10 **Jarmo Korteniemi**
MIETTEITÄ RAJATIEDON ÄÄRELLÄ
- 15 **Otto J. Mäkelä**
PUHEENJOHTAJAN PALSTA
- 16 **Juha Leinivaara**
KOVAA PELIÄ BOSTONISSA
- 18 **Heikki Nevala**
TAIKURI, ANTISPIRITISTI JA METAPSYKKIKKO
FAUSTINUS SUOMESSA 1800-1900 -LUKUJEN
TAITTEESSA
- 24 IHME JUTTUJA
- 26 **Jose Ahonen**
VUOROVAIKUTUS VAI VEDÄTYS
- 27 **LeiniVaara**
NETTIMEEDIO JA DIGITAALISIA LÄÄKKEITÄ

28 SKEPTIKKO 20 V. SITTEN

29 **Risto K. Järvinen**
SKEPTIKOT KURKISTIVAT IHON ALLE

30 **Ilmo Pärssinen**
KIRJAT: OLIKO JEESUS OLEMASSA?

33 **Jussi K. Niemelä**
KIRJAT: SALALIITTOTEORIOIDEN JA
PUTKINÄKÖISYYDEN MAHTI

40: **Matti Virtanen**
KESKUSTELUA: MITÄ JOS LÄMPÖTILA EI ENÄÄ
NOUSEKAAN?

Kansi: Plastinoidut ruumiit ovat aiemmin olleet esillä 70 kaupungissa ympäri maailman. Näyttelyn on nähnyt yli 35 miljoonaa ihmistä. Eräänä toukokuun lauantaina Vantaan Heurekassa sen näki noin 30 skeptikkoo.

Kuva: Risto K. Järvinen

FASILITOITU KOMMUNIKAATIO sen kuin porskuttaa taas, vaikka tieteellisissä kirjallisuuskatsauksissa ilmaistu tiedeyhteisön enemmistön kanta on, että menetelmä ei toimi lainkaan, vaan johtaa poikkeuksetta tiedostamattomaan viestien kirjoittamiseen vammaisen henkilön puolesta.

Skeptikossa asia oli esillä isosti kymmenen vuotta sitten, jolloin Timo Saloviita ja Heikki Sariola perustelivat lehdessä 4/2003, miksi maankuulu CP-vammainen Tuomas Alatalo ei ole pystynyt kirjoittamaan fasilitoituja tekstejään itse. Fasilitoinnin nimi tahriutui, joten ei ehkä ole sattumaa, että nykyään puuhaa kutsutaan ”tuetuksi kommunikaatioksi”.

Fasilitointi Suomessa ei suinkaan ole hävinnyt historian hämärään, vaikka useissa maissa terveys- ja sosiaalimai opetusministeriö, julkisen terveydenhuollon tahot, autismi- ja kehitysvammajärjestöt tai lääketieteen ja vammaisalojen ammattilaisjärjestöt ovat julkaisseet menetelmää koskevia varoituksia.

Päinvastoin, meillä fasilitointi on noussut jälleen esiin lähiaikoina. Opetushallitus mm. rahoitti viime vuoden maaliskuussa Oulussa pidetyn koulutuspäivän, jossa käsiteltiin tuettua kommunikaatiota. Tilaisuuteen osallistunut henkilö lähetti jälkeinpäin kirjeen Opetushallitukselle, koska koki tapahtuman sisällön olleen erittäin ongelmallinen ja harhaanjohtava. Hänen mukaansa näyttää siltä, että fasilitointia käytetään säännöllisesti Oulun Tervaväylän ja Jyväskylän Haukkarannan kouluissa ja mahdollisesti muissakin valtion erityiskouluissa sekä useissa vaikeavammaisten ihmisten asumispalveluja tarjoavissa säätiöissä, yhdistyksissä ja kuntayhtymissä.

Tilaisuuden kouluttajat eivät kirjoittajan mukaan informoineet kuulijoitaan fasilitoinnin todellisesta asemasta. He antoivat ymmärtää, että kyseessä on kiistelty menetelmä, jonka kannattajilla ja vastustajilla on suunnilleen yhtä paljon tutkimusnäyttöä kantansa tueksi – tai mahdollisesti kannattajilla jopa enemmän.

Toinen kouluttaja näytti videoita työskentelystään Savon Vammaisasuntosäätiön neljän asiakkaan kanssa. Kommunikointi videoissa oli epäuskottavaa ja kehitysvammaisten henkilöiden arvokkuutta ja itsemääräämisoikeutta loukkaavaa. Asiakkaita pideltiin kädestä tai ran-teesta ja heidän sormellaan naputettiin nopeaan tahtiin viestejä aakkostauluun, kun he itse katselivat enimmäkseen muualle. Useaan otteeseen heidän oli täysin mahdollonta nähdä taulua, mutta viestien kirjoittaminen ei kärsinyt tästä lainkaan.

Videolla esitettyjen tekstien taso viittasi siihen, että kaikki neljä henkilöä olisi voinut niiden perusteella tul-

kita normaaliälyisiksi. Jos tällainen tulos olisi totta, kyseessä olisi koko kehitysvammakenttää mullistava havainto, joka tulisi pikaisesti julkaista alan kansainvälisissä julkaisusarjoissa.

Opetushallitukselle kirjeen lähettänyt henkilö totesi, että tuetun kommunikaation opettaminen nimenomaan Opetushallituksen tukeman koulutussarjan osana viestii, että menetelmä olisi luotettava ja yleisesti hyväksytty. Ellei Opetushallitus varmista koulutuksen laatua, se tulee olemaan osaltaan vastuussa ihmisten johtamisesta harhaan, menetelmän kontrolloimattoman ja epäeettisen käytön aiheuttamista sekavista tilanteista sekä vammaisten lasten ja aikuisten ihmisoikeuksien loukkauksista.

Opetushallitus suhtautui kirjeeseen ylenkatseella, tarttui sivuseikkoihin ja jätti pääasiat kokonaan käsittelemättä. Tiivistäen, he katsoivat, että koska kurssin järjestäjät ja muut osallistujat olivat laatuun tyytyväisiä, laadun täytyi olla erinomainen. Sekä Tervaväylän että Haukkarannan koulut jopa kiistivät käyttävänsä fasilitaatiota, mikä on merkillinen väite, koska kirjeen kirjoittaja oli pyytänyt Haukkarannan edustajaa demonstroimaan hänelle tuetussa kommunikaatiossa käyttämäänsä tekniikkaa kädestä pitäen. Edustajalta ei tullut vihjettä, ettei menetelmä olisi hänellä käytössä.

Tervaväylä ja Haukkaranta eivät ole yksittäisiä tapauksia, sillä keskeisiä toimijoita fasilitaation levittämisessä ja mainostamisessa on muitakin, kuten RAY:n rahoittamat Autismiliitto ja Kehitysvammaliitto, etenkin sen alaisuudessa toimiva Tikoteekki, jonka johtaja on myös kansainvälisen ISAAC-järjestön hallituksessa. ISAAC on pitkään tarjonnut kritiikittä foorumin fasilitointia esitteleville tahoille, mutta tämän vuoden aikana siellä on alkanut näkyä merkkejä muutoksesta parempaan. Mukana on myös Savon Vammaisasuntosäätiö ja sen sisällä etenkin Kirkonsalmen asumisyksikkö. Mainitsematta ei voi jättää Itä-Suomen yliopistoa ja professoreita Eijä Kärnä ja Juhani Laurinkari sekä YTT:ia Anja Saarista.

Onko fasilitoinnin ”uusi tuleminen” sattumaa? Pyritäänkö sitä ajamaan aktiivisesti läpi uuden sosiaalijaterveyslainsäädännön osaksi, jotta sille saataisiin samanlainen asema kuin Saksassa? Siellä fasilitointi on muistalänsimaista poiketen rinnastettu viittomakielen tulkaukseen ja muihin uskottaviin kommunikaatiota tukeviin menetelmiin.

Nyt pitää olla tarkkana, ettei käy kuin silloin, kun Heidi Hautala ajoi EU:ssa kevennettyä hyväksymismenettelyä homeopaattisille tuotteille.

RISTO K. JÄRVINEN

MIKSI IHMISET USKOVAT YLILUONNOLLISEEN?

Ehkä Skeptikko-lehdestä saadaan tulevaisuudessa lukea juttu otsikolla "Miksi jotkut ihmiset eivät usko yliluonnolliseen?"

MIKSI OSA IHMISSISTÄ uskoo telepatiaan, kummitteluun ja noituuteen? Mistä kumpuaa toisten skeptisyys? Paranormaaleihin ja yliluonnollisiin ilmiöihin uskovien ihmisten ajattelu eroaa varmaan jollain lailla yleisemminkin näihin ilmiöihin skeptisesti suhtautuvien ajattelusta, mutta millainen tämä ero on? Onko kyse eroista tietoisissa asenteissa uutta tietoa kohtaan vaiko joistakin sellaisista tekijöistä ihmisen tiedonkäsittelyssä, joita ei voi itse valita?

Tämäntyyppisiin kysymyksiin yritin löytää vastauksia maaliskuun alussa Helsingin yliopistossa tarkastetussa psykologian alan väitöskirjassani ”The Cognitive Basis of Paranormal, Superstitious, Magical, and Supernatural Beliefs: the Roles of Core Knowledge, Intuitive and Reflective Thinking, and Cognitive Inhibition”.

Väitöskirjatyöskentelyn loppuvaiheessa työhön keskittymiseni mahdollisti Skepsis ry:n myöntämä apuraha, mistä kiitoksena esittelin väitöstutkimusteni tuloksia Skepsiksen yleisötilaisuudessa maaliskuussa tieteiden talolla Helsingissä. Tämä kirjoitus perustuu tuossa tilaisuudessa pitämäni esitelmään.

PARANORMAALIIN USKOMINEN EI OLE VÄISTÄMÄTÖN OSA IHMISLUONTOA

PARANORMAALIEN USKOMUSTEN TUTKIJANA saan useimmiten osakseni kiinnostusta, mutta myös epäilyä, miksi niin perifeeristä aihetta pitää edes tutkia. Eihän humpuukiin kukaan järkevä ihminen usko! Kyselytutkimusten perusteella suomalaiset kuitenkin uskovat yliluonnolliseen, paranormaaliin, maagiseen ja taikaan siinä missä muutkin, vaikkei aiheesta kovin paljon julkisesti puhutakaan. Luotettavia tilastoja ihmisten uskomuksista on vaikea saada, koska vastauksiin vaikuttaa jo se, missä muodossa kysymys esitetään – pitääkö vastata joko-tai vaiko asteikolla esimerkiksi yhdestä viiteen.

Joka tapauksessa astrologia, telepatia ja tulevan ennustaminen kuuluvat tutkituista uskomuksista yleisimpiin. Yhdessä kyselyssä 38 % tutkituista suomalaisista arvioi itse olevansa taikauskoisia. Moni siis uskoo, että on olemassa ilmiöitä, jotka ovat tieteellisten selitysmallien ja luonnonlakien ulkopuolella, ja joita ei voi tutkia tieteellisesti. Koska psykologian tehtävä on selittää ihmisen ajattelua, on tärkeä ymmärtää, mikä näitä uskomuksia synnyttää. Miksi siis jotkut uskovat näihin ilmiöihin ja toiset pitävät niitä täysin humpuukina?

Yliluonnolliset uskomukset ovat viime vuosina olleet melko suosittu tutkimusaihe. Erityisesti uskonnollisiin uskomuksiin keskittyvä, psykologiasta vaikutteita ottanut kognitiivinen uskontotiede on ollut paljon esillä. Kognitiivisen uskontotieteen vallalla ollut oletus on, että uskomukset ovat ihmiselle luontaisia, osa ihmisluontoa. Ajatus perustuu tutkimuksille, jotka osoittavat että ihmisillä näyttää olevan taipumukset ajatella teleologisesti ja dualistisesti.

Teleologisessa ajattelussa syy-seuraussuhteet menevät toisin päin kuin tieteessä ajatellaan, eli asiat tapahtuvat

jotakin varten. Lapsilla tällainen ajattelu ilmenee esimerkiksi ajatuksena, että sataa, koska kukat haluavat vettä. Aikuiset ymmärtävät enimmäkseen syy-seuraussuhteiden menevän toisin päin, mutta aikuisillakin vastaava ajattelutapa lipsahtaa esiin tilanteissa, joissa he eivät aivan ehdi harkita vastauksiaan, eli esimerkiksi rajoitetun vastausajan tehtävissä. Mainittakoon, etteivät edes vuosikausia luonnontieteen parissa työskennelleet tutkijat vältty teleologiselta ajattelulta, jos heidän pitää vastata harkitsematta.

Toinen varsin yleiseltä vaikuttava uskonnollisuuden siemenenä pidetty ajattelutapa on dualismi, eli käsitys mielestä tai sielusta ruumiista erillisenä. Koska niin monet ihmiset ympäri maailman ajattelevat näin, monet tutkijat ovat päättelleet, että uskomusten omaksuminen on ihmiselle helppoa ja luontaista. Omassa tutkimuksessa ni en kuitenkaan ole tyytynyt tähän selitykseen, koska on epäselvää, voidaanko ”luontaisuudella” selittää muita kuin uskonnollisia uskomuksia.

On vaikea nähdä, miten teleologisesta ja dualistisesta ajattelusta seuraisi usko kaikkiin niihin uskomuksiin, jotka eivät ole osa uskontoa, vaan joita kutsutaan esim. paranormaaleiksi, maagisiksi tai taikauskoisiksi. Onko ihmiselle luontaista ja helppoa uskoa myös onnea tuoviin rituaaleihin, noituuteen tai ajatustenlukuun?

Teorian toinen ongelma on helppo tunnistaa Suomen kaltaisessa, maallistuneessa maassa: uskomuksia ei ole kaikilla. Tämän lehden lukijakunta on myös esimerkki siitä, ettei paranormaaliin uskominen näytä olevan väistämätön osa ihmisluontoa, vaan on myös olemassa skeptikkoja. Näin ollen uskomusten taustalla täytyy siis olla jotakin muuta kuin vain yleisinhimilliset taipumukset.

ONKO KAIKKI HUMPUUKI PARANORMAALIA?

OMASSA TUTKIMUKSESSANI pyrin ymmärtämään kaikenlaisia yliluonnollisia uskomuksia, niin maagisiksi, taikauskoisiksi kuin paranormaaleiksikin kutsuttuja. Tutkimukseni ja koko ”Research on Everyday Thinking”-tutkimusryhmämme työ on siksi täytynyt aloittaa määrittelemällä, mistä oikeastaan puhutaan – ja mistä ei – kun puhutaan näistä käsitteistä.

Paranomaaliksi näkee joskus kutsuttavan vähän mitä tahansa epäilyttävän oloista tai kiistaa herättävää opia, kuten grafologiaa tai uskoa ufoihin. Ei ole kuitenkaan ollut olemassa selkeää määritelmää ja kriteerejä sille, mikä tekee uskomuksesta paranormaalin. Entä paranormaalin, maagisen, taian ja yliluonnollisen suhde toisiinsa? Käsitteet näistä ovat olleet kirjavia.

Väitöskirjatyöni ohjaajan Marjaana Lindemanin kehittämän määritelmän mukaan paranormaaleissa uskomuksissa ratkaisevaa on maailman peruskategorioiden rajojen ylittäminen, eli ns. ontologiset sekaannukset. Esimerkiksi uskossa aaveisiin voidaan tunnistaa psyykkisen toiminnan ja aineellisten kappaleiden rajojen ylitys: ajatellaan, että psyykkinen olento voi olla olemassa ilman aineellista ruumista. Ennusmerkeissä puolestaan voidaan tunnistaa symbolisen ja aineellisen kategorioiden ylitys: ihmisen jollekin asialle antaman symbolisen merkityksen, vaikka-

pa tarot-korttiin piirretyn kuvan, uskotaankin kertovan tosimaailmassa tulossa olevista tapahtumista, kuten pilvet kertovat tulossa olevasta sateesta.

Paranormaaleissa uskomuksissa näyttää siis hämärtyvän käsitys siitä, mikä on olemassa vain mielen sisällä, mikä on olemassa aineellisesti, mikä on elotonta ja elollista, ja mitkä olennot ovat tajuksia, ja minkälaisiin tapahtumiin nämä eri kategorioiden oliot osallistuvat.

Jos noudatetaan yllä esitettyä määritelmää, huomataan myös, etteivät esimerkiksi grafologiassa ja ufo-uskomuksissa ylity minkään peruskategorioiden rajat. Persoonallisuuden ilmeneminen käsialassa on ehkä epätodennäköistä, mutta grafologiassa ei ole mitään varsinaisesti yliluonnollista. Samoin ajatus, että muilla planeetoilla on elämää, on sinänsä täysin mahdollinen luonnolakiensa mukaan. Sen sijaan vaikkapa ajatus, että humanoidit kommunikoisivat telepaattisesti, rikkoo ontologisia kategoriarajoja ja menee siksi yliluonnollisen puolelle. Määritelmäämme soveltamalla voidaan näin tunnistaa tarkasti, mitkä osat mistäkin opeista ovat yliluonnollisia ja mitkä puolestaan eivät.

Tarkka lukija lienee myös jo keksinyt, miksi käytän käsitteitä paranormaali, maaginen, taikauskoinen ja yliluonnollinen rinnakkain: niissä on kaikissa kyse pohjimmiltaan samanlaisista ilmiöistä. Osana väitöskirjaani teimme laajan katsauksen, jossa käytiin läpi miten eri tutkijat ovat käyttäneet näitä neljää käsitettä ja minkälaisia uskomuksia he ovat tutkineet. Katsauksen perusteella totesimme, että kaikkien käsitteiden alla tutkitut uskomukset ovat pitkälti samoja. Esimerkiksi noituutta oli tutkittu vaihdellen jokaisen neljän otsikon alla. Päädyimme siksi johtopäätökseen, että kaikissa näissä käsitteissä on ajattelun näkökulmasta kyse samasta asiasta. Paranormaalit, maagiset, yliluonnolliset ja taikauskoinen uskomukset eivät ole vain vähän tavallisesta poikkeavia uskomuksia, vaan ne koskevat nimenomaan ilmiöitä, joissa ontologisten kategorioiden rajat ylittyvät.

Näin teoreettisen määritelmän tutkiminen saattaa kuulostaa haastavalta, mutta sitä voidaan tutkia yksinkertaisesti pyytämällä ihmisiä arvioimaan väitteiden paikkansapitävyyttä. Kun ihmisille esitetään kategoriayhteyksiä sisältäviä lauseita, kuten ”Voima haluaa liikkua”, ”Aurinko näkee kauas”, ”Talo tuntee asukkaansa” tai ”Suunnitelma elää luonnossa”, paranormaaliin uskovat arvioivat lauseet skeptikoita selvästi useammin toiksi. Koska lauseet on mahdollista tulkita myös vertauskuviksi, ja vastaavia ilmaisuja käytetään paljon muun muassa runoudessa ja arkikielessäkin, painotimme koehenkilöillemme, ettei tehtävä ole arvoida ovatko lauseet hyviä vertauskuvia, vaan nimenomaan, voivatko ne olla kirjaimellisesti tosia.

Tulokset useasta laajasta aineistosta osoittivat, että tällaisten väittämien hyväksyminen on yhteydessä kaikkiin tutkittuihin paranormaaleihin uskomuksiin: niin perinteisiin paranormaaleihin uskomuksiin (aaveet, noituus, telepatia, telekinesia, ennustaminen, kuolleiden kanssa kommunikoiminen), perinteisiin uskonnollisiin uskomuksiin (jumala, enkelit, helvetti) kuin uskoon, että satunnaisilla tapahtumilla on syvempi tarkoitus (esim. ”Lentosi myöhästyy lumisateen takia ja tapahtuu lentokentällä ihmisen, jonka kanssa menet myöhemmin naimisiin. Oliko lumisateella tarkoitus?”).

Kaikki eri uskomukset myös korreloivat voimakkaasti keskenään. Tutkimukset siis vahvistavat sitä, minkä moni on huomannut arkielämässään: osa ihmisistä näyttää olevan yleisesti taipuvaisia uskomaan monenlaisen paranormaaliin, kun taas yhteen asiaan skeptisesti suhtautuvat tuppavat olemaan yleisesti skeptisiä.

MISTÄ TUNNET SÄ SKEPTIKON?

MIKÄ SITTEN TEKEE toisista yleisesti paranormaaliin uskovia ja toisista skeptikoita?

Moni rinnastaa taikauskoisuuden tyhmyyteen tai kouluttamattomuuteen. Tutkijatkin ovat uhranneet paljon aikaa ja resursseja sen tutkimiseen, ovatko taikauskoinen ihmiset jollain tavalla huonoja päättämään, onko heillä vaikeuksia kriittisessä ajattelussa tai onko heidän vaikea ymmärtää satunnaisuuden käsitettä. Tutkimustiedon vastaus näihin ennakkoluuloihin ja kysymyksiin on kuitenkin selkeä ”ei”.

Tutkimukset osoittavat, ettei paranormaaliin uskominen ole yhteydessä älykkyyteen tai heikkoon satunnaisuuden ymmärtämiseen. Koulutustaso puolestaan on jonkin verran yhteydessä uskomuksiin, mutta vain ääriyhtymissä: kaikista korkeimmin koulutetuilla on äärimmäisen vähän paranormaaleja uskomuksia, mutta yleisesti ottaen koulutus ei selitä läheskään niin suurta osaa uskomusten vaihtelusta kuin moni uskoo. Koulutetutkin ihmiset saattavat uskoa vaikkapa telepatiaan, ja toisaalta matalammin koulutettujen joukossa on myös täysskeptikkoja.

Tutkimukseni on siksi lähtenyt etsimään selityksiä tarkemmin ajattelun luonteesta. Minkälaisia ajattelun tekijöitä uskomuseroihin liittyy? Väitöskirjassani keskityin ensinnäkin ajattelutyyliin, eli siihen, millainen ajattelutapa on yksilölle ominainen – lähestyykö ihminen mieluiten asioita intuitiivisesti vai analyyttisesti. Toisekseen olen tutkinut ns. kognitiivista inhibitiota, eli ajatusten pitämistä pois mielestä ja ei-toivottujen vaikutelmien hillitsemistä.

INTUITIIVINEN JA ANALYYTTINEN AJATTELU

JOKAISELLA MEISTÄ ON käytössämme erilaisia tapoja ajatella asioita, mutta eroamme toisistamme sen suhteen, mitä näistä tavoista käytämme mieluiten. Ihmisen ajattelusta tiedetään, että suurin osa tapahtuu tietoisuuden ulkopuolella. Freud vertasi tätä aikanaan jäävuoreen, josta suurin osa on veden alla, ja tietoinen ajattelu on vain jäävuoren pieni huippu. Ihmiset osaavat usein vain sanoa, mitä mieltä he ovat jostakin asiasta, mutta eivät osaa pukea sanoiksi tai selittää, miksi ovat sitä mieltä. Nykypsykologiassa tällaista jäävuoren pinnan alaiseen osaan luottamista kutsutaan intuitiiviseksi ajatteluksi.

Analyyttinen ajattelu sen sijaan edellyttää tietoista väkiväkityä ja keskittymistä ja sitä käytettäessä osataan perustella ja kertoa, minkälaisen päättelyketjun kautta johonkin näkemykseen on tultu. Intuitiivisen ja analyyttisen ajattelun vuorovaikutusta tutkitaan ja kuvataan psykologiassa tiedon kaksoisprosessointimalleilla. Niissä ajatellaan, että ajattelu on oletusarvoisesti intuitiivista, ja analyyttinen ajattelu sekaantuu siihen silloin tällöin, kun ihminen oikein keskittyy.

RISTO K. JÄRVINEN

Levitaatio vai hyppy? Yliluonnolliseen ja paranormaaliiin uskominen ei ole universaalia, vaan tyypillistä henkilöille, joilla on vahva luottamus intuitioon ja joille ei ole ominaista ajatella analyyttisesti.

Ajattelutyylien yhteyksistä paranormaaleihin uskomuksiin tiedettiin jo ennestään, että itseään intuitiiviseksi kuvailevat henkilöt uskovat muita enemmän paranormaaliiin. Intuitiivista tyyliä oli aiemmin tutkittu pyytämällä ihmisiä itse arvioimaan, missä määrin seuraavankaltaiset väittämät kuvaavat heitä: ”Minusta on mukava nojautua intuitiivisiin vaikutelmiini”, ”Luotan ihmisistä tekemiini ensivaikutelmiini” ja ”Tunnen yleensä, milloin ihminen on oikeassa tai väärässä, vaikka en osaa selittää tuntemuksiani”. Näiden tutkimusten heikkous oli kuitenkin, että ne perustuivat vain itsearviointiin. Ei siis tiedetty, käyttävätkö paranormaaliiin uskovat ihmiset oikeasti intuitiivista ajattelua muita enemmän. Niinpä testasin yhteyttä kokeellisesti.

Koska intuitiivinen ajattelu on nopeaa ja ensisijaista, siihen päästään kiinni esittämällä kysymykset siten, että ihmisten on vastattava nopeasti intuitiivisen ensivaikutelmansa perusteella. Idea on yksinkertaisesti se, että kun ei ole aikaa pohtia vastauksia, analyyttinen ajattelu ei voi sensuroida vastauksia. Tutkimuksen tulos oli selkeä: nopeasti vastatessaan ihmiset hyväksyivät tavallista enemmän ontologisten kategorioiden rajat ylittäviä väittämiä. Lisäämällä intuitiivisen ajattelun valtaa hetkellisesti paranormaaliin uskomusten ytimessä olevat sekaannukset lisääntyivät.

Intuitiivisen ajattelun vastaparin, analyyttisen ajattelun, osalta aiemmat tutkimustulokset yllättivät. Analyyttisen

tutkiskelun voisi olettaa lisäävän skeptistä suhtautumista paranormaaleihin (kuten kaikkiin muihinkin) väittämiin, mutta tulokset olivat epäjohdonmukaisia: välillä analyyttisyys näytti kyllä vähentävän uskomuksia, mutta välillä myös lisäävän niitä, ja välillä mitään yhteyttä ei löydetty. Aloinkin epäillä, etteivät tutkimukset olleet kunnolla tavoittaneet sitä, mitä analyyttisellä ajattelulla tarkoitetaan psykologiassa: tietoista vaivannäköä, päättelyn sääntöjen noudattamista ja näkemysten perustelemista.

Analyyttistä tyyliä oli useimmiten arvioitu seuraavalaisilla väittämillä: ”Olen mielelläni vastuussa paljon ajattelua vaativista tilanteista”, ”Abstrakti ajattelu vetoaa minuun” ja ”Ajaudun yleensä pohtimaan sellaisiakin kysymyksiä, jotka eivät kosketa minua henkilökohtaisesti”. Totesin, että näihin kysymyksiinhän voi vastata myöntävästi, vaikkei ajattelu välttämättä olisi luonteeltaan kovin analyyttistä. Ensivaikutelmia ja tunteitakin voi miettiä pitkään tarkastelematta niitä kuitenkaan kriittisesti.

Näin ollen päätinkin tutkia analyyttisen ajattelun mahdollista yhteyttä paranormaaleihin uskomuksiin vielä kerran, mutta hieman erilaisilla kysymyksillä. Otin käyttöön ns. reflektiivisen ajattelun kyselyn, jonka kysymyksissä korostuvat avoimuus uusille ideoille ja valmius kyseenalaistaa omat uskomukset. Tässä muutama esimerkki kysymyksistä: ”Mielensä muuttaminen

on heikkouden merkki” (pisteet lasketaan käänteisesti), ”Mielipiteitäni vastaan hyökkääminen ei ole henkilökohmainen loukkaus minua kohtaan” ja ”Ihmisten tulisi aina huomioida uskomustensa vastaiset todisteet”.

Lisäksi koehenkilöni tekivät testin, jossa he ensin kertoivat oman mielipiteensä erilaisiin asioihin, ja sen jälkeen katsottiin, missä määrin he osasivat arvioida aiheeseen liittyvien argumenttien laatua objektiivisesti, ja miten paljon heihin vaikutti heidän oma mielipiteensä (kärjistäen: katsoivatko he vain että heidän omia mielipiteitään tukevat argumentit ovat aina hyviä ja heidän mielipiteensä vastaiset argumentit ovat aina huonoja). Näillä menetelmillä arvioitu taipumus käyttää analyyttistä ajattelua mahdollisimman paljon oli kuin olikin yhteydessä vähäisempiin paranormaaleihin uskomuksiin.

EN SAA MIELESTÄ SINUA VAI SAANKO SITTENKIN, ELI KOGNITIIVISEN INHIBITION YHTEYS USKOMUKSIIN

VIIMEINEN TEKIJÄ, jonka roolia tutkin uskomusten yksilöllisten erojen selvittämisessä, oli kognitiivinen inhibiatio. Tiedon kaksoisprosessointimalleissa ajatellaan yleensä, että analyyttinen ajattelu sekaantuu intuitiiviseen ajatteluun ainoastaan, jos ihminen itse huomaa, että intuitio on johtamassa harhaan, tai ettei intuitio jossakin tilanteessa riitä. On epäselvää, miten tämä intuitioon sekaantuminen tapahtuu, mutta yksi mahdollinen selitys on, että analyyttinen ajattelu inhiboi eli estää tai keskeyttää intuition toiminnan.

Yhdessä tutkimuksistani arvioin koehenkilöiden kognitiivisen inhibition vahvuutta Stroop-testillä. Testissä ihmiselle esitetään sanoja, jotka on kirjoitettu erivärisillä fonteilla, ja joskus sana ja fontin väri ovat sama, joskus ristiriidassa. Koehenkilön tehtävä on kertoa, minkä värinen fontti on, ja olla välittämättä siitä mitä siinä lukee. Tehtävä on vaikea ja kaikki tekevät siinä virheitä. Testin perusteella voidaan laskea pistemäärä, joka kertoo, kuinka hyvin ihminen onnistuu pitämään tavoitteen vastaiset ajatukset poissa mielestään tai ainakin olemaan vastamatta niiden mukaisesti.

Tutkimuksessani ne, joiden oli vaikea hillitä vääriä vastauksiaan, hyväksyivät eniten ontologisia sekaannuksia. Ne taas jotka onnistuivat parhaiten pysymään tehtävässä ja vastaamaan vain sen mukaan, mikä oli ohjeena, olivat skeptisimpiä. Tulos voidaan tulkita siten, että skeptikoilla on parempi kyky pitää mahdollisesti yliluonnolliset intuitiot poissa mielestään.

Toisessa väitöskirjaani sisältyvässä tutkimuksessa, jonka toteutimme yhdessä Aalto-yliopiston kylmälaboratorion tutkijoiden kanssa (ks. Skeptikko nro 1/2013, s. 6), tutkittiin aivokuvantamisella skeptikoiden ja paranormaaliin uskovien välisiä eroja. Esitimme koehenkilöille lyhyitä tarinoita ja kuvia, joilla yritettiin houkutella esille yliluonnollista ajattelua. Koehenkilöiden piti eläytyä tarinoissa kuvailtuihin tilanteisiin ja sen jälkeen katsella kuvia, joiden voidaan ajatella liittyvän tilanteeseen jollakin tavalla. Esimerkiksi kerrottiin tarina ”Läheisesi on jäänyt kiinni rattijuopumuksesta ja pelkää, miten hänen käy” ja sen jälkeen näytettiin tiiliseinän kuva. Samalla mitta-

simme funktionaalisella aivokuvantamisella eli fMRI:llä, millä alueilla aivojen verenkierto vilkastui koehenkilöiden katsellessa kuvia. Jälkeenpäin kysyimme, pitäisivätkö koehenkilöt kutakin kuvaa kussakin tilanteessa enteenä siitä, miten tilanne tulisi ratkeamaan.

Selkein skeptikoiden ja yliluonnolliseen uskovien ryhmien välinen ero oli se, että skeptikoilla aivojen aktivaatio vilkastui kuvien katselun aikana eräällä otsalohkon alueella enemmän kuin yliluonnolliseen uskovilla. Tämä alue on aiemmissa tutkimuksissa liitetty kognitiiviseen inhibitiioon. Mitä aktiivisempi kyseinen alue oli kuvien katselun aikana, sitä vähemmän henkilö kertoi näkevänsä kuvassa enteen. On siis mahdollista, että myös meidän tutkimuksessamme skeptikoiden vilkastunut aivo-verenkierto kyseisellä alueella kertoi siitä, että he olivat käyttäneet tehtävän aikana kognitiivista inhibitiota.

Aika moni osaa nähdä tarina-kuvaparien symbolisen yhteyden (esim. tiiliseinä = rattijuoppo joutuu vankilaan), mutta ihmisissä on eroa sen mukaan, uskovatko he, että symbolinen yhteys on oikeasti merkityksellinen ja oikeasti kertoo tulevasta, vai hylkääkö ihminen tällaisen tulkinnan. Tutkimustulokset on mahdollista tulkita siten, että kaikille syntyy tietty yliluonnolliseen enteesen viittaava tulkinta, mutta siinä missä se yliluonnolliseen uskovilla tulee läpi, niin skeptikot aktiivisesti hylkäävät yliluonnollisen tulkinnan.

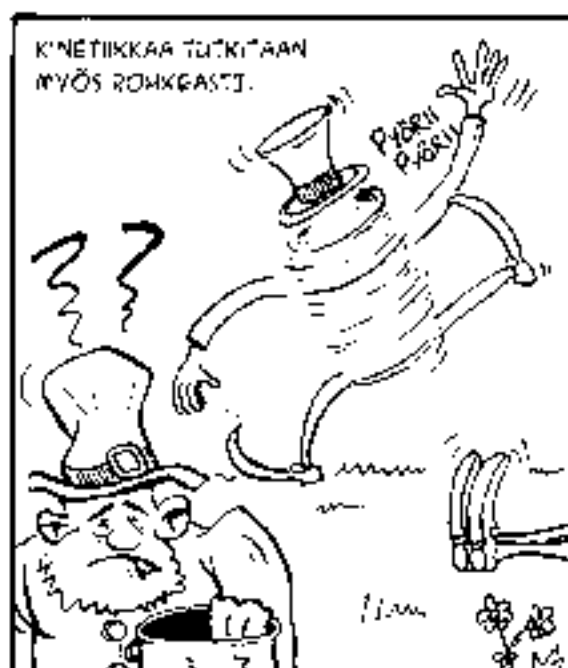
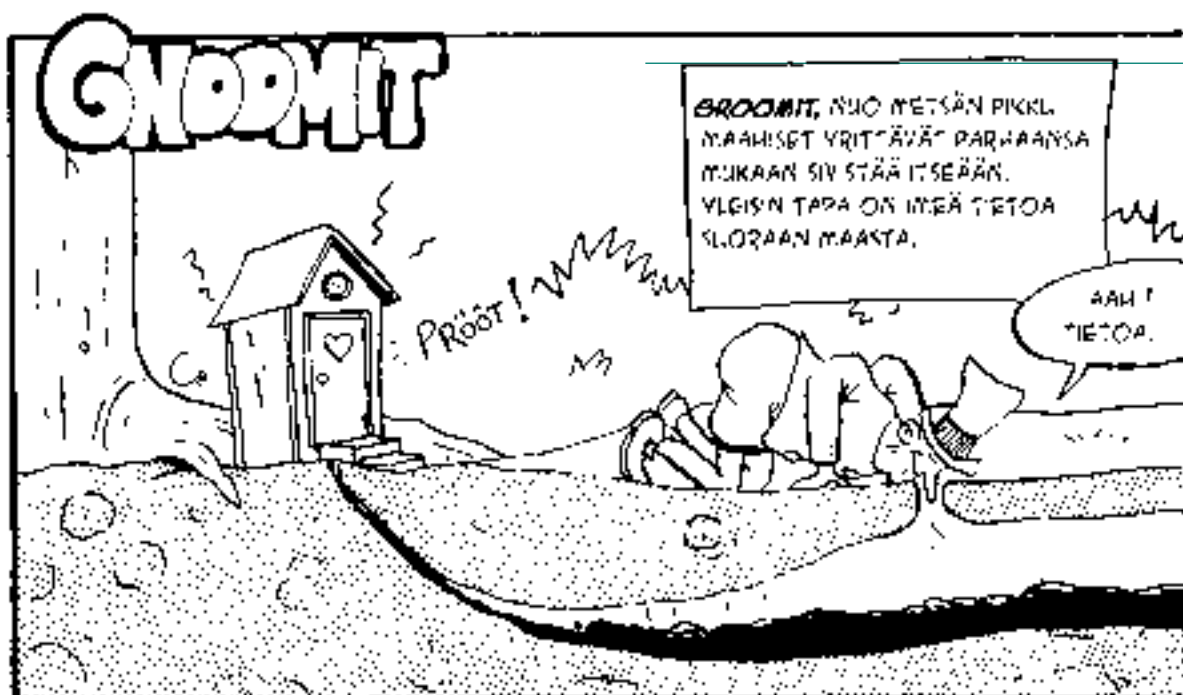
YHTEENVETO

YHTEENVETONA VÄITÖSKIRJANI tärkeintä antia on sen perusteleminen, että paranormaalit, taikauskokset, magiset ja yliluonnolliset uskomukset ovat psykologisesti sama asia. Koska niitä selittävät samat psykologiset tekijät, tutkimuslinjoja ei ole syytä pitää psykologiassa erillään vaan alan kehityksen vuoksi eri otsikoiden alla saatu tutkimustieto pitäisi kyetä yhdistämään.

Kysymykseen ovatko uskomukset osa ihmisluontoa, väitöskirja vastaa varovasti ”ei”. Tutkimusten perusteella paranormaalit uskomukset näyttävät kumpuavan intuitiivisen tiedonkäsittelyn tuottamista ontologisista sekaannuksista. Ontologiset sekaannukset ovat yleisiä, mutta ihmisissä näyttää olevan eroja sen suhteen, missä määrin nämä intuitiiviset vaikutelmat pääsevät vaikuttamaan ihmisen uskomuksiin.

Yliluonnolliseen ja paranormaaliin uskomien ei siis suinkaan ole universaalia, vaan tyypillistä henkilöille, joilla on vahva luottamus intuitioon, joille ei ole ominaista ajatella analyyttisesti ja joilla on heikompi kognitiivinen inhibiatio. Toisaalta kognitiiviseen inhibitiioon liittyvää tulosta voidaan myös katsoa toisesta suunnasta ja ehkä kiinnostava löydös onkin se, että poikkeuksellisen vahva kognitiivinen inhibiatio selittää skeptisismiä.

Aihetta on tutkittava enemmän, mutta mikäli kognitiivinen inhibiatio osoittautuu niin selitysvoimaiseksi tekijäksi kuin miltä se näyttää väitöstutkimusteni perusteella, koko kysymyksenasettelu on syytä kääntää päälleen. Ehkä Skeptikko-lehdestä saadaankin seuraavaksi lukea juttu otsikolla ”Miksi jotkut ihmiset eivät usko yliluonnolliseen?”.

"Kuten kaikki tietävät, avaruusolentoja on jo täällä", biologi Olli Pajula esitti.

Mietteitä rajatiedon äärellä

JARMO KORTENIEMI

"Jos ufojen alkuperästä saadaan pitävämpiä todisteita, ketä enää kiinnostaa jonkun satunnaisen hörhön sepitykset, kun vaihtoehtona on maailmaa mullistava löytö?"

OLUSSA JÄRJESTETTIIN alkuvuodesta "Kosmiset Parapäivät". Lähdin kuuntelemaan löytäisinkö todisteita jostain aiemmin minulle tuntemattomasta. Koetin olla tarttumatta korvaan särähtäviin lausahduksiin, kuten "mikromillin kokoisiin mikrosiruihin".

En usko astrologiaan, ufoihin (paitsi tunnistamattomina lentävinä esineinä), aaveisiin tai muihinkaan para-

normaaleihin ilmiöihin. Tiedän kuitenkin, että maailmasta löytyy pilvin pimein epätavallisia ilmiöitä. Nykytiede ei missään nimessä selitä niistä kaikkea – joitain asioita emme vielä edes huomaa katsoa tarkemmin. Juuri tämän vuoksi olen itsekkin tutkija, planeettageologiaan erikoistunut tähtitieteilijä. Katson maailmaa avoimin mutta kriittisin luonnontieteilijän silmin, ja kuljen sinne minne todisteet vievät. Tai ainakin yritän.

Parapäiville ostettiin vajaat 400 lippua, viidennes vähemmän kuin alustavasti odotettiin. Tapahtumassa kävi kuitenkin sankka ihmisvilinä. Ilman lippuakin pääsi nauttimaan aulan tarjonnasta: esitely- ja myyntipöydät notkuivat kaikenlaisista aina onnenkivistä ja kosmisen elämän oppaista vastapuristettuihin hedelmämehuihin ja juomien myrkkyjä hävittäviin muistivedelisiin metallisauvoihin. Rentouttavalta näyttänyttä ”kehon solumuistia aktivoivaa” raajojenliikutusterapiaa olisin itsekin voinut kokeilla, jos siitä ei olisi peritty erillistä maksua.

Kahvilan puolella istuskelu värikkään ihmisjoukon keskellä oli myös antoisaa. Pöytään kantautui pätkiä mielenkiintoisista keskusteluista, kuten ”kyllä se CIA varmaan tästä tietääkin” ja ”otin yhteyttä ufoihin, etteivät ne pilaisi nurmikkoamme” ja ”se vain tämä vaimo pakotti tulemaan, en minä muuten”.

Liput oikeuttivat kuuntelemaan Parapäivien varsinaista antia: monipuolisia esitelmiä. Niissä oli ufoja, eksopolitiikan suunnittelua, kokemuksia kohtalon varajoukoissa toimimisesta ja ihmiskunnan tarkoitusta. Yksi varoittava puheenvuoro kertoi suurista suunnitelmista, contraileista ja salaliitoista. Suomen valtion astrologinen analyysikin nähtiin; kuuleman mukaan 6.12.2015 tapahtuu jostain jännää, tasan kello 07.14.

Kummankin päivän päätti jakso ohjaaja–tuottaja Juhan af Grannin dokumenteista – tai ”dramatisoiduista tv-elokuvista”, kuten hän itse niitä kutsui. Grann varoitti ottamasta asioita kirjaimellisesti ja painotti vain tulkitsevansa ja dramatisoivansa raportoituja paranormaaleja kokemuksia. Oletan, että sama päti itse asiassa kaikkeen Parapäivillä kokemaani: tulkintaa.

VIERAILIJAT SIELTÄ KAUKAA

EKSOPOLITIIKKA ON POLITIIKKAA Maan ulkopuolisten olentojen kanssa. Aiheesta luennoinut Olli Pajula on hyvinvointitekniikan ja opetuksen parissa työskennellyt biologi, joka on koko pienen ikänsä ollut kiinnostunut avaruudesta ja ufoista. Pajulan mukaan ei oikeastaan ole tärkeää, onko vierailijoita jo käynyt täällä vai ei. Oleellista on pohtia, kuinka – ja kuka – virallisesti vastaanottaa vieraat, ja sopia menettelytavoista yhteisesti. Maapallolla

Juhan af Grann painotti vain tulkitsevansa ja dramatisoivansa raportoituja paranormaaleja kokemuksia ”dokumenteissaan”.

kun ei ole johtajaa, ja urapoliitikkojen tekemisiin ei tuollaisessa uniikkitapauksessa välttämättä ole luottamista.

”Sanoisko nyt suoraan: tämä jenkkien taktiikka, että ensin ammutaan ja sitten kysytään, niin se on tosi huono tapa”, kiteytti Pajula.

Tuon kaiken minäkin voisin allekirjoittaa. On hyvä varautua siihen kuinka alieneihin luodaan ja ylläpidetään hyvät suhteet, vaikka se olisi teoreettistakin. Ehkä se tuo lisäsisältöä maanpäälliseen diplomatiaankin. Wikipediaan, tuohon aina epäiltävän tiedon mekkaan, on kerättyä eksopolitiikan aiheista varsin runsas linkkilista [1]. Joukossa on aikalailla tieteellistäkin aineistoa.

Pajula esitteli asiaa ajavan Exopolitics-verkoston toimintaa [2]. He esittävät, että ufo-ilmiöitä tutkittaisiin tieteellisesti, eikä havaintoja saisi vääristellä tai havait-sijoita mollata tai vaientaa. Pajulan omin sanoin: ”Ufo-havaintojen todellista luonnetta ei kannata lyödä luk-koon”. Sinällään hän esitti hyviä ideoita, sanoisin. Mutta. Tieteellinen tutkimus tarkoittaa, että todisteet alistetaan tiedeyhteisön syyniin. Uudesta löydöstä etsitään epäloogisuuksia ja puutteita, jotka paljastuessaan aina-kin rampauttavat tulkinnaa, jos eivät sitä aivan kokoa- naan lynkkaa. Jos taas aukkoja ei löydy, tulkinnaa ase- ma vahvistuu. Todistustaakka onkin siksi aina uuden asi- an esittäjällä: hatarat väittämät eivät yksinkertaisesti vain

riitä. Tieteellinen tutkimus tarkoittaa myös tietentahtoista objektiivisuutta.

Exopoliticsin tavoitteissa listataan ”YK:n päätöslauselman 33/426 täytäntöönpano”, johon tukeudutaan usein, kun ufo-tutkimukselle halutaan virallisempi leima. Tarkistin lauselman sisällön; kyse on vain ilmoituksesta. Grenadan edustaja esitti, että ufo-asioita voitaisiin käsitellä YK:n alaisuudessa, mihin yleiskokous totesi, että käsitellään tämä seuraavana vuonna, mikäli maa tuo lisäselvityksiä pöytänsä. Tätä ei tietääkseni ikinä tapahtunut. Lauselman teksti löytyy kokonaisuudessaan Skeptikosta 4/95 [3].

Exopoliticsin jalompien päämäärien lomasta löytyy myös paljon tarkoitushakuista: Avaruuden olentojen vierailut Maassa tulisi tunnustaa julkisesti, ufo-teknologian tutkimusta täytyisi edistää ja edellisten perusteella löydettyä uudenlaista fysiikkaa ja paradigmamuutosta tulisi tukea.

”Kuten kaikki vähänkin asiaa seuraavat tietävät, avaruusolentoja on jo täällä”, Pajula tokaisi. Itse asiassa minä en tiedä. Ja luulen seuraavani avaruusasioita aika hyvin.

SUURIA SUUNNITELMIA PIENELLE IHMISELLE

LÄÄKÄRI, UFOLOGI JA KONTAKTIHENKILÖ Rauni-Leena Luukanen-Kilde esitelmöi salaliitoista, varsin antoisasti. Hän aloitti kasvihuoneilmästä. Muutaman asteen lämpeneminenhan tulee aiheuttamaan planeetallemme mittavia katastrofeja tai ainakin uusia ongelmia. Viimeaikaiset ilmastokokoukset eivät kuitenkaan ole saaneet aikaan toivottua sopua ja intoa päästöjen rajoittamisesta.

Ymmärrän ja jaan Luukanen-Kilden murheen. Mielestäni kapitalistinen rahanhimo ja lyhytnäköinen voitontavoittelu vievät päättäjiä kuin pässiä narussa. Ja elinolojamme siinä sivussa. Luukanen-Kilden mukaan syy on kuitenkin toisaalla, ja paljon karmeampi.

”Jo Rion konferenssissa 1992 päätettiin, että koska Maapallolla on liikaa ihmisiä, 85% planeetan väestöstä on hävitettävä. Koska me ihmiset olemme niitä saastuttajia.”

Luku vaihteli puheen aikana välillä 66–90 %, mutta trendi tuli selväksi. Väestövähennys saadaan aikaan ilmastomuutosta kiihdyttämällä ja lisäämällä muutakin saastuttamista. Tämä johtaa mm. tarkoituksellisiin nälänhätiin ja luonnonkatastrofeihin. Pikanttina lisänä ovat tappavat ja sterilisoivat rokotusohjelmat, sekä mikrosiruilla ja säteilyllä aikaansaatu aivopesu. Populaatio pienenee roimasti jo 50 vuodessa.

Ketkä suunnitelman ovat sitten kyhänneet? Luukanen-Kilden mukaan johtavat poliitikot ja virkamiehet ovat autuaan tietämättömiä asiasta. Demokratian silmälumeeksi järjestettävät äänestykset ovat manipuloituja, jotta niissä saadaan ”valittua” ennalta suunnitellut johtajat, joita on helppo liikutella.

Taustalla, kaiken takana, on toimistopäällikkötaaso. ”Koska siellähän ne ekspertit ovat”, selvensi Luukanen-Kilde. ”Kaiken tämän jälkeen tämä eliitti suunnittelee helppoa elämää orjien ja teknikoiden ylläpitämässä maailmassa. Muut raivataan pois tieltä.”

Väitteet olivat Luukanen-Kildellä kovia. Mutta kuulopuheet, väittämät, vihjukset, tai ”onhan se nyt selvää” -selitykset eivät aivan riitä. ”Bill Gatesin ja Norjan pääminis-

Rauni-Leena Luukanen-Kilde kertoi, että jo Rion konferenssissa 1992 päätettiin, että 85% planeettamme väestöstä on hävitettävä.

terin tapaaminen” ei vielä kerro salaliitosta, eivätkä lentokoneiden iltaruskossa hohtavat tiivistymisvanat kansan myrkyttämisestä.

Henkisen ja rauhanomaisen elämän puolesta puhuivat elämäntapaopas Kalevi Riikonen ja astrologi Tuija Robbins. He kertoivat paljon ihmisyydestä, kosmisesta tarkoituksesta, sielunvaelluksesta, ynnä muusta korkealentoisesta. Aurinkokunnan tarkoitus on opetella rakkautta, ja jousimiehen aikakausi lähestyy. Suomen tehtävä on johtaa maailmaa näkijänä.

Esityksissä viuhui paljon minulle tuttuja termejä ja ilmiöitä tähtitieteen, fysiikan ja biologian aloilta. Niistä saatu soppa höystettiin kuitenkin astraalimatkailella ja energiatasoilla, joten kokonaisuus meni enemmän kuin vain hieman yli hilseen.

Robbins kertoi kyllä jännittävän detalin: Merkuriuksen radan sisäpuolella kiertävä Vulcan(us)-planeetta on sittenkin olemassa. Olisi kiva kuulla, mikä sen periodi on, pääsisin löytäjänä historiankirjoihin.

SALAISUUKSIA KUISSA?

MONISSA PARAPÄIVIEN PUHEISSA nostettiin esiin useita eksoottiselta kuulostavia ilmiöitä. Pääosassa oli kvanttifysiikka, kuten superpositio (vain yksi monista samanaikaisista tiloista voidaan mitata), kvanttiteleportaatio (hiukkasten ominaisuuksia voidaan nykyään kopioida toisiin) sekä lomittuminen (mittaamalla yhtä hiukkasista voi tietää toisestakin). Lisäksi oli puhetta mm. DNA:n itsekorjauksesta.

Ilmiöistä vedettiin saman tien johtopäätöksiä makroskooppiseen reaali maailmaan. Astraalimatkaile ja teleportaatio todettiin mahdollisiksi, kunhan niitä tarpeeksi miellessään harjoittelee. Veikkaisin, ettei homma kuitenkaan toimi ihan noin helposti, filosofisia aasinsiltoja rakentamalla. Kannattaisi tarkistaa, mitä mainitut löydöt todella merkitsevät. Ei riitä, että niistä poimii omiin ideoihin sopivat palaset ja jättää muut havaitut tosiasit huomiotta.

Luukanen-Kilde kertoi yliopistotieteen olevan 50 vuotta jäljessä USA:n puolustusvoimien todellisesta tietotaidosta, joka on tietysti peräisin tutkituista ufo-aluksista. Ehkä tämä selittää, miksi Parapäivien puheissa usein käsitelty tiede ja tekniikka kuulostivat korviini kovin utopistiselta.

Pyydän, että halukkaille yliopistofysikoille järjestettäisiin esittely. Eräänlainen ”ufo-tiede ja -tekniikka idiooteille” -kurssi, jossa opastetaan ja todistetaan, vaihe vaiheelta, kuinka ufojen tekniikka ja fysiikka toimii. Samaan tyyliin kuin suhteellisuusteoriaa opetetaan perusmekaniikan pohjalta. Pelkään, että muutoin esitelmissä heiteltäisiin asioihin pitää vain uskoa.

Myös astraalimatkaillen peruskurssin voisi järjestää, vaikka se mainittiinkin amatööreille vaaralliseksi.

Kalevi Riikonen vilautti esityksessään kalvoksi kopiomaansa kirjan sivua. Siinä oli Apollo 8 -lennolla näpsästy kuva Kuun pinnasta. Alkuperäisen kuvatekstin mukaan ”varjoissa kasvaa kasvillisuutta aivan kuten Lounais-USA:n aavikoilla”.

Minun silmiini valokuva näytti lähinnä epäselvää ja suttuiselta tummalta läikältä. Katselen vastaavia kuvia työkseni. Tämä vain oli hieno esimerkki, kuinka kuvasta voi väittää mitä vain, kun se on piloille suurennettu, värimailma on levitetty tappiin ja mittakaava jätetään pois. Ikävä kyllä Riikonen ei ollut pistänyt kirjan nimeä tai kuvan numeroa ylös, joten juuri tuota paikkaa en voinut tarkistaa. Kuu on kuitenkin jo 70-luvulla kuvattu niin tarkkaan ja useaan kertaan, että kasvillisuus olisi varmasti huomattu.

Netistä vastaavia ”kuva-analyyssejä” löytyy vaikka kuinka. Yleensä ne osoittavat, ettei tekijä ole perillä vä-

Elämäntapaopas Kalevi Riikonen puhui henkisen ja rauhanomaisen elämän puolesta.

rävärivista, kuvankäsittelystä tai kaukokartoituksen perusteista.

Riikonen mainitsi myös Marsin kuiden olevan outoja: niiden kiertoajat resonoivat ja lisäksi kuut ”sijaitsevat aivan liian lähellä Marsia, ovat onttoja ja kaikki kuista otetut kuvat ovat mystisesti epäonnistuneet”. Epäilyissä on kyllä historiallista perää, mutta ne eivät ole aivan ajan tasalla. Sisemmän Phobos-kuun havaittiin aikoinaan olevan tippumassa nopeassa spiraalikierteessä kohti Marsia. Venäläinen astrofysikko Josif Shklovsky laski 50-luvun lopulla, että Marsin ylimmän kaasukehän jarrutusvaikutus pystyisi aiheuttamaan ilmiön, mutta vain jos kuu olisi erittäin kevyt. Phobos mallinnettiin pian ontoksi, keinoiseksi metallisäiliöksi, jonka halkaisija on 16 km ja seinien paksuus alle 6 cm. Jo 60-luvun mittaukset kuitenkin todistivat, että korkeudenmenetys olikin vain 1,8 cm vuodessa ja että spiraalin syynä ovat vuorovesivoimat eikä kaasukehä. Phobos on siltikin harva ja huokoinen. Tutkimukset osoittavat, että se koostuu lähinnä yhteenkasautuneista lohkarista ja kivimurskeista.

Mitä tulee kuvien epäonnistumiseen, niin se tosiaan piti paikkansa, 60-luvulla. Myöhemmin kuiden potetteja ovat kuitenkin nappailleet monet luotaimet. Netistä löytyy vaikkapa hakusanoilla ”HRSC Phobos” todella yksityiskohtaisia kuvia. Mutta luokkuja niissä ei näy, eikä 1:4:9-monoliitteja.

MEDIAPELIÄ!

USEIMMAT PUHUJAT HERISTIVÄT syyttävää sormea median suuntaan. ”Ufo-hörhöt saatetaan tarkoituksella naurunalaisiksi”, Pajula sanoi. Riikosen mukaan tämä on tarkoitushakuista peliä. ”Intressiryhmät eivät halua totuutta julkisuuteen.”

Olen periaatteessa samaa mieltä siitä, että ufojen ja paranormaalien asioiden tutkimus tulisi ottaa vakavasti, niin tieteessä kuin mediassakin. Tosin painotuserolla. Tieteen täytyy olla avointa ja puolueetonta, eikä mediaa voida sensuroida tai ohjaila. Muutoksen, jos sellaista tarvitaan, on tapahduttava läpinäkyvästi.

Ufo-tutkijoiden omissa intresseissä onkin tuoda asiaan yksinkertaisesti parempia todisteita julkisuuteen. Jos ”pitäviä todisteita” todella on kuten väitetään [4], ne pitää iskeä pöytään. Tällöin mediaongelma häipyä automaattisesti: Jos ufojen eksoottisesta alkuperästä saadaan pitävempiä todisteita, mediakritiikki kääntyy silmänräpäyksessä sensaatiouutiseksi. Ketä kiinnostavat enää satunnaisen hörhön sepitykset, jos vaihtoehtona on maailmaa mullistava löytö?

Esitelmissä viitattiin usein korkeissa asemissa olleiden eläkeläisten todistuksiin asioista, joita he ovat mm. viranomaistehtävissä nähneet ja kuulleet. Mikä tekee näistä lähteistä luotettavampia kuin ne paljon lukuisammat muut, jotka kiistävät väitteet? Kuinka sattuu, että ensimmäiset moniselitteiset löydöt pääsevät salaliiton seulan läpi ja julkistetaan sellaisenaan – mutta sitten tarkemmat tutkimukset, jotka voisivat paljastaa mullistavan löydön, onkin manipuloitu niin ettei mitään epäilyttävää näy?

Mistä löytyy se punainen pilleri, joka kaikkien pitäisi popsia, jotta näkee ufologian, astraalimatkaillen tai muun rajatieteen edustaman ”totuuden”? Mielelläni testaisin, jot-

ta ymmärtäisin ne asiat – olettaen tietysti, että näkisin tosi-asioita, enkä muiden mielipiteitä.

”Se joka omistaa median, johtaa maailmaa”, Riikonen koosti. Näinhän se on (paitsi medialukutaidon kasvaessa). Tällä hetkellä paranormaaleista asioista vain ei kirjoiteta vakuuttavasti. Voidaan vain pohtia johtuuko asia salaliitosta, selityksen tasosta, vai aiheen todenperäisyydestä.

KOSMISET HIPIT

KAIKISSA ESITELMISSÄ paistoi selkeästi läpi puhujien perimmäinen sanoma, rehellinen huoli ihmisistä ja elinympäristöstämme. Meidän kaikkien pitäisi välittää ja huolehtia toisistamme paremmin, rakastaa enemmän kuin kilpailia. Turha henkilökohtaisen mammonan ja vallan haalliminen voitaisiin jättää sikseen ja keskittyä rakentamaan paljon parempaa huomista. Meillä on varaa siihen, ja olemme parempia ihmisiä jos ja kun näin teemme.

Pajula muistutti: ”Semmoinen humanistinen megatrendi on tulossa, ollut tulossa jo jonkin aikaa. Ja me tehdään se. Ei huudella naapurია hätiin, kannattaa toimia itse.”

Mielestäni tämä on erittäin kunnioitettava ja kannatettava tavoite, piste. Vaikka sitä väritettäisiin chakrasäteillä, ufoilla tai astraalimatkoilla. Miksi ei? Yhteiskuntahan hyväksyy nytkin jos jonkinlaista maailmanparannusta, vetten päällä kävelijän, ylösnousemuksen ja enkeleiden voimalla.

Koen, että suurin osa Parapäivillä näkemästäni oli tavalla tai toisella uskoon ja henkilökohtaiseen valaistukseen perustuvaa uskonnollista toimintaa. Ja siinähan ei ole mitään pahaa.

Sain päivillä vihjeen selailla Jaakko Närvän väitöskirjaa [5]. Hän pohtii ufo-ilmiöiden uskonnollisia elementtejä. Närvän mukaan ufologia voidaan jakaa kahteen haaraan. Kriittisellä ufologialla on tavallaan tieteellinen ja tutkiva ydin, mutta se väritetty hyvin uskonnolliseksi, kun aihepiiriin sekoittuvat humanoidit ja ufo-sieppaukset. Esoterisesta ufologiasta taas löytyy jälleensyntymistä, jumaluuksia ja kosmista ohjaamista. Se on helppo tunnistaa uskonnolliseksi.

Närvän mukaan henkilökohtaiset ufo-kokemukset ovat myös suurimmaksi osaksi uskontoa. Ne eivät siis ole huijausta, psykiatriaa tai tarkoituksellisia tarinoita – mutta ei-

vät myöskään kuvauksia ufoista. ”Lähes kaikki ufo-havainnot voidaan helposti selittää tavanomaisin ilmiöin”, kertoo Närvä.

Löytyy kuitenkin muutamia, ilmeisen vakuuttaviakin tapauksia, joille ei löydy selkeää selitystä normaalin ympäristömme puitteissa. Minun mielestäni juuri nämä ufo-tapaukset olisivat mielenkiintoista tutkittavaa.

Parapäivien puhujat olivat erittäin mukaansatempaavia. Vaikka en ymmärtänyt astrologisesta puheesta paljoakaan, sopivaan ”zoneen” ei ollut vaikea tiputtautua. ”Tässähan on järkeä”, ajattelin. Hetken. Rajatiedon kannattajat ovat usein parempia propagandisteja kuin tieteilijät. He osaavat vedota tunteisiin, ja se jos joku on nopea tapa saada ihmisiä puolelleen. Kun tarpeeksi useasta narusta vetää, niin joku aina osuu kohdalleen. Tieteellinen ajattelu taas perustuu riittävään taustatietoon, asioiden tietoiseen punnitsemiseen ja hitaaseen, tylsään tiedon sulattamiseen.

Valehtelin, jos väittäisin, että olisin vakuuttunut mistään Parapäivillä puhutusta. Salaisuudet eivät todellakaan avautuneet. Mutta kokemus herätti ajatuksia, erittäin tärkeitäkin. Siitä olen erittäin kiitollinen.

LÄHTEET

- [1] <http://tinyurl.com/kg9hr9rc>.
- [2] <http://exouutiset.blogspot.fi/>.
- [3] Hannu Karttunen: Ufot ja tähtitiede. Skeptikko, 1995/4, no. 27, s. 2–10. <http://www.skepsis.fi/lehti/1995/1995-4-skeptikko.pdf>.
- [4] P. A. Sturrock: Sturrockin analyysi Condonin raportista. Suom. Jorma Kosonen, Suomen Ufotutkijat ry, 1999. <http://tinyurl.com/kka944t>.
- [5] Jaakko Närvä: Ufologia ja ufokokemukset uskonnollisina ilmiöinä: Teoreettinen tutkimus. Väitöskirja, Uskontotieteen laitos, Humanistinen tiedekunta, Helsingin yliopisto, 2008.

Kirjoittaja on työskennellyt planeettatutkimuksen parissa mm. EISCAT-tutkan vieressä Sodankylässä, ESAn luotainprojekteissa Saksan avaruustutkimuskeskuksessa, sekä NASAn rahoituksella Houstonissa ja Kalifornian yliopistolla, muttei tietääkseen kuulu mihinkään salaliittoon. Hän opiskelee tällä hetkellä Oulun yliopistolla tiedeviestintää.

SKEPSIS TOIMII!

PERTTI JARLA JA SALALIITTOTEORiat

SKEPSIKSEN YLEISÖLUENTOJA SYKSYLLÄ:

4.9.2013: Onko moraalimme häviämässä? Yliopettaja Matti Laine Rikosseuraamusalan koulutuskeskuksesta puhuu ihmisen moraalin nykytilasta. Tieteiden talo, Kirkkokatu 6, Helsinki, klo 18–20.

2.10.2013: Skeptikko ja sarjakuvapiirtäjä Pertti Jarla kertoo erilaisista salaliittoteorioista ja siitä, mihin niissä tarkalleen ottaen uskotaan. Tieteiden talo, Kirkkokatu 6, Helsinki, klo 18–20.

Puheen- johtajan palsta

OTTO J. MÄKELÄ

Kreationistien selitykset ovat huonoja tieteelliseltä kannalta

MAAILMALLA on viime vuosina tullut esille pyrkimyksiä alistaa opetusta ja tieteellistä tutkimusta poliittisille, ideologisille ja kaupallisille päämäärille.[1] Aiemmin tupakan haitallisuuden kieltäneet think tankit tukevat nyt ryhmiä, jotka kieltävät ihmisen aiheuttaman ilmastomuutoksen.[2]

Turkissa nousevan islamilaisuuden myötä on Charles Darwinistakin retroaktiivisesti tehty juutalainen.[3] Kun Etelä-Koreassa oppikirjoista karsittiin kreationistiliikkeen vaatimusten takia vanhentuneita käsityksiä evoluutiosta, lopputuloksena oli evoluution osuuden laskeminen.[4] Venäjällä on duumassa vaadittu tiedeopetuksen alistamista uskonnolle.[5]

Edelleen jatkuva taistelu evoluution opettamisesta [6] on elinehto kreationisteille, sillä olisi kuolinisku yhä teko-hengitettävälle ”kreationistiselle tieteelle” [7] myöntää tosiasia, että tieteellisessä mielessä debatti lopullisesti ratkesi liki 70 vuotta sitten. [8]

Evoluutioteorian kyseenalaistaminen ja yleisempi tiedevastaisuus ei valitettavasti ole Suomessakaan mitenkään vieras asia. [9] Tietävästi Suomenkin kristillisissä kouluissa on viime vuosinakin evoluutioteoriaa opetettu likimain saatesanoilla ”tätä nyt vaaditaan opettamaan, mutta ei se totta ole”.

Aihe nousi taas hiljattain esille, kun perussuomalaisen kansanedustaja Mika Niikko teki opetusministerille kirjallisen kysymyksen (KK285/2013) [10] vaihtoehtoisten teorioiden maailman synnystä ottamiseksi huomioon opetussuunnitelmassa.

Tuolloinen opetusministeri Jukka Gustafsson vastasi kysymykseen korjaten, ettei evoluutioteoria ole teoria maailman synnystä, vaan eliölajien synnystä. Hän aivan oikein totesi, että eri uskontojen luomiskertomukset eivät ole tieteellisessä mielessä teorioita, eikä niitä näin ollen myös-

kään voida esittää vaihtoehtoisina teorioina elämän synnystä tai kehitymisestä.

Kreationistien tarjoama ”goddidit” todellakin on erinomaisen huono selitys tieteelliseltä kannalta: se ei tosiasias-
sa selitä mitään havaintoja, se ei anna mitään uusia tutkimusimpulsseja, eikä se myöskään ole falsifioituva (voidaan aina postuloida kuurupiilosilla oleva Jumala).

Toisaalta tällaiset vaatimukset vähemmistönäkökulman tuomisesta esille ovat osoitus siitä, että uskonnolliset ryhmät ovat tiedostaneet ongelmansa: enää reilu neljännes suomalaisista uskoo kristinuskon jumalaan, ja uskon-
tokuntiin kuulumattomien osuus on kasvanut vuoden 2000 vain 12,7%:sta vuoden 2012 jo 21,0%:iin. [11]

Suomen Evankelis-luterilaisella kirkollahan ei virallisesti ole mitään evoluutioteoriaa vastaan, mutta heidän kattonsa on niin korkealla ja seinät leveällä, että mukaan sopivat myös herätysliikkeet ja muut enemmän tai vähemmän fundamentalistis-kreationistiset tahot.

En usko olevani ainoa, joka toivoo ettei Suomeen tule tarvetta tiedeopetuksen edistämiseksi erillisen järjestön kautta, kuten ”National Center for Science Education” tekee Yhdysvalloissa. [12]

LÄHTEET

1. <http://tinyurl.com/qapl6fp>
2. <http://tinyurl.com/3e3ovr>
3. <http://tinyurl.com/kgnxzqp>
4. <http://tinyurl.com/cfx7q4e>
5. <http://tinyurl.com/mf55l7l>
6. <http://tinyurl.com/czmsado>
7. <http://tinyurl.com/afkkggh>
8. <http://tinyurl.com/3seqjf>
9. <http://tinyurl.com/l9ca7s9>
10. <http://tinyurl.com/b656tpd>
11. <http://tinyurl.com/k8pwd4q>
12. <http://tinyurl.com/nysyjqu>

KOVAA PELIÄ BOSTONISSA

"Sosiaalisen median valtava suosio perinteisten uutisten rinnalla mahdollistaa väärän tiedon nopean leviämisen."

HUHTIKUUN 15. PÄIVÄ Bostonin maratonilla koettiin kauhun hetkiä.

Kansainvälinen tapahtuma vetää vuosittain katsojiksi jopa 500 000 ihmistä. Juoksijoita osallistui tänä vuonna yli 23 000. Ensimmäisten osallistujien maaliin saapumisesta oli kulunut kaksi tuntia, kun maalilinjan vieressä räjähti pommi hieman ennen kello kolmea iltapäivällä. 13 sekuntia myöhemmin korttelin päässä räjähti toinen pommi. Väkijoukko juoksi paniikissa karkuun. Pelastustyöntekijät aloittivat ihmisten auttamisen välittömästi.

Kolme ihmistä kuoli ja 264 loukkaantui iskuissa. 14 uhrille tehtiin amputaatio. Tiedotusvälineet olivat valmiiksi paikalla. Kuvat alkoivat levitä ympäri maailmaa alle minuutissa. Samanaikaisesti alkoi myös salaliittoteorioiden rakentaminen. Spekulaatio toimi teorisoinnin polttoaineena.

Alex Jones, eräs kuuluisimmista salaliittoteoreetikoista, ilmoitti vain puoli tuntia iskujen jälkeen, että kyseessä oli erittäin epäilyttävä tapahtuma. FBI liittyi jollakin tavalla räjähdyskiin, mutta Jones ei vielä paljastanut miten.

Veriset kuvat ja tuhoista kertovat haastattelut alkoivat tuottaa salaliittoteorioita. Saman iltapäivän aikana alet-

tiin valokuvista etsiä epäjohtonmukaisuuksia. Enää ei odotettu viranomaisten lausuntoja, vaan teorisointi tehtiin sosiaalisessa mediassa lähes samanaikaisesti uutisten kanssa. Prioriteettina oli jonkinlaisen epäilyttävän materiaalin löytäminen. Miten se todistaisi salaliitosta, se selvitetäisiin jälkepäin.

Nettityhteisöissä käytiin yksityiskohtaisesti läpi kaikki mahdolliset kuvat yleisöstä. Kuviin merkittiin kaikki reppuja kantaneet miehet. Jotkut näistä ihmisistä tunnistettiin. Useimmat ilmoittautuivat itse poliisille. Syyttömyyttä ei usein tuotu esiin epäilyttäviä miehiä etsivillä palstoilla.

SÄTEILYMITTARI VAI POMMIN LAUKAISIJA?

VIHDOINKIN KUVISTA HAVAITTIIN jotakin epäilyttävää. Paikalla oli armeijan vaatteisiin pukeutuneita miehiä. Khaki housut ja militaristiset mustat paidat erottuivat muusta yleisöstä. Joidenkin miesten vaatteissa oli "Craft International" -turvapalvelun logo.

Yhtiö tekee yhteistyötä erikoisjoukkojen ja CIA:n kanssa. Tämän tulkittiin todistavan hallituksen osallisuudesta pommeihin. Ei voinut olla sattumaa, että noinkin erikoiset joukot olivat paikalla.

Valokuvista yritettiin arvailla minkälaisia välineitä he käyttivät ja miksi he olivat siellä. Kovin moni ei vaivautunut katsomaan sitä yhtä valokuvaa, jossa näytettiin miesten selässä seisovat kirjaimet: CST, "Civil Support Team". Heidän toimialaansa on kansalliskaartin kanssa tehtävä yhteistyö kriisitilanteissa. Tällaisia joukkoja on paikalla suurissa yleisötilaisuuksissa. Heillä oli mukanaan mm. säteilymittareita, joita ensin luultiin pommin laukaisijoiksi.

Jo turvatoimet itsessään olivat tarpeeksi epäilyttäviä. Miksi niitä tuettiin näyttävästi, elleivät viranomaiset tienneet pommeista? Miksi samana päivänä maratonin varrella järjestettiin poliisien harjoituksia pommikoirilla?

Käytäntö ei ollut ihmeellinen, sillä Bostonin poliisivoimat ovat aikaisemminkin kouluttaneet väkeään ja koiriaan suurten tilaisuuksien aikana. Kyseessä on realistisin keino hoitaa tärkeitä koulutustilaisuuksia. Tämäkin oli avoimesti löydettävissä olevaa tietoa, mutta se ei tuntunut päätyvän salaliittoteorioita laativien keskusteluihin. Jos turvatoimet eivät olisi olleet näyttävästi esillä, niin teoriota olisi laadittu puutteellisen turvallisuuden kautta.

MIKSI MIES EI HUUDA PANIIKISSA?

OLI KUITENKIN LIIAN MYÖHÄISTÄ, sillä salaliittoteorioissa oltiin jo pohtimassa, miksi ja miten hallitus teki pommi-iskun Bostonissa. Olivatko pommit oikeita pommeja vai pelkästään savua? Loukkaantuiko ihmisiä oikeasti vai ovatko kuvissa verta vuotavat ihmiset näyttelijöitä? Toisille irtoraajat ja veritahrat kävelykadulla olivat taitavasti tehtyä lavastusta. Turmapaikalta pyörätuoleissa ja paareilla pois viedyt ihmiset esiintyivät valenimellä julkisuudessa.

Tunnetuin tapaus on Jeff Bauman. Hän menetti molemmat jalkansa. Hänen vammansa olivat kaikessa karneudessaan kansainvälisten uutisten keskiössä. Kuvat pyörätuolissa kuljetetusta Baumanista herättivät lisää epäilyjä. Miksi mies ei huuda paniikissa? Miksi säärestä poikki mennyt jalka ei ruiski verta ympäriinsä?

Baumanin jalan ympärille laitettu punainen kiristyside ei herättänyt kyselijöiden huomiota. Sen sijaan alettiin etsiä tuon näyttelijän oikeaa henkilöllisyyttä. Armeijan luutnantti Nick Vogt sai kunnian päätyä tahtomattaan osaksi salaliittoteorioita. Afganistanin taisteluissa jalkansa ja vasemman käden pikkusormensa menettänyt veteraani oli valkoihoinen, hoikka ja kapeakasvoinen. Aivan kuin Bauman!

Siksi siis väitettiin, että Vogt oli Bostonissa ja tuossa kuuluisassa pyörätuolikuvassa. Väitteissä ei ollut muuta vikaa kuin se, että Vogt ja Bauman näyttävät erilaisilta. Ja Baumanilla oli vielä kaikki sormet tallella.

Toiset teoreetikot tunnistivat Baumanin, mutta ihmettelivät, miksi vakavia vammoja saanut mies vietiin viimeisenä pois kadulta. Haavoilla selvinneet lähetettiin heti sairaalaan. Juuri vammojen laajuus aiheutti myöhäisen lähdön. Hän tarvitsi hoitoa heti. Sairaanhoidajien täytyi valmistella jalat siirtoa varten.

Yhdellä videolla nähdään miten pyörätuolissa kuljetettavan Baumanin luokse juoksee sairaanhoitaja. Hän tekee jotakin miehen jaloille. Jotkut tulkitsivat sen piilote-

tun jalkaproteesin säätämiseksi. Baumanin vammat olisivat tekaistuja. Kukaan ei osannut selittää, miksi miehellä oli jalat ennen iskuja otetuissa valokuvissa.

Baumanin työtoverit järjestivät tukikampanjan julkisesti. Sukulaiset ja ystävät antoivat haastatteluja. Kukaan heistä ei paljastanut Baumanin leikkauttaneen jalkojana pois ennen maratonia.

SALALIITTOTEORIAM EIVÄT KATOA

JOS ISKUISSA LOUKKAANTUNEET IHMISET olivat oikeasti näyttelijöitä, niin salaliiton laajuus paisui uskomattomiin mittasuhteisiin. Sairaalaan työntekijät, poliisit ja palolaitos olisivat toimineet näyttelijöiden alibin vahvistamiseksi. Sukulaisten, ystävien ja työtovereiden täytyisi olla juonessa mukana.

Puheet näyttelijöistä vain kiihtyivät, kun Bostonin poliisipäällikkö Ed Davis antoi lausunnon terroristiepäilyistä. Hän vastasi toimittajan kysymyksiin, ja kutsui kahta epäiltyä näyttelijöiksi: "These were the two actors." Poliisipäällikkö siis mukamas lipsautti huomamattaan totuuden tapahtumista. Viranomaiset olivat lavastaneet kaiken.

Valitettavasti sanakirjat ovat salaliittoteoriaa vastaan. "Actor" ei tarkoita pelkästään näyttelijää, vaan myös tilanteessa toiminutta henkilöä.

Miksi hallitus sitten olisi lavastanut suurtuhon keskelle väkijoukkoa? Motiivia etsittiin kyseisen päivän muista tapahtumista. Kongressi äänesti internetin valvonta- ja sensuurilaista (CISPA). Sillä heikennettäisiin ihmisten yksityisyyttä ja sananvapautta. Lakiesitys meni läpi. Uutiset täyttyivät pommi-iskujen takia Bostonin tapahtumista. Kansalaisten huomio vietiin pois heidän oikeuksiensa tuhoamisesta.

Tämän selityksen ongelma on se, että edetessään senaattiin kyseinen laki jämähti päin seinää. Senaattorit eivät ottaneet lakiehdotusta käsiteltäväksi.

Toinen motiivi pommi-iskuille olisi ollut aselakien kiristäminen. Presidentti Obama olisi laatinut entistä tiukemmat valvontamääräykset aseiden ostamiselle. Sillä varmistettaisiin tuleva vallankumous, jolla maahan saadaan tyrannia. Ainoa ongelma teoriassa on se, että pommi-iskuissa ei käytetty asekaupoissa myytäviä aseita. Iskujen suora seuraus oli aseiden myynnin lisääntyminen, kun pelko ajoi ihmisiä asekauppoihin.

Yhdysvalloissa ei ole onnistuttu tekemään aseiden myyntiä hankaloittavia lakimuutoksia.

Sosiaalisen median valtava suosio perinteisten uutisten rinnalla mahdollistaa väärän tiedon nopean leviämisen. Eivätkä perinteiset tiedotusvälineet ole immuuneja virheille. CNN tiedotti poliisin pidättäneen terroristit, vaikka virkavalta oli vasta tunnistanut miehet. New York Daily News -sanomalehti käsitteli uutiskuviaan, kun verisen uhrin repaleinen jalka peitettiin digitaalilla kankaalla. Näin muuten liian raju kuva saatiin lehden etusivulle.

Väärää tietoa ja vääristeltäviä kuvia esiintyy myös valamediaassa. Medialukutaito on välttämätöntä modernissa maailmassa. Salaliittoteoriat eivät katoa. Ne ainoastaan muuttuvat tapahtumien edetessä.

JUHA LEINIVAARA

Skeptikossa 1/2013 kerrottiin ajatustenlukija Washington I. Bishopista ja meedio Annie-Eva Faysta, jotka vierailivat Suomessa 1880-luvulla.

Tällä kertaa Heikki Nevala kertoo 1900-luvun puolella Suomessa useaan otteeseen käyneestä tanskalaisesta Faustinus-Pedersenistä ja myös Helsingissä perustetusta "Sällskapet for psykisk forskning" -yhdistyksestä.

A sepia-toned portrait of a young man, Faustinus Pedersen, with short, light-colored hair. He is wearing a dark brown suit jacket with a patterned lapel, a white shirt, and a white bow tie. He is looking directly at the camera with a neutral expression. The background is a mottled, light-colored studio backdrop.

Taikuri,
aentispiritisti
ja metapsyykikko
Faustinus

SUOMESSA 1800–1900-LUKUJEN TAITTEESSA

HELSINGIN YLIOPISTON KEMIAN SALIIN kokoon-tui 1907 kuusikymmentä henkilöä "Sällskapet för psykisk forskning" -yhdistyksen (SPF) perustamiskokoukseen. Yhdistys halusi meediat tiedemiesten tutkittaviksi ja se korosti tieteellistä lähestymistapaa.

Seuran alkuvuosien kiinnostuksen kohteena oli erityisesti telepatia. Tulevina vuosina varsinaista tutkimusta ei kuitenkaan ollut, vaan lähinnä ulkomaisen alan kirjallisuuden käännöksiä erilaisissa julkaisuissa. Seuran oma "Psykisk forskning" -lehti lopetettiinkin jo 1913 kiinnostuksen vähentyessä ja vapaaehtoisten rivien harventuessa.

Psykologian historiasta tohtoriksi väitelleen Jouko Ahon kirja "Parapsykologit" (1993) on omassa lajissaan poikkeuksellinen ja harvinainen tutkimus. Hän näyttää

kirjassaan parapsykologian kehityskaaren Suomessa vuodesta 1907 alkaen – erityisesti SPF-yhdistyksen toiminta muodosti toiminnan ytimen. Yhdistyksen puheenjohtajana toimi aina 30-luvulle asti teoreettisen filosofian professori Arvi Grotenfelt. Yhdistyksen esikuvana toimi 1882 perustettu englantilainen "Society for Psychical Research". Alkuvuosien SPF:n toiminta keskittyi etupäässä medioiden kykyjen selvittämiseen.

"Kun virallinen tiedeyhteisö oli rajannut poikkeavan psykologian ulkopuolelleen, joutui parapsykologia tyytymään suurimmaksi osaksi maallikoista koostuvaan kannattajakuntaan. Kehitys kulki tähän suuntaan heti SPF:n alkuajoista lähtien, eikä se suinkaan muuttunut silloin, kun vuonna 1938 perustettiin Suomen Parapsykologinen Tutkimusseura. Parapsykologian yhdistykset ovat 1960-luvulta lähtien olleet ylintä johtoa myöten maallikoiden käsissä." (Jouko Aho, Parapsykologit, 1993.)

SPF-yhdistyksen perustavaan kokoukseen oli saapunut vieraaksi myös tanskalainen taikuri Faustinus-Pedersen (Hans-Heinrich Faustinus "Capriello" Pedersen, 1868–1946). Akateeminen maailma oli myös meillä kiinnostunut muodikkaista väitteistä telepatian, selvänäköisyyden ja spiritualismin hämärältä alalta. Yhdistyksen vuosikertomuksessa kerrottiin, että alkusäys seuran perustamiselle saatiin juuri Faustinukselta, jonka "seanssit" herättivät suuresti yleisön mielenkiintoa sellaisia asioita kohtaan.

Faustinus vakuutti kuulijat esimerkeillä, joissa hän kertoi kuinka helposti meediat pettävät ihmisiä silmänkääntötempuillaan. Lisäksi Faustinus lahjoitti uuden yhdistyksen kassaan viimeisen näytöksen tuoton 644 markkaa. Tanskassa toimi samanlainen yhdistys, jonka toimintamallin Faustinus toi Suomeen. Psykkisen tutkimuksen yhdistyksen perustamista perusteltiin vuosikertomuksessa myös seuraavasti:

"Myös meillä on herännyt se elävä mielenkiinto, jota suurissa kulttuurimaissa nykyisin tunnetaan erikoisia psyykkisiä ilmiöitä kohtaan. Se näkyy toiveessa työskennellä yhteisesti psyykkisen tutkimuksen alalla ja koota tietoja merkittävistä selvänäköisyyden, ilmestysten, tosiunien jne. tapauksista."

PÄÄTTI RYHTYÄ NOIDAKSI JA TIEDEMIEHEKSI

FAUSTINUS VIERAILI ENSIMMÄISEN KERRAN Suomessa jo 1897. Tuolloin hän esiintyi taikurina useissa kaupungeissa kuten Viipurissa, Helsingissä, Turussa, Tampereella, Vaasassa ja Oulussa. Faustinus korosti olevansa antispiritisti eli hän paljasti esityksissään medioiden huijauksia.

Suurin osa ohjelmasta oli omalle ajalleen tyypillisiä tai ajan hengen mukaisia "taikoja". Hänestä tehtiin myös henkilöhaastatteluja, joissa hän kertoi elämänvaiheistaan (esim. "Hbl", 31.1.1897). Faustinuksen ensivierailua seurattiin maassamme tarkasti ja selostuksia esityksistä kirjoitettiin sanomalehdissä laajasti. Kaiken lisäksi Faustinuksen turneeseen liittyi vielä pienimuotoinen skandaali, kun maata näytti kiertävän samanaikaisesti kaksi eri Faustinusta. Toisen Faustinuksen sukunimeksi paljastui Djakovitsh. Hän kertoi saaneensa syn-

Raatihuoneensalissa Wiipurissa.

Lauantaina 27 ja sunnuntaina 28 p:nä Maaliskuuta klo 7.³⁰ i. p.

Faustinus-esitys,

johon kuuluu

19:sta vuosisadan uusimmat ihmeät

Hypnotismi, Ajatustensiirto, Henkimaa-ilman ilmiöitä, Fakiiri-ihmeitä, Taikatemppuja y. m. y. m.

Faustinus on kuluneina näytäntökausina suurella menestyksellä antanut esityksiä Pariisissa, Wienissä, Berlinissä, Tukholmassa ja Kööpenhaminassa.

Viime helmikuussa antoi Faustinus sarjan esityksiä Helsingin ylioppilastalolla. Pääkaupungin lehdet sanovat, ettei sellaisia kummia ole Helsingissä ennen nähty.

Pääsylippuja à 3 mkaa 6:lle ensimmäiselle tuoliriville, kaikille muille paikoille à 2 mkaa saadaan vahtimestari Nyqvistiltä Raatihuoneensalissa esityspäivinä klo 11:sta a. p. sekä ovella kello 6:sta i. p. (Wib.bl. 2.30)

Faustinus-Pedersenin taikuriesityksen ilmoitus Viipurista 1897. ("Wiipuri", 25.3.1897. Kansalliskirjaston sanomalehtiarkisto.)

Vasemmalla: Tanskalainen taikuri Faustinus-Pedersen kävi Suomessa moneen otteeseen. Kuva on otettu ennen vuotta 1907. (Kööpenhaminan kuninkaallinen kirjasto/ Det Kongelige Bibliotek København.)

tymänimekseen myös Faustinus-nimen. Lehdistö seurasi kahden Faustinuksen aitouskiistelyä huvittuneena, mutta tanskalaista Faustinusta pidettiin lopulta kuitenkin alkuperäisenä Faustinus-taikurina.

Helsinkiläisessä ”Jokamiehen Viikkolehdessä” oli 3.12.1910 Faustinus-Pedersenistä pitkä haastattelu, jossa hän kertoi varsin avoimesti itsestään ja suhteestaan ”psykyllisiin ilmiöihin”. Tanskassa Fredensborgin kaupungissa 1868 syntynyt Faustinus sai etunimensä, kun hänen isänsä katsoi vanhasta katolisesta almanakasta erilaisia nimivaihtoehtoja. Siitä löytyi vanhan pyhimyksen nimi ”Faustinus”, jonka uskovaiset vanhemmat antoivat lapselleen toivoen hänestä pappia. Faustinus-Pedersenin mukaan nimi kuitenkin ”suggerasi hänet mystiikan alalle”.

Koulussa nimi lyhenyi Faustiksi ja eräs opettaja kertoi hänelle Göethen romaanin Faustista niin elävästi, että Faustinus päätti itsekin ryhtyä ”noidaksi ja tiedemieheksi, joka lopulta saapuisi satanan luokse” tunnetun Faust-tarinan mukaisesti. Pikkulapsena hän kiinnostui myös kummituksista. Eräällä kummitusten etsintäreisillä muiden lapsien kanssa, Faustinus päätyi kuitenkin kaverinsa kanssa kummittelemaan muille lapsille. Sitten kaupungissa esiintyi tunnettu taikuri, ”professori” Max Alexander, jonka taikatempu saivat Faustinuksen pään pyörälle. Hän aloitti taikatempujen opiskelun löytämästään kirjasta.

**Faustinus.
Conference.**

Yliopiston kemian luentosalissa
(Sisäänkäytävä Hallituskatu 5.)
Lauantaina, Sunnuntaina ja Maanantaina,
helmik. 16, 17 ja 18 p:nä klo 8 i. p.

I osa (Lauantai-iltana):
Nykyaikaisia sielutieteellisiä tutkimuksia
mystiillisen sieluelämän alalta ajatuksen-
siirron ja spiritismin ihmisten selvittämi-
seksi, tehdään havainnolliseksi kokeiden
avulla.

II osa (Sunnuntai-iltana):
Suggestioni ja Hypnotismi.

III osa (Maanantai-iltana):
Kuvauksia spiritistisistä ilmiöistä.

Pääsylippuja, à Smk. 3: —, sarjalippuja
à 6: —, saadaan A. B. Waseninksen kirja-
kaupasta ja. Ylivaltimestari Gillbergiltä
Yliopistolla. 1838

Faustinuksen luentosarjan ilmoitus, josta ilmenee myös luentojen aiheet. (”Helsingin Sanomat”, 13.2.1907. Kansalliskirjaston sanomalehtiarkisto.)

SELVITTI SPIRITISTIEN VEHKEET JA PALJASTI NE

SEURAAVAKSI SAAPUI TANSKAAN ajatustenlukija ”Bishop” (viime numerossa esiteltä Washington Irving Bishop). Esityksen nähtyään Faustinus siirtyi opiskelemaan taikurien ajatuksenlukua. Myöhemmin hän oppi vielä hypnotismia Tanskassa kuuluisalta Carl Hansenilta. Kahdeksantoistavuotiaana Faustinus yritti jo ammattitaikurin uraa ja esiintyi viisi vuotta taiteilijanimellä Capriello Tanskassa, Norjassa ja Ruotsissa.

Vuosien kiertue-elämän jälkeen hänellä oli varaa elää vuosi Saksassa opiskellen hypnoosia ja ”psykyllisiä asioita”. Hän tutustui myös oikeisiin spiritisteihin ja tutustui omien sanojensa mukaan ”spiritistisiin petkuttajiin”. Tässä vaiheessa Faustinus oli jo itsekin esiintynyt meedioina. Hän myös matkusteli ”petkuttajien” kanssa ja syvennyi heidän tapoihinsa. Kun kaikki ”spiritistien vehkeet” olivat hänelle selvinneet, Faustinus piti kaksi istuntoa, joissa toisessa hän esiintyi meediona ja toisessa hän paljasti ”koko humpuukin”.

Faustinus nähtiin useina vuosina juuri Suomessa, ja yhtenä syynä oli varmaan sekin, että hän avioitui 1907 suomalaisen operettilaulajan kanssa. Dagmar Elisabeth Edelberg (os. Åkerfelt, 1885–1963) oli tunnettu laulajatar, jonka esiintymisareenoina olivat myös varietee-ravintolat. Pariskunta asettautui Kööpenhaminaan. Vuonna 1912 Dagmar muutti takaisin Suomeen. Kumpikin oli ollut aikaisemmin naimisissa ja Edelbergin ja Faustinuksen avioliitto hajosi jossakin vaiheessa. Vuonna 1926 Faustinus-Pedersen avioutui uudelleen erään tanskalaisen kanssa.

Vuonna 1908 SPF:n vieraana oli englantilainen meedio A.V. Peters. Hänen esittämistään tuloksista ei kuitenkaan saatu yksimielisyyttä seuran piirissä. Peters ei ilmeisesti esiintynyt julkisesti, vaan vain ”Psykyllisen tutkimuksen” yhdistyksen yksityisvieraana. Huhtikuussa 1910 SPF-yhdistyksen vieraana oli ruotsalainen Sydney Alrutz (1868–1925). Ruotsissa hänen toimintansa pyrki kohteellisen parapsykologian tutkimuksen luomiseen. Arvi Grotenfelt ja Alrutz olivat vuosia kirjeenvaihdossa keskenään. Vaikka yhdistyksen puheenjohtaja Arvi Grotenfelt säilyttikin mielenkiintonsa parapsykologista tutkimusta kohtaan, yleinen kehitys akateemisessa maailmassa meni kuitenkin niin, että parapsykologinen tutkimus menetti vähitellen uskottavuutensa.

Joka tapauksessa vielä 1910 toiveet uuden tieteenhaaran mahdollisuuksista olivat korkealla. Upsalan yliopistosta Suomeen saapuneen dosentti S. Alrutzin kolmena eri iltana pidettyjen luentojen ensimmäinen aihepiiri oli ajatuksen siirto, näyt, enteet ja tosiunet. Toisen illan aiheen oli itsestään syntyvät telepaattiset ilmiöt ja kolmantena iltana luennoitiin kokeilemalla synnytettyistä telepaattisista ilmiöistä. S. Alrutzin esitelmiä referoitiin ja seurattiin kotimaisessa lehdistössä suurella mielenkiinnolla.

USKOI AITOIHIN MEEDIOIHIN

FAUSTINUksen LUENTOJEN PITOPAikkANA oli jälleen 1910 Helsingin yliopiston kemian sali. Kun

Karikatuuri Faustinuksesta vuodelta 1907. Kuvaan kuului myös runo, jossa pilkattiin Faustinuksen viehätysvoimaa naisiin. ("Nya Pressen", 24.2.1907. Kansalliskirjaston sanomalehtiarkisto.)

Toinen karikatyyri Faustinuksesta, jossa hän näytetään nyt vanhempänä mystikkona. ("Fyren", 1.2.1908. Kansalliskirjaston sanomalehtiarkisto.)

Faustinukselta lehden haastattelussa kysyttiin tuolloin kantaa spiritismiin, hän kertoi, ettei ollut enää antispiritisti, vaan "metapsyykikko". Faustinus totesi, että meedio "miss Pipir" oli aito, eikä hänen oltu todettu koskaan huijanneen ja että häntä testasivat vain parhaimmat tiedemiehet. Faustinus siis uskoi "Pipirin" olevan oikea meedio.

Faustinuksen "miss Pipir" oli luultavasti meedio Leonora Piper (1857–1950), jota Englannin "The Society for Psychical Research" testasi useampaan otteeseen. Matemaatikko Martin Gardner on kirjoittanut Piperin käyttämistä huijauksista kaksikin artikkelia. Myös Leonora Piper tunnusti jo 1901 avoimesti sanomalehdessä, että ei uskonut henkien puhuvan hänen kauttaan olleessaan transsissa ja että henget olivat "an unconscious expression of my subliminal self".

Haastattelussa Faustinus kuitenkin totesi, ettei hänestä ollut tullut uskovaista tai spiritististä, mutta hän kuitenkin uskoi olevan myös oikeita meedioita. Hän kertoi myös käsityksiään hypnotismista. Haastattelu oli luonnollisesti hänen oma tulkintansa elämänsä vaiheista.

Vaikka Faustinus olikin nyt ottanut kannettavakseen eräänlaisen tiedemiehen viitan, ei luentojen tieteellinen osuus varmaan nykypäivänä saisi paljoakaan painoarvoa. Faustinuksen kerrotaan olleen erittäin hauska ja viihdyttävä puhuja, joka myös paljasti meedioiden huijauksia. Hän siis toimi omalle ajalleen tyyppillisen taikurin tavoin.

Yliopiston kemian salin luentoja mainostettiin nimellä "Faustinus Conference", joka koostui kolmesta illasta tai luennosta. Niiden aiheet olivat: "Nykyaikaisia sielutieteellisiä tutkimuksia mystillisen sieluelämän alalta ajatustensiirron ja spiritismin ihmeiden selvittämiseksi, tehdään havainnolliseksi kokeiden avulla", "Suggestioni ja Hypnotismi" ja "Kuvauksia spiritistisistä ilmiöistä". Luennot olivat loppuunmyytyjä.

Helsingin luennoista tai esityksistä on säilynyt sanomalehdissä muutamia kuvauksia, joiden perusteella voi muodostaa käsityksen luentojen sisällöstä. Luennot olivat kuitenkin loppujen lopuksi enemmän taikuriesityksiä. Sanomalehtiselostusten mukaan Faustinus esitti erilaisia ajatustenluku- ja selvänäköisyystemppejujaan yleisölle aitoina ilmiöinä, eikä kertonut niiden olevan ajatustenlukutemppejuja.

ESITTI YKSINKERTAISTA TELEPATIAA

YLIOPISTON KEMIAN LABORATORION luennossa 13.11.1910 Faustinus käytti avustajinaan naisia, jotka hänen mielestään olivat herkempiä kokeissa kuin miehet. Faustinus pyysi yhtä avustajaa ojentamaan kätensä, joiden päälle hän asetti omansa kuitenkin niin, että kädet eivät koskeneet toisiinsa. Faustinus ajatteli nyt mielessään joko "sympaattisesti" (lämmintä) tai "antipaattisesti" (kylmää). Avustaja sitten tunsi joko kylmää tai kuumaa käsissään Faustinuksen ajatusten "lähettäminä".

Hän kertoi, että tämän kylmän/kuuman tunteen avulla pystyy löytämään ihmisten kätkeviä esineitä ja että kätkeytneet tietämättään lähettää kylmiä tai kuumia tunteita kädestään esiintyjän käteen esineen suuntaan.

Faustinuksen mukaan ilmiö ei kuulunut telepatiaan vaan se oli ”puhtaasti mekaaninen ilmiö”.

Läpinäkymättömissä kuorissa oli erivärisiä kortteja, joita asetettiin pöydälle. Faustinus valitsi yhden värikortin, jonka väriä muut eivät nähneet. Avustaja sai tulla valitsemaan pöydältä jonkin värin ja se osoittautui samaksi kuin Faustinuksen valitsema. Koe uudistettiin useaan kertaan samoin tuloksin.

Seuraavaksi avustaja sai valita yhden värikortin ja mennä sen kanssa viereiseen huoneeseen, mutta ovi pidettiin auki. Faustinus asettui niin, että näki naisen toisessa huoneessa. Kolmas henkilö asettui tuijottamaan lasikuulaa, mikä Faustinuksen mukaan sai henkilön ”tulemaan paremmin positiiviseksi”. Nyt Faustinus sulki yhteen kuoreen värikortin näyttämättä sitä. Lasikuulaan tuijottaja sai sitten valita vapaasti yhden värin pöydältä – se osoittautui samaksi kuin viereisen huoneen avustajan valitsema ja Faustinuksen valitsema väri. (”Suomalainen Kansa”, 15.11.1910.)

Faustinuksen avustajina 16.11. esityksessä oli jälleen muutama helsinkiläinen ”daami”. Faustinus esitti ensin yksinkertaista telepatiaa, jossa hän siirsi ajatuksen voimalla numerosarjan avustavan naisen mieleen. Faustinus ”projisoi” naisen mieleen luvun 2168 ja testi onnistui. Miten testi yksityiskohtaisesti tehtiin, ei kuvauksesta selviä.

Toisessa testissä Faustinus käytti eläinaiheisia kortteja. Katsoja oli saanut valita yhden eläinkortin, jonka Faustinus viimein piirsi oikein liitutaululle, eli kamelin. Kun koe toistettiin, se ei onnistunut, vaan leopardi sekoittui vuoheen.

Kolmannessa testissä käytettiin pieniä herkkuja. Tarjolla oli Nizza-karamellia, suklaata, manteleita ja aprikooseja, joista kolme naista sai kukin valita mieleisensä. Ensimmäinen valitsi suklaan, toinen mantelin ja kolmas aprikoosin. Nizza-karamellia ei valittu. Faustinus kaivoi jostakin esiin lapun, jolle valinnat oli ennustettu oikein. Tämän jälkeen Faustinus parodioi erästä tunnettua lontoollaismeedioita. Siitä yleisö oli innoissaan, ja Faustinuksen huumorintajua keuhuttiin (”Hbl”, 17.11.1910.)

RUOKKI YLEISÖN TOIVEITA SELVÄNÄKÖISYYDESTÄ

EDELLISTEN KUVAUSTEN PERUSTEELLE Faustinuksen esitykset näyttäytyvät ajatustenlukijan tai selvänäkijän esityksiltä, ja niiden ”tieteellinen” anti jäi lopulta olemattomaksi. Faustinuksella oli todellakin mainetta ulkomailla erilaisten meedioiden paljastajina, mutta hänen omat ”luentonsa” aiheesta eivät nekään olleet muuta kuin esityksiä, joissa hän käytti taikurin taitojaan todisteena telepatista tai selvänäköisyydestä.

Faustinusta ei pidetty taikurina, vaan jonkin vielä selvittämättömän uuden tiedenhaaran edustajana. Varsin hyväuskoisesti häneen suhtauduttiin, kuten käy ilmi alla olevasta lehtihaastattelusta.

[---] Tätä tarkoitusta varten etsin herra Faustinuksen käsiini ja haastattelin häntä perinpohjaisesti. Yleensä pitää suuri yleisö kaikkia henkilöitä, jotka työskentelevät

Psyykillisen tutkimusseuran
toimesta pitää
Dos. S. Alrutz
3 esitelmää
telepatistista ilmiöistä
(kosketellen ajatuksensiirtoa, näkyjä, enteitä, tosiunia y. m.) huhtik. 10, 12 ja 14 p:nä 1910 klo 1/2 8 i. p. Yliop. juhlasalissa. Huhtik. 10 ja 12 p:nä itsestään esiintyvät telep. ilmiöt. Huhtik. 14 p:nä Kokeilemalla synnytettyt telep. ilmiöt.
(Skiotikoni valaisulla).
Pääsylippuja saatavana Yliopist. vah-
tim. Strand'ilta; psyyk. tutk. seuran
jäsenille 1910 vuoden jäsenkorttia
vastaan 1:seen esitelmään maksutta ja
2:teen seuraavaan à 75 p:ä; ei-jäsenille
à 1: — kerralta tai à 2: 50 kaikilta
kolmeita esitelmältä.
1027 1298

Ruotsalainen Sydney Alrutz esitelmöi Helsingin yliopistolla 1910 parapsykologisista ilmiöistä. (”Suomalainen Kansa”, 14.4.1910. Kansalliskirjaston sanomalehtiarkisto.)

ja esiintyvät sellaisella alalla kuin hra F., jonkinlaisina humpuukihenkilöinä, jotka tietävät siten voivansa ansaita paljon rahaa. Ja tunnustettava on, että sellaisia löytyykin hyvin paljon. Onhan Helsingissäkin sellaisia esiintynyt, kutsuen itseään illusionisteiksi, antispiritisteiksi y.m. Eiväthän he itse asiassa ole miksikään vahingoksi kellenkään. Ainoa vika heissä on, että he vetävät ihmisiä nenästä. [---] Koska tiedetään löytyvän humpuukitaikatemppuilojia, niin luullaan mielellään, että kaikki, jotka toimivat telepatian, hypnotismin y.m. sellaisilla aloilla, ovat myös humpuukimestareita. Tämän takia on myös Faustinusta ankarasti arvosteltu ja oltu hänen suhteensa hyvin epäileviä. Mutta se on vallan väärin. Ne, jotka ovat seuranneet hänen toimiaan tarkemmin ja ovat siten nähneet miten paljon merkitystä tiedemaailma antaa hänen tutkimuksilleen, he eivät enää usko Faustinusta silmäkääntäjäksi. (”Jokamiehen Viikkolehti”, 3.12.1910.)

Voisi tietysti sanoa, että Faustinus oli eräänlainen oman aikansa James Randi, mutta edellisten sanomalehtikuvausten mukaan hän ennemmin vain ruokki suuren yleisön toiveita ja uskomuksia telepatiasta ja selvänäköisyydestä, eikä ainakaan edistänyt kriittistä suhtautumistapaa. Toisaalta luentoan kuului tunnettujen meedioiden paljastuksia ja hänen kerrottiin olevan hauska mies, joka ”sukkelin sanoin tekee pilkkaa omista henkienmanauksistaan”. Spiritualistisiin ihmeisiin aidosti uskovat ihmiset pitivät Faustinusta epäilyttävänä ja ilmeisenä uhkana. ”Spiritisti”-lehdessä hyökättiin Faustinusta vastaan 1910 ja kerrottiin, mitä mieltä hänestä ollaan Tanskassa.

Kun norjalainen ”kuudennen aistin mies” Emil Knudsen vieraili Kööpenhaminassa ja ajoi silmät peitetynä täyttää vauhtia moottoriveneellä satamassa ja kanavissa, oli sitä varten perustettu erityinen kontrollikomitea, jossa oli mukana muun muassa iso liuta arvostettuja henkilöitä ja kaksikymmentäkuusi lääkäriä. Myös Faustinus oli komitean jäsenenä, ja hän allekirjoitti muiden tapaan lausunnon, että Knudsenin ”kuudes aisti” oli aito. Myöhemmin Faustinus kuitenkin perui lausuntonsa ja piti esitelmätilaisuuden, jossa todettiin, ettei mitään kuudetta aistia ole olemassa.

Spiritisti-lehti päätti juttunsa, jossa ihmeteltiin ”tutkainta vastaan potkivaa Faustinusta”, joka ei tunnusta ilmiselviä ihmeitä: ”Surkuttelemme häntä, että hänellä ei ole rohkeutta tunnustaa totuutta!” (”Spiritisti”, 1910/nro 13.)

FAUST VERSUS FAUSTINUS

SUOMESSA ASUI JA ESIINTYI noin vuodesta 1905 vuoteen 1913 toinenkin tanskalainen taikuri, joka kutsui itseään Faustiksi. Hänen oikea nimensä oli Christian Hansen (1879–1918). Myös Faust-Hansen esiintyi ”antispiritualistina”, mutta hänet miellettiin selkeästi esiintyväksi taikuriksi, eikä hänellä ollut Faustinus-Pedersenin tapaan kiinnostusta minkäänlaiseen tieteen harjoittamiseen.

Faustinus-Pedersenillä oli lääketieteen koulutusta, mitä taas Faust-Hansenilla ei ollut. Tanskassa Faustinus-Pedersen oli tunnettu nimi, mutta Suomeen päätynyt Faust-Hansen oli esiintyjänä tuntemattomampi. Esiintymisura rajoittui pääasiassa Suomeen ja Ruotsiin.

Joka tapauksessa Faust-Hansen oli esiintyjänä Suomessa kohtuullisen suosittu. Kun Faustinus-Pedersen oli Suomessa 1911 järjestämässä Turun Akatemian juhlasalissa luentoa ”hypnotismista, spiritismistä ja telepatiasta”, piti tilaisuus perua yleisön vähyden vuoksi. ”Turun Sanomien” toimittaja piti syynä ”Tri Faustia”, joka oli jo usein käynyt Turussa ja jonka yleisö sekoitti

Faustinukseen. ”Herra Faustinus ei ole humbugia, siinä wika”, totesi toimittaja lopuksi.

Viikon päästä Faust-Hansen vuorostaan saapui Turkuun Faust-Seance -noituusiltoineen, joita ei suositeltu ”hermostuneille”. Näin saatiin houkuteltua ilmeisen hyvin yleisöä useina iltoina esityksiin.

Tanskassa Faustinus-Pedersen oli jäsenenä ”Selskabet for psykisk Forskning” -yhdistyksessä, mutta hän perusti 1914 oman yhdistyksen nimeltään ”Institut for psykisk Forskning”, jolla oli oma laboratorio ja kirjasto. Faustinus kirjoitti useita artikkeleita vuosien varrella ja ne kaikki käsittelivät parapsykologiaa, mutta myös okkultisia aiheita tavalla tai toisella. Mitään mullistavaa tieteen saralta Faustinus-Pedersenin tutkimukset eivät kuitenkaan koskaan tarjonneet.

Faustinus oli mystiikan aiheista ilmeisen aidosti kiinnostunut, ehkä liiaksikin, joka sumensi kriittisemmän tarkastelun aiheeseen.

LÄHTEITÄ:

Aho, Jouko: Parapsykologit. 1993, Suomen Historiallinen Seura, tutkimuksia 176.
Enevig, Anders: Gøglere, hypnotisører og savoyander. 2003 Syddansk Universitetsforlag.
Hirn, Sven: Silmäkääntäjiä, konstiniekkvoja ja loihtutaiteilijoita. 2011, SKS.
Kansalliskirjaston sanomalehtiarkisto
Wikipedian artikkeli meedio Leonora Piperista:
http://en.wikipedia.org/wiki/Leonora_Piper

Kirjoittaja Heikki Nevala on FM, taikuri ja Skepsiksen varapuheenjohtaja. Hän on kirjoittanut kirjan ”Silmäkääntäjiä, konstiniekkvoja ja loihtutaiteilijoita” (SKS, 2011).

KUKA MITÄ HÄH?

SKEPTIKON EDELLISESSÄ NUMEROSSA Heikki Nevala kertoi Annie-Eva Fayn vaiheista Suomessa. Tässä numerossa piti selvittää Annie-Evan pojan vaimon Suomen vierailua. Annie-Evan ensimmäisestä avioliitosta Melville Fayn kanssa syntyi poika John Fay, joka nai Eva Normanin. Hän alkoi käyttää omissa meedioesityksissään nimeä Eva Fay kuuluisan anoppinsa Annie-Eva Fayn mukaan.

Asiaa enemmän selviteltyään Nevalalle kävi kuitenkin ilmi, että Suomessa 1906 ja 1914 käyneellä esiintyjäparilla nimeltään Pritel-Fay ei ollut mitään tekemistä John ja Eva Fayn kanssa. Samaan aikaan, kun John ja Eva Fayn olisi pitänyt oletetusti olla Suomessa 1906,

he olivat New Yorkissa. Siellä he kävivät oikeudenkäyntiä jonkin toisen Fay-nimeä käyttävän esiintyjän kanssa juuri Fay-nimen käyttöoikeudesta.

Jotta sopassa olisi kaikki ainekset koossa, on kuitenkin mainittava, että alkuperäisen Annie-Eva Fayn mielestä myös pojan vaimo (Eva-Fay) oli vain jäljittelijä. Helsingin Princess-varieteessa tuntematon Pritel-Fay esiintyjäpari esitti uskottomaan muistiinsa perustuvia esityksiä (mnemotekniikka), mitä Eva Fay ei koskaan esittänyt omissa numeroissaan.

Sekava episodi osoittaa sen, miten tavanomaista jonkin kuuluisaksi tulleen esiintyjän nimen tai numeron kopioiminen oli sata vuotta sitten.

KIINALAISEN TOHTORI ITSUKO KAWASEN kehittelemänä Foot Detox -puhdistuslaastari on tarkoitettu ime-mään kehon toksiineja jalkapohjan kautta. Iltalehden Hinta & Laatu -vahdin testissä laastareiden vaikutusta testattiin jalkapohjan ohella myös marmorilautaseen. Lopputulos oli yllättäen sama. Marmorilautasesta irtosi ”kuonaa” aivan yhtä paljon kuin jalkapohjasta-kin, testissä todettiin. Laastareita maahantuova Juha Salo Nettex International Oy:stä pitää tulosta yllättävänä, joskaan ei mahdottomana. Vastaukseksi hän tarjoaa mahdollista kosteutta lautasessa. ... Foot Detox -laastareiden kerrotaan tarjoavan apua paitsi kehon puhdistukseen kuona-aineista, myös taisteluun väsymystä vastaan, verenkierron voimistamiseen, aineenvaihdunnan vilkastuttamiseen, päänsärkyyn, lihasten rentouttamiseen sekä kiputiloihin.

ILTALEHTI.FI 22.5.

LÄNSIRUOTSALAISEN BORÅSIN HOVIOIKEUS on tuominut pariskunnan vankeuteen tyttärensä pahoinpitelystä. Syyttäjän mukaan pariskunta piti tyttöä noitana ja yritti väkivaltaisten rituaalien kautta manata hänestä pahoja henkiä pois. Tytön isä ja äitipuoli tuomittiin yli kahden vuoden vankeusrangaistuksiin. Lisäksi perheen pastorina esiintynyt mies tuomittiin yli vuoden vankeuteen. Pariskunta on kotoisin Kongon demokraattisesta tasavallasta. Pahoinpitelyt tapahtuivat vuonna 2010, jolloin tyttö oli noin seitsemänvuotias. Tuomitut muun muassa viiltelivät tyttöä ja ajoivat hänen hiuksensa. Tyttö ei saanut mennä kouluun eikä olla tekemisissä muiden ihmisten kanssa.

AAMULEHTI.FI 14.5.

BRITTLÄINEN LIIKEMIES tuomittiin torstaina petoksesta, kun hän oli myynyt pomminpaljastimiksi väittämiään laitteita Irakiin 59 miljoonalla eurolla. Irakilaispoliisi tietää, että laite on huijausta ja ettei siitä ole mitään hyötyä. Valepomminpaljastin on silti käytössä. ”Emme voi uhmata suoria määräyksiä”, kertoo poliisi, joka ei halua nimeään julkisuuteen. ”Jos minulle annettaisiin moppi ja käskettäisiin etsiä pommeja, totteli-sin käskyä kyselemättä.”

HS.FI 3.5.

TAIKAUSKOISET JA USKONNOLLISET ihmiset näkevät muita enemmän kasvoja elottomassa luonnossa ja tavaroissa, kertoo Helsingin yliopistossa tehty tutkimus. Kasvoja hahmotetaan kerkeästi esimerkiksi pilvimuodostelmista, puun kaarnasta tai vaikkapa arkisesta sähkötaulusta. Tutkimusryhmän jäsen Tapani Riekkä selvittää, että on epänormaalia, jos ihminen ei tee lainkaan kasvohavaintoja elottomasta ympäristöstään. ”Kasvojen havaitseminen on kehittynyt evoluutiossa niin herkäksi, että näemme kasvoja luonnossa, jopa sielläkin, missä niitä ei todellisuudessa ole”, Riekkä määrittää. ...

ILTALEHTI.FI 28.4.

UUSI AMERIKKALAISTUTKIMUS väittää, että ne psyykkisesti sairaat ihmiset, jotka uskovat korkeamman voiman olemassaoloon, paranevat psykiatrisen hoitajaksonsa aikana todennäköisemmin kuin ateistit. ... Tutkijat selvittivät potilaiden suhtautumista uskonasioihin ja sitä, millä tavoin he suhtautuvat hoidon aloittamiseen ja mikä oli hoitajakson lopputulos. Tutkijat sanovat koetulosten kertovan, että korkeampaan voimaan uskomisen parantaa huomattavasti psykiatrisen hoitajakson lopputuloksia ja edistää toipumista. Usko ei pelkästään edistänyt potilaiden psyykkistä hyvinvointia, vaan se myös vähensi masennusoireiden ja itsensä vahingoittamisen riskiä. Tutkimuksen mukaan ateistipotilaat hyötyivät hoidoista kaksi kertaa vähemmän.

DAILYMAIL.CO.UK 25.4.

KERIMÄELLÄ JA PUNKAHARJULLA, nykyisen Savonlinnan alueella, on paljastunut paha kreosoottivuoto sähkölinjassa. ... Sähköyhtiö muistuttaa, että kreosootti on tarkoitettu vain ammattikäyttöön ja pylväissä on varoituskyltit. ”Se on vaarallinen aine ja siihen pitää suhtautua tietyllä tavalla. Halauspuut pitää etsiä sitten saloilta ja metsistä, mitkä on puhtaita.”, korostaa (Järvi-Suomen Energian käyttöpäällikkö Arto) Nieminen.

MTV3.FI 24.4.

USEAT LAPSET BRITANNISSA eivät ole saaneet MMR-kolmoisrokotetta, joka antaa hyvän suojan sikotautia, tuhkarokkoa ja vihurirokkoa vastaan. Vanhemmat ovat

jättäneet heidät rokottamatta, koska ovat alkaneet pelätä rokotteita sen jälkeen, kun Andrew Wakefield julkaisi Lancet-lehdessä 1998 artikkelin, jossa osoitettiin yhteys MBR-rokotteen ja autismin välillä. Tutkimus osoitettiin myöhemmin virheelliseksi. Tautien yleistymisen uhka on nyt niin todellinen, että jopa homeopaattien järjestö The British Homeopathic Association and Faculty of Homeopathy on tullut viranomaisten pyynnöstä julkisuuteen ja luvannut, että yhdistyksen jäsenet kertovat jatkossa asiakkailleen, että homeopaattisilla ”rokotteilla” ja muilla homeopaattisilla valmisteilla ei voida korvata rokotuksia. ”Suosittelemme, että ihmiset pysyttävät pe-
rinteisissä hoidoissa.”

GUARDIAN.CO.UK 15.4.

ITÄ-SUOMEN YLIOPISTON terveys sosiologian professori Markku Myllykangas ihmettelee eduskunnassa tiistaina järjestettävää vaihtoehtohoitoihin liittyvää tilaisuutta. ”Tämä on selvästi uskomuslääkinnän eli puoskaroinnin lobbausta. Pidän edesvastuuttomana, jos näitä yritetään terveydenhuoltoon ujuttaa. ...”, Myllykangas lataa tilaisuuden ohjelmaan perehdyttyään. Hän hämmästelee, että tapahtuma järjestetään eduskunnan tiloissa ja kokoonkutsujina ovat kansanedustajat. Tilaisuudesta vastaavat perussuomalaisten kansanedustajat Johanna Jurva ja Ari Jalonen. Tapahtumassa on läsnä ja äänessä muun muassa erilaisten vaihtoehtohoitohoidojen asiantuntijoita.

KOTIMAA24.FI 15.4.

MTV3:N 45 MINUUTTIA -OHJELMA tapasi kolme lääkäriä, jotka kyseenalaistavat pikkulapsille annettavien rokotteiden tarpeellisuuden ja myös niiden turvallisuuden. ... ”Minä en rokottaisi yhtään lastani. Näen rokotteista hankalia sivuvaikutuksia, eikä sillä ole mitään eikä määrää”, toteaa lääkäri, homeopaatti Liisa Sulkakoski. ”Sikainfluenssarokotteen jälkeen käsitykseni rokotuksiin on muuttunut, koska Keski-Euroopassa ja useissa eri maissa sikainfluenssaan ei suhtauduttu samalla tavalla, yhtä hysteerisesti kuin Suomessa”, verisuonikirurgi, fysioterapeutti Taija Somppi sanoo. ”Kyllä silmäni ovat avautuneet, jo sieltä ensimmäisistä lintuinfluenssauhkista. Ja nyt kun olen tutustunut Suomen Luontaisterveyden Liiton kautta näihin homeopaatteihin ja kuullut heidän tarinoitaan, niin olen tullut kovin kriittiseksi”, neurologian erikoislääkäri Nina Bjelogrljic-Laakso sanoo. Tutkijat ja monet lääkärikollegat ovat tyrmistyneitä kolmikon puheista. ”Tämä on vastuutonta puhetta. Tässä on vuosikausia kehitetty ja testattu rokotteita ja saatu monia tautteja lähes juurrutettua maastamme. Nyt sitten jotkut vapaa-ajattelijat esittävät kummallisia ajatuksia”, toteaa lasten infektiolääkäri Harri Saxen. ... Rokote on asiantuntijoiden mukaan myös helppo syy, kun taudin kuva on epäselvä, eikä diagnoosia ole löydetty. ”Se on ihmisen halu löytää syy epämääräiseen, tuntemattomaan. Tuntemattomuuden kanssa on vaikea elää”, THL:n yllä-lääkäri Hanna Nohynek sanoo.

MTV3.FI 10.4.

LÄÄKÄRIT SUHTAUTUVAT VAIHTOEHTOHOIDOISTA myönteisimmin akupunktioon, lymfahierontaan ja kiropraktiikkaan, osoittaa Suomen Lääkärilehdessä 5. huhtikuuta julkaistu tutkimus. Kyselyyn vastanneista lääkäreistä joka kolmas voisi harkita näiden hoitojen käyttöä potilaan hoidossa. Tulosten perusteella lääkärit ilmaisevat myös kielteiset kantansa vaihtoehtohoitohoi-
toihin entistä selkeämmin. Tutkimuksen toteutti Itä-Suomen yliopiston kansanterveystieteen ja kliinisen ravitsemustieteen yksikkö yhteistyössä Lääkäriliiton kanssa. Kielteisimmin vastaajat suhtautuivat henkiparannukseen ja ginsengjuureen, joiden käyttöä harkitsisi vain yksi prosentti. Myös antioksidanttien kykyyn hoitaa tai ehkäistä sydäntauteja tai syöpää suhtauduttiin epäillen. Vain prosentti vastaajista katsoi, että niillä on merkitystä sairauksien hoidossa. ... Kyselyn perusteella potilaat tiedustelevat entistä harvemmin lääkäreiden mielipidettä vaihtoehtohoidoista. Vaihtoehtohoitohoi-
toihin myönteisesti suhtautuvilta lääkäreiltä kuitenkin kyseltiin niistä enemmän kuin muilta.

UEF.FI 8.4.

”SE ON PELKKÄ TEORIA” on fraasi, jota kreationistit usein käyttävät evoluutiosta ja ilmastomuutoksen kieltäjät ihmisen toiminnan myötävaikutuksesta ilmastomuutokseen. Arkikielessä teoria voi tarkoittaa melkein mitä tahansa jonkun päähän pälkähtänyttä ideaa, mutta tieteessä teoriaksi kutsutaan olettamusta, jonka tueksi on saatu vahvaa näyttöä lukuisissa toisistaan riippumattomissa tutkimuksissa. Hypoteesi tai joukko hypoteeseja voi siis muuttua teoriaksi vasta, kun sen puolesta on saatu vankkaa todistusaineistoa.

TEKNIKKATALOUS.FI 3.4.

MAAILMALLA EI OLE LÄHETTÄÄ brucewillisiä tai ydinpommia pystyttämään asteroidia. Nasalla on vain yksi neuvo. ”Rukoilkaa”, pääjohtaja Charles Bolden sanoo. Paljoa muuta ei ole tehtävissä, jos niin sanottu ”kaupungintappaja” joutuu törmäyskurssille ison asutuskeskuksen kanssa. Bolden puhui asiasta Yhdysvaltojen parlamentin edustajainhuoneelle tiistaina. Nasan johtajan oli kutsunut paikalle huolestunut edustaja.

ILTALEHTI.FI 20.3.

MIELENTERVEYSPOOLIN PUHEENJOHTAJA, Suomen Mielenterveysseuran toiminnanjohtaja Marita Ruohonen pelkää, että nyt Ylen MOT-ohjelman kautta paljastunut saarnaaja Pirkko Jalovaaran toiminta on vain jäävuoren huippu vaikeasti jäsentyvällä vaihtoehto- ja uskomushoitohoidon kentällä. ... Vaihtoehtohoitohoidon piirissä on tiettyä osin Jalovaaran toimintaan verrattavissa olevia ilmiöitä. ... Juuri rahastus ja vaara jättää lääketieteelliset hoidot väliin ovat Mielenterveyspoolin näkökulmasta vaihtoehtohoitohoidon kentällä ne asiat, joihin on puututtava.

KOTIMAA24.FI 3.3.

Setelin repiminen ja ehjääminen

Vuorovaikutus
vai vedätys –
Maailma haluaa
tulla huijatuksi

V AROITUS: Jokainen tekee tämän sitten omalla vastuullaan, kirjoittaja ei vastaa tuhoutuneista seteleistä tai mistään muustakaan.

TEMPPU

Revit setelistä palasen irti, laitat sen suuhusi, puhallat - seteli on jälleen ehjä. Miten se tehdään? Seteliä kyllä revittää oikeasti, mutta palaa ei oteta irti. Seteli on käyttökelppoinen temppun jälkeen, joskin siinä on pieni repeämä.

1) Taita seteli kahtia. Revi seteliin kuvan 1 mukainen repeämä. Taita tämä kohta oikealla peukalolla vasten seteliä (kuva 2).

2) Pidä taitetta kiinni vasemmalla peukalolla (kuva 3).

3) Ota kuvan 3 mukainen ote etu/keskisormella ja peukalolla läpistä, ja vetäise oikeaa kättä irti paperista (kuva 4). Tämän pitäisi näyttää siltä kuin repäisit kulman irti setelistä. Oikein tehtynä tästä myös kuuluu vakuuttava ääni.

4) Näytä nyt oikeaa kättäsi katsojalle kuin pitäisit kulmaa sormissa, ja esitä laittavasi kulman suuhusi.

5) Seuraavaksi ota kiinni setelin laidoista, ja avaa seteli napakasti, samalla puhaltuen siihen. Sulavasti tehtynä tämä näyttää siltä kuin puhaltaisit setelin ehjäksi. Repeämä ei näy kun seteli on auki.

VINKKI: Tee temppu lainatulla setelillä. Pidä taskussa valmiina ehjä viiden euron seteli. Pyydä katsojalta lainaksi toinen viiden euron seteli. Tee temppu, jonka jälkeen laitat revenneen vitosen taskuun kiittäen samalla tipistä. Katsojan alkaessa itkeä vaihda seteli taskussasi ehjään, jonka annat katsojalle.

JOSE AHONEN

www.taikuutta.com

NETTIMEEDIO JA DIGITAALISIA LÄÄKKEITÄ

LeiniVAARA

ECHO CROW -niminen palvelu ilmestyi internetiin maaliskuun lopulla. Se oli kauan kaivattu uutuuks. Aivan liian kauan ihmiset ovat joutuneet asioimaan fyysisesti meedion luona henkisten asioiden takia. Vihdoinkin kuolleille sukulaisille saisi kommunikoida helposti. Ja kaikkein parhaimmalla tavalla: yksisuuntaisesti.

Echo Crow toimi yksinkertaisella tavalla. Verkkosivulle kirjoitettiin lyhyt viesti. Palvelu lupasi välittää sen eteenpäin tuonpuoleiseen, luotettavan erikoislaitteiston avulla. Palveluntarjoaja ei paljastanut minkälainen laite heillä oli käytössään. Palvelun hinta oli 30 dollaria per viesti. Se on toki kalliimpaa kuin kirjeen lähettäminen ympäri maailmaa, mutta sellainen kirje ei pääsisikään toiseen ulottuvuuteen.

Vallankumouksellisen teknologian salat eivät selvinneet Echo Crow:n sivuilta. Onneksi sain yhteyden sivuston ylläpitäjään, kun hän ilmestyi kommentoimaan blogiini. Ehkä hän sai henkimaailman kautta tiedon kaukaisessa Suomessa kirjoitetusta tekstistä.

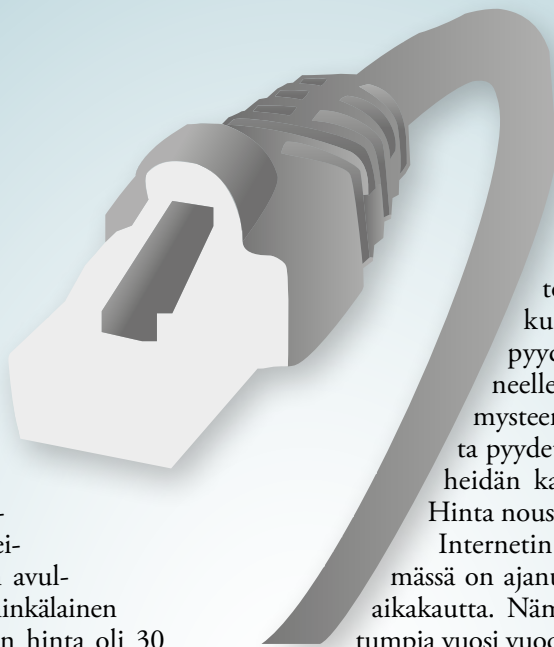
Sain kuulla, että heidän sivustoaan tulnaisiin päivittämään ja tietoa lisättäisiin. Ylläpitäjä painotti, ettei heidän palvelunsa ollut missään nimessä huijaus. Asiakkaiden kirjoittamat viestit muutettaisiin digitaalisiksi äänitiedostoiksi. Laitteisto lähettäisi sen tietyllä värähtelytaajuudella ja näin kuolleet kuulisivat viestin.

Toivon mukaan henkiolentoille myös kerrotaan tarkasti, kuka kirjoitti minkin sanoman. Muuten eetterissä joudutaan kuuntelemaan tyhjänpäivisiä jorinoita, joihin kuolleet eivät voi edes vastata.

Pian käymäni vuoropuhelun jälkeen Echo Crow päivitti sivuaan. Suureksi yllätyksekseni he eivät enää käyttäneet erikoislaitteistoa kommunikaatioon. Ehkä firman prototyyppi oli liian kallis käyttökustannuksien suhteen. Nyt palvelu turvautui meedion voimiin.

Tuntemattomaksi jäänyt henkilö lukisi asiakkaiden viestejä. Hän yrittäisi sitten ottaa yhteyttä aaveisiin. Valitettavasti palvelu ei voinut enää taata kommunikaation toimivuutta. Henkiolento ei ehkä enää ole henkimaailmassa. Siinä tapauksessa Echo Crow lupasi palauttaa asiakkaan rahat. Hinta oli pudotettu 25 dollariin.

Ongelmat eivät kuitenkaan loppuneet. Yhä useampi skeptikko kirjoitti Echo Crow:n palvelusta. Eikä sanoma ollut mitenkään mairittelevaa. Nettiliikennettä seu-

raamalla ylläpitäjä näki, miten ihmiset ohjattiin kriitikoiden suuntaan. Eikä palvelu tainnut enää saada viestejä välitettäväkseen.

Edessä oli toinen muodonmuutos. Echo Crow ei enää väitä mitään kuolleille rupattelemisesta. Sivulla pyydetään jättämään viesti edesmenneelle, mutta miten se toimitetaan, jää mysteeriksi. Sen sijaan viestin kirjoittanutta pyydetään tukemaan palvelua ja tilamaan heidän kauttaan pienen valokuvakehyksen. Hinta nousi postimaksuineen 34 dollariin.

Internetin valtava suosio ja läsnäolo arkielämässä on ajanut kaikki huuhaat kohti digitaalista aikakautta. Nämä uudet hoitomuodot ovat suosittumia vuosi vuodelta. Energiaa, chakran kuurausta ja mielen tasapainottamista on saatavilla tietokoneelle ladatavissa tiedostoissa. Toiset tarjoavat ääniä, jotka ohjataan vesilasiin tietokoneen kaiuttimilla. Energiavesi on valmis nautittavaksi. Hinnat vaihtelevat kympeistä sataasiin.

QuantumMAN on onnistunut omimaan kvanttimaailman ilmiöt tuotteisiinsa. Periaate on yksinkertainen. Nettisivuilla myydään rokotteita, hierontaa, flunssa-, malaria- ja allergialääkettä. Digitaalisesti. Asiakas saa tiedoston, jota klikkaamalla ruudulle ilmestyy vihreä väreilevä kuvio. Sitä katsomalla aivoihin siirtyy kvantti-informaatiota, joka ohjelmoo ihmiskehon toimimaan paremmin. Virukset, bakteerit ja muut haitat häipyvät, kun kvanttisanoilla varustetut myyntipuheet saavat ylipuhuttua uteliaita.

Näillä värähtelykauppiaille on onneksi takaportti, josta pääsee karkuun rahojen takaisin vaatijoita. Jonnekin verkkokauppojen alareunaan on aseteltu ehtoja sisältävä linkki. Siellä piileksii vastuuvapauslauseke, jossa todetaan, ettei tuotetta ole tarkoitettu lääkkeeksi, hoidoksi tai parantavaksi palveluksi. Vaikka etusivulla tiedostoja keuhutaan aivan muunlaisella innolla.

Varsinkin QuantumMAN osaa suojella teknologiaansa. Epärehelliset asiakkaat voisivat ladata kvanttitiedoston ja sitten vaatia rahojaan takaisin. Mutta heidän tiedostonsa muutetaan tehottomaksi kvanttileportaation voimalla firman omalla kvanttietokoneella, ilman nettiyhteyttä.

Tällaisten vastapainoksi netti tarvitsisi epäilevää asiakaspalvelua, jossa selitettäisiin, onko jollakin verkkosivulla luvutulla hoidolla lääketieteellistä tehoa. Toisaalta, sellaiselle palvelulle ei taitaisi olla kysyntää. Skeptismiä ei pystytty siirtämään kvantti-informaationa neuroverkkoihin. Vielä.

JUHA LEINIVAARA

Skeptikko 20v. sitten

SKEPSIS JÄRJESTI 27. huhtikuuta Helsingin Säätytalolla grafologiaillan, johon alustajaksi oli kutsuttu Suomen grafologisen yhdistyksen puheenjohtaja Tero Asp. ... Asp itse veti pohjan kuitenkin jo heti alkajaisiksi tieteelliseksi tarkoitettulta väittelytilaisuudelta tunnustamalla, ettei hän itse ollut koskaan missään 30-vuotisen urakehityksensä vaiheessa kyseenalaistanut mitään grafologiaan liittyvää. ”Vannoutuneet grafologit ovat sitä mieltä, että grafologia on tosi tiedettä”, hän vakuutti.

Kriittiselle yleisölle selvisi, että grafologia perustuu pääosin analysoijan omaan intuitioon – Aspin sanoin ”kokemukseen perustuvaan oivallukseen”, jonka pohjana ovat lähinnä 1920- ja 30-luvuilla tehdyt tilastolliset laskelmat ja käsialataulukot. Asp itse ei edes pitänyt psykologisiin testeihin perustuvaa tieteellistä tutkimusta käsialantutkijalle kovin tarpeellisenä. Hänen mielestään keran opittu tieto riitti, kun käytäntö kuitenkin opetti ammatin salat. ...

Keskustelujen vetäjänä toiminut Skepsiksen puheenjohtaja Lauri Gröhn penäsi Aspilta tieteellistä näyttöä grafologian toimivuudesta. Asp kiemurteli ja vetosi siihen, että grafologia ei olisi elänyt jo 3000 vuotta ja saanut jatkuvasti uusia kannattajia, ellei se toimisi. ”Pitäisi olla näyttöä siitä, että nämä analyysit ovat paikkansa pitämättömiä. Käytännön työelämässä turvauutaan jatkuvasti grafologisiin analyysiin”, hän perusteli. ...

Asp vakuutti, että taitava grafologi pystyy paljastamaan käsialan perusteella henkilön luonteenpiirteet ja ominaisuudet. Käsialasta pystytään hänen mukaansa lukemaan muun muassa se, onko tutkittava homo tai lesbo, onko hän älykäs tai tyhmä, kärsiikö hän fyysisistä tai psyykkisistä syistä johtuvasta depressiosta.

MARKETTA OLLIKAINEN

UFOPANEELIN AVAUKSESSA Tiedekeskus Tietomaan johtaja Heikki Kähärä kertoi, että vuonna 1994 näyttelyyn lisätään jatko-osana paranormaalit ilmiöt ja vuonna 1995 mukaan tulevat horoskoopit, kaukoparantaminen jne. Skeptikko saattoi vain miettiä Oulun yliopiston roolia Tietomaan johtokunnassa. Yleisön joukossa, eturivissä, istui Rauni-Leena Luukanen.

Johdantopuheenvuorossaan ydinfyysikon arvovalalla esiintyvä maisteri Stanton Friedman Yhdysvalloista kertoi, että älyllisten olentojen vierailuja on ollut ja että näitä vuosituhannen merkittävimpiä tapahtumia salaillaan. Venäläinen kosmonautti kenraali Pavel Popovits ehdotti, että herra skeptikkojen puheenjohtaja tekisi avaruusmatkan, jonka jälkeen hänkin uskoisi ufoihin.

Ohjaaja Juhan af Grannin mukaan olemme valtavien mullistusten keskellä. ... Psykologian apulaisprofessori Timo Järvilehto piti uskoa psykologian ilmiöihin ja paranormaaleihin ilmiöihin samanarvoisina! Skeptikon mielessä noissa lähestymistavoissa on vissi ero. Myöhemmässä yhteydessä Järvilehto myös totesi, että hallusinaatiot eivät synny ihmisen pään sisällä. Mitähän muuta mielenkiintoista Oulun yliopistossa opetetaan?

Kuten arvata saattaa, keskustelu lainehti moni-ilmeisenä. Itse otin kyselijän roolin. Kysyin (Venäjän ufotutkimuskeskuksen johtaja Vladimir) Azazalta, millä edellytyksillä Venäjän ”ufotutkijat” hyväksyvät havainnon päteväksi ja onko havaintojen tutkimuksessa olemassa jokin protokolla. Selvisi, että riittää, ettei havaitsija ole mielisairas. Mitään protokollaa ei ole.

LAURI GRÖHN

YHDYSVALTAIN KANSASISSA paikallinen sanomalehti Farmer's Advocate julkaisi 23. huhtikuuta 1897 seuraavanlaisen uutisen: Alexander Hamilton -niminen maanviljelijä oli neljä päivää aikaisemmin katsellut poikansa Wallacen kanssa, kuinka ilmalaiva oli laskeutunut hitaasti lehmälaitumen yläpuolella parinsadan metrin päässä heidän talostaan. ...

Seuraavana päivänä naapurissa asunut Lank Thomas oli löytänyt pellostaan vasikan nahan, jalat ja pään. Hän oli tunnistanut Hamiltonien polttomerkin, mutta ei ollut voinut ymmärtää miksi pehmeässä maassa ei ollut mitään jälkiä.

Vuonna 1965 Jacques Vallee esitteli tarinan kirjassaan *Anatomy of a Phenomenon* ja sen jälkeen se on päätynyt lähes jokaiseen ufokirjaan.

Jutun kirjoittanut toimittaja Ed F. Hudson paljasti vanhoilla päivillään, 22 vuotta ennen Valleen kirjan ilmestymistä, keittäneensä koko jutun kokoon ystävänsä Hamiltonin kanssa, joka oli perustanut yhdessä muiden paikallisten kanssa Ananias-nimisen valehtelijoiden kerhon. Miehet olivat kilpailleet siitä, kuka keksisi mehevimmän valheen. Kerrotaan, että kerho oli lopettanut toimintansa vasikansieppausjutun jälkeen, joka todennäköisesti olikin ollut kerhon paras valhe, ainakin se on elänyt jo lähes sata vuotta ja putkahti esiin jopa Tiedekeskus Tietomaan ufopaneelissa.

MARKETTA OLLIKAINEN

Lainaukset lehdestä Skeptikko 17, 1993.

Skeptikot verkossa:

www.skepsis.fi/Julkaisuja/Skeptikkolehti.aspx

SKEPTIKOT KURKISTIVAT IHON ALLE

TÄNÄ VUONNA SKEPSIKSEN KEVÄTRETKI suuntautui Vantaalle tiedekeskus Heurekaan, jossa oli esillä ainutlaatuinen näyttely ihmisen anatomiasta, fysiologiasta ja terveydestä.

”Body Worlds” on saksalaisen tohtori Gunther von Hagensin luoma näyttelykokonaisuus, jossa aidot plastinoidut ihmisruumiit ja elimet mahdollistavat tavan tutustua ihmisen anatomiaan. Von Hagensin keksimässä plastinointimenetelmässä ruumiin nesteet ja rasvat korvataan nestemäisillä muoveilla, jolloin näytteitä voidaan säilöä lääketieteen opetusta varten.

Kaikki Body Worlds -näyttelyssä esillä olevat ruumiit on lahjoitettu tieteen käyttöön lisäämään ihmisten ymmärrystä ihmiskehon monimuotoisuudesta. Lahjoittajat ovat halunneet luovuttaa ruumiinsa näyttelyyn opetus-tarkoituksiin ja he ovat antaneet suostumuksensa siihen, että heidän ruumiinsa laitetaan esille julkiseen näyttelyyn heidän kuolemansa jälkeen.

TEKSTI JA KUVAT: RISTO K. JÄRVINEN

OLIKO JEESUS OLEMASSA?

Bart D. Ehrman: Did Jesus Exist? HarperOne, 2012.

Bart D. Ehrman: Forgery and Counterforgery. Oxford University Press, 2013.

Suhtautuminen Jeesukseen myyttisenä hahmona ja Jeesuksen oletettu olemassaolottomuus on hyvin tuore, meidän aikamme tuote.

BART D. EHRMAN on kirjoittanut parikymmentä kirjaa varhaisesta kristillisyydestä. Tätä nykyä hän on ”James A. Gray Distinguished Professor of Religious Studies at the University of North Carolina”.

Ehrman on siitä merkillinen teologian professori, että hän nuoruudessaan oli vannoutunut fundamentalistinen kristitty, mutta vahingokseen luki niin paljon teologiaa, että päätyi lopulta uskonnottomaksi agnostikoksi; ei siis ihan ateistiksi sentään. Eräänä syynä uskosta luopumiseen hän mainitsee, ettei kukaan ole pystynyt selittämään, miksi maailmassa on niin paljon kärsimystä, vaikka meillä on kaikkivaltias Jumala, joka sen kärsimyksen voisi poistaa hetkessä.

MILLAISTA JEESUSTA ODOTAMME?

EHRMAN KERTOO aloittavansa luentonsa Uuden Testamentin opintoja yliopistossa käynnistävälle seuraavasti:

”Aion kertoa teille tärkeästä henkilöstä, joka eli 2000 vuotta sitten. Jo ennen hänen syntymäänsä tiedettiin hänestä tulevan jotain erikoisempaa. Yliluonnollinen olento ilmoitti hänen äidilleen, että tämä tulisi synnyttämään ei kuolevaista, vaan jumalallisen olennon. Hän sai alkunsa ihmeestä, ja hänestä tuli varhaiskypsä nuori. Aikuisena hän lähti kodistaan profeettana ja julisti, ettei hänen kuulijoidensa pitäisi elää maallisiin asioihin nojaten vaan siihen, mikä on hengellistä. Hän keräsi ympärilleen useita opetuslapsia, jotka vakuutuivat hänen opetuksensa olevan jumalallista alkuperää.”

”Hän todisti jumalallisen alkuperänsä tehden paljon ihmeitä, paransi sairaita, ajoi riivaajia pois ihmisistä ja herätti kuolleista. Elämänsä loppupuolella hän kohtasi kiivasta vastustusta, ja hänen vihollisensa toimittivat hänet roomalaisten käsiin tuomittavaksi. Hänen jätettyään tämän maallisen elämän hän palasi tapaamaan vielä seuraajiaan vakuuttaakseen heille, ettei hän ollut todella

kuollut, vaan eli taivaissa. Myöhemmin hänen seuraajansa kirjoittivat kirjoituksia hänestä.”

Ehrman kertoo oppilailleen epäilevänsä, ettei kukaan heistä tiedä tarinan päähenkilön nimeä. Hän on Apollonios, kotoisin Tynasta, pakanallinen filosofi, joka palvoi pakanallisia jumalia. Hänen tarinansa on kirjoittanut hänen seuraajansa Philostratus kirjassaan ”Apollonios tynalaisen elämä”, joka on vieläkin meidän saatavillamme.

ONGELMANA JEESUS

ONGELMAN ASETTELU on Ehrmanilla yksinkertaisesti tämä: mitä sanottavaa on koviin todisteisiin nojaten historioitsijalla Jeesuksen olemassaolosta? Hän kertoo, ettei muinaishistoriassa mikään ole varmaa, on vain todennäköisyyksiä.

Varmoja todistuksia esittävät vain myyttisyyten ja salaliittoteorioihin nojaavat lukuisat eri kuppikunnat, jotka väittävät, ettei Jeesusta oikeasti ole ollut olemassa, vaan hänet keksittiin Alexandriassa Egyptissä. Luonteensa Jeesus sai pakanallisilta jumalilta, joiden formaattina oli kuoleminen ja ylösnousemus kuoleman jälkeen. Valitettavasti myyttisiin uskovilla ei ole esittää yhtään dokumenttia, että tällaisia kuolleita ja ylösnousseita jumalia olisi koskaan mainittu missään Jeesuksen oletettua elinaikaa lähellä olevana ajankohtana tai edes missään mytologioissa. Tämäntapaisten hyvin äänekkäiden myyttiläisten moniin väitteisiin Ehrman puuttuu kirjassaan yksityiskohtaisesti ja hanakasti.

Ehrmanin mukaan väite, että Jeesus on keksitty, syntyi vasta noin 1700-luvun lopulla. Ensimmäisten vuosisatojen aikana ei edes kristinuskoa tai Jeesusta verisesti vastustavien kirjoituksissa (näitä on säilynyt kymmeniä) missään aseteta itse Jeesuksen fyysistä olemassaoloa kyseenalaiseksi. Suhtautuminen Jeesukseen myyttisenä hahmona ja Jeesuksen oletettu olemassaolottomuus on siis hyvin tuore, meidän aikamme tuote.

KETKÄ KIRJOITTIVAT RAAMATTUUN OTETUT KIRJOITUKSET?

YKSI OSAONGELMA EVANKELIUMEISSA ja muissa Raamattuun otetuissa kirjoituksissa on Ehrmanin mukaan, että ne on kirjoitettu kreikaksi, ja vieläpä kaunopuheisella kreikalla ja kreikan kielen sanontoja käyttäen (Matteuksen evankeliumin vanhin versio on tosin arameaksi kirjoitettu).

Kanoniseen Raamattuun on otettu esimerkiksi kaksi Pietarin kirjettä. Ehrman pohtii, miten olisi ollut mahdollista, että Kapernaumin pikkukylästä kotoisin oleva kalastaja Pietari ensiksikin olisi osannut lukea, joka taito sen aikaisilla palestiinalaisilla oli ehkä noin kolmella sadasta – ja nämä osaavaiset kuuluivat ensisijaisesti aristokraattisiin piireihin. Kansakouluja ei Palestiinassa ollut. Toiseksi kirjoitustaito oli vielä paljon harvinaisempaa. Jos Pietari osasi lukea ja kirjoittaa, niin ehkä hän osasi kirjoittaa jonkin hajanaisen lauseen, mutta jonkin niin pitkän kirjeen kuin Pietarin 1. kirje on tuottaminen kreikaksi olisi suoranainen ihme. Nykyaikana löytyy muutamia harvoja, jotka ovat kirjoittaneet romaanin ei äidinkiellään, esimerkiksi Vladimir Nabokov.

Raamatun layout antaa väärän mielikuvan kirjoituksen ajankohdasta: Uusi Testamentti alkaa neljällä evankeliumilla, joista Matteuksen nimiin on pantu ensimmäinen. Kuitenkin Paavalin kirjeet ja Apostolien teot ovat hyvin paljon varhaisempia; ensimmäiset niistä on kirjoitettu ehkä heti 10 vuotta (oletetun) Jeesuksen kuoleman jälkeen. Uuden testamentin kirjoitukset pitäisi lukea kronologisesti järjestyksessä: Apostolien teot, Paavalin kirjeet (ne seitsemän, jotka ilmeisesti ovat autenttisia), sitten Markuksen, Luukkaan, Matteuksen ja Johanneksen nimiin pannut evankeliumit.

Evankeliumeista on nähtävissä, että varhaisimmalle Markuksen kirjoittajalle Jeesus oli vain opettaja, mutta sitten toisessa ääripäässä, Johanneksen evankeliumissa, Jeesus oli jo jumala. Markuksen evankeliumissa ei missään sanota, että Jeesus olisi ollut jumala. Messias-sana silloisessa juutalaisessa yhteydessään ei suinkaan merkinnyt ”jumalaa”, vaan vain hänen valitsemaansa sanansaattajaa, joka voideltiin (christ=voideltu=anoited) toimeensa. Varhaisimmissa kirjoituksissa ei koskaan mainita Jeesusta jumalana, puhumattakaan mitään jostain kolmiyhteisestä yhdelmästä, joka vasta yhdessä olisi ”jumala”.

IKUINEN NEITSYT, MARIA

VAIKKA EHRMAN VÄLTÄÄ tietoisesti teologisia näkemyksiä pitäytyen historioitsijan roolissa, ei hän malta olla puuttumatta katolisen kirkon ”Maria, ikuinen neitsyt”-myyttiin. Monissa ensimmäisen ja toisen vuosisadan aikana kirjoitetuissa teksteissä mainitaan Jaakobin olleen Jeesuksen veli. Kuinka Jeesuksella voisi olla veli, jos Maria oli ikuinen neitsyt? Ehrmanin mukaan virallinen katolinen kirkko väittää tämän dilemman välttääkseen, ettei Jeesuksella ollut ensinkään veljiä. Se ei (siteeraan jatkuvasti Ehrmania) estä katolista kirkkoa toteamasta, että Jaakob ja muut veljet eivät olisi olleet olemassa. Katolisen kirkon mukaan nämä veljet eivät kuitenkaan olleet Jeesuksen ”veriveljiä”, eli eivät olleet Marian ja Joosefin

lapsia. Tämä näkemys ei perustu mihinkään historialliseen tai raamatulliseen kirjoitukseen, vaan vain 400-luvulla katolisessa kirkossa kiteytyneeseen käsitykseen, että Maria oli ikuinen neitsyt, vaikka synnyttikin.

Häveliäisyys neitsyyden säilyttämisen suhteen johtui siitä, että seksuaalinen kanssakäyminen, oli se sitten aviopuolisoitten tai muitten kesken tapahtunutta, katsottiin syntiseksi – siinä vieraat, lähes paholaisesta kotoisin olevat voimat vaikuttivat, eikä jumaluus. Koska Maria oli määritelty synnittömäksi, ei hän voinut tällaisissa synnillisiksi luokitelluissa toimissa olla mukana. Katsomuksensa tueksi katoliset kehittivät kaksi mihinkään kirjoituksiin tai historiaan perustumatonta näkemystä, joista edellinen selitys voitti.

Vanhimmassa, nyt siis jo katolisten ammuin hylkäämässä näkemyksessä, ”veljet” olivat Josefin aikaisemmasta avioliitosta syntyneitä, siis velipuolia. Siispä jos katsoo Marian ja Josefin muotokuvia maalattuna tältä ajalta, Josef on vanha ja oletettavasti impotentti, kun taas Maria on hehkeä punaposkinen nuori nainen. Toinen näkemys oli, että Jeesuksen veljiksi kutsutut (monissa riippumattomissa dokumenteissa mainitut), olisivatkin olleet vain hänen serkkujaan. Kreikankielinen mahdollisimman alkuperäinen teksti kuitenkin sanoo yksioikoisesti, että ”Jaakob oli Jeesuksen veli”. Ei serkku, eikä velipuoli.

HISTORIAALLISET VIITTAUKSET

PALESTIINASSA ASUNEEN ja myöhemmin Roomaan muuttaneen historioitsija Josephuksen mainintaan Jeesuksesta on joku tehnyt myöhemmin kristillisiä lisäyksiä koskien Jeesuksen opetusta, mutta itse perusajatus (Jeesus oli tunnettu opettaja eli rabbi Palestiinassa) ei Ehrman pane kyseenalaiseksi. (Jotkut väittävät – ilman perusteita – että koko kappale, jossa Jeesus mainitaan, on myöhemmin lisätty. Tämä on paras keino kaikille omaa mieltä oleville: jos jokin lausahdus ei miellytä, se on lisätty jälkeensä.). Ehrmanin mielestä tekstiä on ehkä vähän tuunattu, mutta alkuperäinen sanonta pätee: Jeesus oli olemassa Josephuksen mukaan.

Plinius nuorempi kertoo kirjeessään keisarille Vähä-Aasiassa olevista ryhmistä, jotka palvoivat Christusta jumalanaan. Tämä ei Ehrmanin mielestä todista mitään Jeesuksesta, vaan on todiste siitä, että Vähä-Aasiassa (Turkki) oli tällaisia kristillisiä kokoontumisia.

Kolmas Ehrmanin siteeraama on historioitsija on Suetonius, joka kertoo että keisari Claudius karkotti kaikki juutalaiset Rooman kaupungista, koska he palvelivat jumalaa, jonka nimi oli Chrestus. Latinaksi kuitenkin tämän olisi pitänyt olla Christus eli arameaksi messias (öljyllä voideltu, jolla tavanomaisesti Israelin kuninkaat ja ylipapit voideltiin), joten epäselväksi jää, puhutaanko nyt edes samasta asiasta. Orjille annettiin usein nimi Chrestus (hyvin käytettävissä oleva). Vähäinen mahdollisuus on, että kyseessä on ollut Chrestus-niminen juutalainen kiihottaja.

Sitaattien vähäisyys Jeesuksesta voi nykyihmistä ihmetyttää, jos kerran kyse oli uuden uskonnon perustajasta. Ehrman kuitenkin selittää, että vain muutamasta Palestiinassa ensimmäisellä vuosisadalla eläneestä muusta henkilöstä on mainintoja Raamatun kirjoitusten ul-

kopuolella: mm. Pontius Pilatus mainitaan pari kertaa ja historioitsija Josephus. Muista Palestiinan roomalaisista käskynhaltijoista ei ole paljon mainintoja.

Lisäksi yksi maininta Pontius Pilatuksesta ilmeisen virheellisesti käyttäen hänestä titteliä prokuraattori, vaikka hänet selvästikin mainitaan toisissa lähteissä olleen kuvernööri eli Raamatun kielellä käskynhaltija, eikä Rooman lain tulkitsija tuomarin roolissa. Myytti siitä, että roomalaiset olisivat pitäneet tarkkaa kirjanpitoa kaikesta, on täysin vailla todistus pohjaa.

RAAMATUN KIRJOITUKSET HISTORIAKIRJOJA?

EHRMAN ASETTAA RAAMATTUUN mukaan otetut tekstit, apokryfiset kirjoitukset ja maalliset tai pakanalliset kirjoitukset samalle viivalle. Toisin sanoen kaikki ovat jonkun kirjoittamia ja jotakin tarkoitusta varten, eikä Ehrman anna tunnustuksellisille kirjoituksille sen enemmän kuin vähemmän arvostusta historiakirjoituksina. Siis vaikka jokin kirjoitus on otettu Raamattuun mukaan, ei se väistämättä sulje pois mahdollisuutta, etteikö kirjoitus sisältäisi jotain historiallistakin.

Ehrman pitää luotettavina lähteinä ensiksikin niitä Paavalin seitsemää kirjettä, joita yleisesti pidetään aitoina (siis Paavalin kirjoittamina, alkuperäisiä ei mistään kirjeistä ole tallella). Sitten hän ottaa käsiteltäväkseen kolme synoptista evankeliumia, eli Matteuksen, Markuksen ja Luukkaan. Nämä nimethän on näille kirjoituksille lisätty jälkeensä, kun haluttiin ne jotenkin luetteloida. Lähes täysin varmaa on, etteivät Matteus, Markus ja Luukas kirjoittaneet niitä.

Markuksen nimiin pannun evankeliumin oletetaan olevan varhaisin. Vaikka Matteus ja Luukas lainaavat jopa sanatarkasti Markuksen joitakin kertomuksia, eroavat nämä evankeliumit (Johannes tietysti on aivan oma lukunsa eroavaisuuksissa) niin paljon toisistaan, etteivät Matteus ja Luukas voi olla pelkkiä kopioita alkuperäisestä, Markuksen nimiin pannusta kirjoituksesta, vaan kullakin on ollut myös muita lähteitä. (Nyt ei siis puhuta ristiriidoista tai erilaisista tapahtumien kulun kuvauksista eri evankeliumeissa.) Ehrman päättelee tekstien tyylilisiin perusteisiin nojaten (kuten myös moni muukin tutkija), että Apostolien teot ja Luukkaan evankeliumi ovat lähtöisin samalta kirjoittajalta.

JEESUKSEN SEURAAJAT

EHRMANNIN MUKAAN (hän ei vielä oleta mitään) oletetun Jeesuksen kuoleman jälkeen alkoi kierrellä paljon suullista tietoa noista oudoista tapahtumista. Jeesuksen kerrottiin tehneen ihmeitä. Tämä ei ollut epätavallista; vaikka ihmeistä kerrottiin, ei yhtään ihmettä tarvinnut olla todella tapahtunut, vaan vain kertomuksia niistä.

Suullisen tiedon levitessä kertomukset muuttuivat ja niitä keksittiin lisää. Sitten jotkut kirjoitustaitoiset kiinnostuivat kirjoittamaan jotain muistiin näistä ehkä jo vuosikymmeniä (arameaksi) kiertäneistä tarinoista. Kun sitten kristillisyys oli levinnyt kreikkankieliselle alueille, päättivät jotkut oppineisiin kreikkalaisiin piirei-

hin kuuluvat kristilliset kirjoittajat näistä tarinoista kreikkankielisen tekstin, joista jotkut ovat (Ehrmanin ja muidenkin mielestä) loistavaa kirjallisuutta. Kirjoittaja on siis ollut kreikkalainen, joka on opiskellut retoriikkaa ja kirjoittamista.

Jo 1800-luvun alussa oletettiin, että synoptisten evankeliumien yhtenä lähteenä on ollut nyt kokonaan hävinnyt kertomus tai kertomuksia Q (Quelle, lähde), joka on ollut evankeliumien kirjoittajien käytettävissä. Esimerkiksi Luukkaan nimiin pantu evankeliumi alkaa: ”Jo monet ovat ryhtyneet työhön ja laatineet kertomuksia niistä asioista, jotka meidän keskuudessamme ovat toteutuneet, sen mukaan kuin meille ovat kertoneet ne, jotka alusta alkaen olivat silminnäkiä ja joista tuli sanan palvelijoita.”

Siis Luukkaan evankeliumin kirjoittajalla oli käytettävänä monia kirjallisia lähteitä sekä suusanallisena kierteleviä kertomuksia.

OLIKO JEESUS OLEMASSA?

EHRMAN ON KUVAILLUT Jeesusta apokalyptisenä profeettana, joka ennusti, että ”loppu tulee ennen kuin kaikki te olette kuolleet”. Varhaisimmissa kirjoituksissa (Apostolien teot, Paavalin kirjeet) tämä asia ilmaistaan sellaisenaan, mutta se on lähes liudentunut, kun päästään myöhäisempään Johanneksen evankeliumiin, koska se sukupolvi, jonka aikana maailman piti muuttua, ehti jo kuolla Johanneksen evankeliumin kirjoitusajankohtana. Katolinen kirkko ei odota enää ensinkään uuden messiaan tulemistä.

Merkille pantavaa on, että Ehrman sivuuttaa kokonaan evankeliumeihin liitetyt Jeesuksen ylösnousemuskertomukset liian ristiriitaisina ja vieläpä sellaisina kirjoituksina, jotka on liitetty alkuperäisiin paljon myöhemmin.

Mikä on Ehrmanin johtopäätös? Hän, uskonnoton ihminen, päätyy lopputulokseen, että Jeesus on ollut olemassa, mutta ihmisenä Jeesus on ollut hyvin toisenlainen kuin evankeliumit ja muut kirjoitukset hänestä antavat ymmärtää; ja vielä hyvin paljon erilaisempi kuin televisioprofeetat antavat nykypäivinä Amerikassa ymmärtää.

Jeesus oli profeetta, joka eli 2000 vuotta sitten, eikä voinut siten mitenkään muovailla omaa filosofiaansa sopivaksi tuleville vuosisadoille, saatikka sitten meidän aikaamme koskevaksi, vaikka eettisinä ohjeina muutamit Jeesuksen suuhun laitettut sanonnat toimivat vieläkin.

Me emme elä Rooman vallan alaisessa Palestiinassa, Galilean pikkukylässä, Nasaretissa vuonna 30. Siellä 2000 vuotta sitten eläneille Jeesuksella oli ilosanoma, gospel, joka ei koskaan tullut toteen.

Ehrman kirjoittaa: ”Jeesus, jonka nyt löydätte, ei ehkä ole sama Jeesus, jonka olisitte toivoneet tapaavanne – mutta olemassa hän on ollut, pidimme siitä tai emme.”

Kirjoittaja työskentelee IT-alalla. Opintopohjaa hänellä on Helsingin yliopistosta matematiikan, fysiikan, kemian ja tilastotieteen aloilta ja Sibelius-Akatemian solistiselta linjalta.

SALALIITTOTEORIOIDEN JA PUTKINÄKÖISYYDEN MAHTI

Jaakko Hämeen-Anttila: *Islamin miekka – Idän ja lännen konfliktien historia*. Otava, 2012.

Øyvind Strømmen: *Äärioikeisto, vastajihadismi ja terrorismi Euroopassa*. Suom. Heikki Eskelinen. Tammi, 2013.

HMISEN MAAILMANKATSOMUS rakentuu tunnetusti hyvin erilaisista aineksista. Usein siihen sisältyy irrationaalisia osia, joille ei ole järkiperusteita. Skeptikko pyrkii kitkemään tällaiset perusteettomat uskomukset maailmankatsomuksesta kriittisen ajattelun, johdonmukaisuuden ja todisteiden avulla. Valitettavasti myös politiikassa esiintyy ja on aina esiintynyt suoranaisia salaliittoteorioita, joiden pohjalta yhteiskuntaa pyritään rakentamaan halutun kaltaiseksi. On kuitenkin erittäin huolestuttavaa, mikäli sisäisesti ristiriitaiset, perusteettomat ja vainoharhaiset salaliittoteoriat todella pääsevät ohjaamaan päivänpolitiikkaa. Sellaiset teoriat näet aiheuttavat pahimmillaan terrorismia, totalitarismia ja joukkomurhia. Salaliittoteorioita esiintyy sekä jihadisteilla että vastajihadisteilla. Usein nämä ääripäät ja toistensa viholliset ovatkin kuin kaksi marjaa.

Julkisen keskustelun perusteella Suomessa sekä islam että islamilainen fundamentalismi tunnetaan todella huonosti. Erityisesti joidenkin perussuomalaisten ja muiden muukalauskammoisten poliitikkojen sekä kansallismielisten ääriryhmien retorikassa mitään eroa ei edes tehdä: vainoharhaisimpien salaliittoteorioiden mukaan kaikki muslimit ovat fundamentalisteja, jotka haluavat valloittaa maailman.

Todellisuudessa vain pieni osa ääri-islamisteista, niin sanotut jihadistit, haikailevat Mustafa Kemal Atatürkin hallituksen Turkissa 3. maaliskuuta vuonna 1924 hajottaman islamilaisen kalifaatin perään ja haluavat ulottaa sen vallan koko maailmaan. Edes kaikki salafistin nimellä tunnetut vanhoilliset muslimit eivät tavoittele maailmanlaajuista islamilaista valtiota. Heille riittää sharian hallitsema islamilainen valtio siellä, missä he nykyisin asuvat.

Toki omissa maissaankin salafistit ovat useimmiten vähemmistössä tai jos he ovat vallassa, he ovat yleensä kaappanneet sen väkivalloin ja sortavat kansaa julmasti. Al Qaida edustaa puhtaimmillaan salafismin jyrkintä alalajia, jihadismia. Saudi-Arabian valtionuskonto wahhabismi on edustava esimerkki salafismista, samoin talibanin uskontulkinta deobandilaisuus.

Talibanin ääri-islamismiin sekoittuu lisäksi pashtuheimon vanhoja perinteitä, joista naisten kokopeittävä burqa on tunnetuin. Islamiin burqa on siirtynyt näistä vanhemmista perinteistä, mutta oikeastaan burqalla ei ole islamin kanssa mitään tekemistä.

Sekä professori Jaakko Hämeen-Anttila että norjalainen bloggaaja-toimittaja Øyvind Strømmen ovat hiljat-

tain julkaisseet aiheesta tärkeät kirjat. Niissä tekijät kumoavat monia islamiin aiheetta liitettyjä pelkoja ja salaliittoteorioita. Kummankaan pääaihe ei ole islamilainen fundamentalismi vaan lännen reaktiot ja erityisesti niiden ylilyönnit siihen. Molemmat kuitenkin sivuavat salafismia asiantuntevasti.

Läntisten äärinationalististen ryhmittymien ja puolueiden islaminvastaisuus perustuu samaan ideologiaan kuin Anders Behring Breivikin terrori-isku Oslossa ja Utøyan saarella eli vastajihadismiin. Nimi antaa ideologiasta tarkoituksella väärän kuvan, koska nimenomaan vastajihadistit edustavat salaliittoteoriaa, jonka mukaan kaikki muslimit ovat jihadisteja tai yrittävät valloittaa länsimaisen kulttuuripiirin uskontonsa ikeen alle. Oikeasti vastajihadistit muistuttavat kammoamiaan jihadisteja monesakin suhteessa. Molemmat muun muassa vastustavat fanaattisesti monikulttuurista yhteiskuntaa ja erityisesti muslimien uskonnonvapautta.

Vastajihadistit yleistävät tarkoituksella jihadismin koskemaan koko muslimiväestöä ja tyystin ohittavat muun muassa lukuisat koulukuntaerot islamin sisällä. Jokainen islamiin vähänkin syvemmin perehtynyt tietää, että jihadismi ei nauti kannatusta edes läheskään kaikkien islamistien keskuudessa.

Vastajihadisteille ei näytä myöskään olevan selvää, että kaikkien islamin koulukuntien sisällä on eroja ja että islamismia eli poliittista islamiakin on useita eri lajeja. Vain osa niistä siis kannattaa avointa väkivaltaa ja näitä voidaan yleisesti kutsua jihadistiksi islamismin lajeiksi.

Islamismi on äärioikeistolainen poliittinen ideologia, joka perustuu Koraanin ja hadithien vanhoilliseen tulkintaan ja niiden soveltamiseen politiikkaan. Professori Jaakko Hämeen-Anttila esittelee kirjassaan tämän ideologian tärkeimmät historialliset taustavaikuttajat.

VÄÄRENNÖKSIÄ JA PROPAGANDAA

ISLAMISTIJÄRJESTÖ HAMASIN perustamisasiakirjassa viitataan Siionin viisaiden pöytäkirjoihin. Se on tunnettu antisemiittinen väärennös, jonka tsaarin salainen poliisi teki 1900-luvun alussa. Islamilaisissa maissa kyseinen väärennös on edelleen suosittu ja siitä on otettu lukuisia painoksia, jotka Saudi-Arabia on rahoittanut.

Fundamentalistit ja eri uskontojen edustajat eivät epäroï historiallisten väärennösten käyttämistä salaliittoteorioidensa pönkittämisessä. Voi olla, että valtaosa islamistis-

ten valtioiden ja järjestöjen johdosta jopa vilpittömästi uskoo Siionin viisaiden pöytäkirjojen aitouteen. Ainakin Iranin presidentti Mahmud Ahmadinežad vaikuttaa olevan tyyppinen holokaustidenialistihörhö, joka näkee verenhimoisia juutalaisia mummonsä tohveleissakin.

Siionin viisaiden pöytäkirjoissa esitetty salaliittoteoria juutalaisten maailmanhallinnasta sopii edelleen Lähi-idän poliittiseen ilmastoon. Koraanissa on myös paljon antisemiittistä ainesta, joten vanhoillisiin muslimeihin nämä teoriat eittämättä vaikuttavat ja ohjaavat heidän poliittisia näkemyksiään. Israelin ja Palestiinan konflikti saa bensiiniä liekkeihin näistä historiallisista faktoista sekä väärennöksistä.

Oikeastaan ennakkoluulot ja eri uskontojen konfliktit ovat suureksi osaksi näiden ongelmien ainoa syy, erilaisten nationalististen motiivien ohella.

Kun pohditaan syitä islamilaisen fundamentalismin nykyiseen suosioon, ensimmäisenä tulee mieleen nimenomaan länsimainen sekularismi, ja erityisesti Yhdysvallat ja sen kulttuuri sekä länsiliittouman sotatoimet lähi-idän alueella. Yhdysvallathan on perustuslaillisesti sekulaari valtio, joskin kukaan ei ole voinut välttää maassa rehottavasta äärikristillisyydestä. Muslimifundamentalistien keskuudessa kristillisyyden yhdistyy perinteiseen antisemitismiin ja erilaiset salaliittoteoriat kukoistavat. Viha Israelia ja Yhdysvaltoja kohtaan ruokkii kaukaa perityviä ennakkoluuloja ja kasvattaa islamismin suosiota.

Koraanin loppupuolen antisemitismi vaikuttaa siis voimakkaasti edelleen. Teoksessaan Jaakko Hämeen-Anttila kuvaa profeetan aikaisen juutalaisvastaisuuden syitä seuraavasti (17): ”Juutalaiset eivät tunnu suuressa määrin kääntyneen islamiin, mikä oli ilmeisesti Muhammadille iso pettymys, ja Koraanin myöhemmät osat suhtautuvat heihin hyvin kriittisesti. Perimätieto siirtää syyn välien huonontumisesta juutalaisille, joiden muun muassa väitetään suunnitelleen profeetan murhaamista.” Moni muslimi kokee edelleen juutalaisuuden ja länsimaisen kulttuurin kokonaisuutena uhkatekijäksi islamille ja reaktiona siihen vanhoillisempi islamintulkinta on aivan luonnollinen; varsinkin maallistuneemmat ja maltillisemmat – siis islamistien mielestä länsimaistuneet – muslimit joutuvat toistuvasti fundamentalistien vihanpidon kohteeksi.

Euroopassa esiintyi vastaavaa antisemitismia pitkälle 1900-luvulle, kunnes natsien hirmuteot osoittivat millaiseen katastrofiin järjestömät salaliittoteoriat voivat pahimmillaan johtaa. Antisemitismikin on jälleen nousussa, eurooppalaisten muslimien, ääri-vasemmiston ja Magneettimedien lukijakunnan keskuudessa, mutta sen ohii jo ajat sitten ajanut salaliittoteoria muslimien maailmanvalloituksesta.

Tosin länsimaissakin on vielä sitkeitä uusnatseja, jotka kannattava holokaustin kieltämistä ja muita salaliittoteorioita. Jokunen perussuomalainenkin on innostunut näistä hörhötyksistä. Tässä he siis muistuttavat tavattoman paljon pelkäämiään islamistifanaatikkoja, jotka myös harrastavat holokaustin kieltämistä ja antisemitismia.

Strømmenin teoksen ansioksi on luettava erityisesti se, ettei tekijä syyllisty islamilaisen fundamentalismin ja muslimien Eurooppaan kotoutumisen aiheuttamien ongelmien valkopesuun kuten monet vasemmistolaiset äärioikeistokriitikot. Strømmen puolustaa myös sananvapautta vaikka aivan aiheellisesti pohtiikin kansankiihotuksen aiheuttamia ongelmia. Erityisesti internetissä leviävät salaliittoteoriat ja lahkolaisirrationalisismi olivat muun muassa Anders Behring Breivikin teke-

mien terrori-iskujen taustalla. Breivikin ideologiaan vaikuttaneita tekijöitä Strømmenin teos nimenomaan käsittelee.

TÄMÄN PÄIVÄN EUROOPPALAISKONSERVATIIVIEN KESKEINEN SALALIITTOTEORIA

TEKIJÄ VERTAILEE ÄÄRIOIKEISTOLAISTA TERRORIA aivan oikein islamistiseen ja ääri-vasemmistolaiseen terrorismiin. Norjassa on tapahtunut useita äärioikeistolaisten tekemiä terrori-iskuja ja muutama islamistien tekemä isku. Teos paljastaa, miten muukalaisviha on historiallisesti Norjassa kehittynyt. Yhtäläisyydet Suomen tilanteeseen ovat selvät.

Voimakas maahanmuuttovastaisuus nousi Norjassa jo 1980-luvulla ja silloiset ennustajat pelkäsivät maan islamisoitumista muutaman vuoden sisällä. Erilaisia uhkakuvia maalattiin kuten nykyäänkin. Puuttui vain suuri, kaiken selittävä salaliittoteoria, joka nykyisin tunnetaan nimellä Eurabia-kirjallisuus.

Tämä salaliittoteoria on nykyään kansallismielisen oikeistokonservatismen ytimessä, myös Suomessa. Teorian mukaan eurooppalainen poliittinen eliitti on tehnyt arabimaiden kanssa salaisen sopimuksen Euroopan jakamisesta. Vahvimmin teoriaa on lanseerannut egyptiläissyntyinen juutalaiskirjailija Bat Ye’or, jonka oikea nimi on Gisèle Littman. Hän on kyseisen salaliittoteorian äiti. Sitten teoria on levinnyt kulovalkean tavoin internetissä, erityisesti Gates of Vienna -blogin välityksellä. Eurabia-hysterian tunnetuin lietsoja internetissä on norjalainen bloggaaja Fjordman, oikealta nimeltään Peder Jensen, Gates of Viennan vakiokirjoittaja. Oikealla nimellään Fjordman tuli julkisuuteen vasta Breivikin terrori-iskujen jälkeen, tietenkin poliisin pelossa.

Suomessa vastajihadistisen Eurabia-salaliittoteorian johtavia propagajia ovat jo vuosia olleet nyttemmin aina kansanedustajaksi päätyntä jyrkästi islaminvastainen bloggaaja Jussi Halla-aho (ps) äärimmäisen muslimivihamielistä Tundra Tabloids -nettisivua pitävä, Suomessa asuva, Yhdysvalloista kotoisin oleva Kenneth ”KGS” Sikorski, ja kristilliseltä ristiretkiromantiikkapohjalta islamia demonisoiva viljelevä nimimerkki ”Vasarahammer”. Näistä Strømmen mainitsee teoksensa jälkisanoissa Halla-ahon ja KGS:n, joten ilmeisesti Strømmen ei ole selvillä Kenneth Sikorskin henkilöllisyydestä, vaikka nimi selviää viidessä sekunnissa googlaamalla Counterjihad-konferenssien osallistujia, joiden joukossa Sikorski esiintyy vuosittain Suomen edustajana (Sikorskista ks. myös sotahistorioitsija Jussi Jalosen erinomainen kirjoitus ”Väistöliike hallintovaliokunnassa” osoitteessa <http://jojalonon.puheenvuoro.uusisuomi.fi/79160-vaistoliike-hallintovaliokunnassa>).

Teoksen jälkisanoissa tekijä käsittelee lyhyesti Suomen tilannetta ja näin hänellä on selvästi kontakteja tänne: joku olisi voinut ystävällisesti kertoa hänelle Sikorskin henkilöllisyyden. Se on varmasti myös Norjan poliisin tiedossa, olihan Breivikin terrori-isku saman ideologian – vastajihadismin – motivoima. Breivikin suurin idoli Fjordman on Tundra Tabloidsin perusteella myös Sikorskin suurin sankari ja ideologinen esikuva. Ja tietenkin läheinen yhteistyökumppani.

Tosin Sikorski tyytyy onneksi vain kansankiihottamiseen ja Israel-myönteisen propagandan levittämiseen, kuten muutkin netissä vaahtoavat vastajihadistit. Vastaavasti hän levittää Israelin lehdistössä propagandaa muun muassa kansanedustaja Pertti Salolaisen (kok.) antisemitismistä, vaikkakaan Sikorski

ei sattuneesta syystä ole siellä mainostanut aatetoverinsa ja tuttavansa Jussi Halla-ahon holohölinäskeptisismiä (ks. jälleen Jussi Jalosen oiva blogiteksti ”Pertti Salolainen ja Israelin ystävät” osoitteessa <http://jojalonen.wordpress.com/2012/12/01/pertti-salolainen-ja-israelin-ystavat/>).

Ye’orin Eurabia-salaliittoteoriassa keskeisessä roolissa on käsite dhimmiys, joka historiallisesti tarkoittaa juutalaisten ja kristittyjen alistettua asemaa islamin hallinnoimilla alueilla. Tämän Ye’or projisoi nykyaikaan ja väittää, että eurooppalainen poliittinen eliitti, erityisesti EU, koostuu dhimmeistä, jotka vapaaehtoisesti alistuvat islamille.

Kuten aina, tällekin salaliittoteorialle ei löydy rationaalisia perusteita. Se on joidenkin yksittäisten kirjoittajien ja bloggajien kehittelemä näkemys, jonka tarkoitus on luoda muslimivastaista ilmapiiriä länsimaissa. Teoria uppoaa joihinkin kansanosiin varsin helposti, mukaan lukien useita perussuomalaisen kansanedustajia. Se upposi sellaisenaan myös Breivikiin.

Salaliittoteoriaan kuuluu olennaisesti käsitys, jonka mukaan ei ole olemassa maltillista islamia tai maltillisia muslimeja. Tätä todistellaan islamin taqiya-käytännöllä. Se sallii valehtelun muslimille uhkaavassa tilanteessa, jossa uskovan uskoa voidaan käyttää tätä vastaan vääräuskoisten keskuudessa.

Toisin sanoen hengenvaaraan joutuessaan muslimin on sallittua valehdella olevansa ei-muslimi. Eurabia-salaliittoteoreetikkojen keskuudessa tämä periaate on yleistetty sellaiseksi, että muslimit valehtelevat aina väittäessään olevansa maltillisia tai jos he oikeasti ovat maltillisia, he eivät voi olla aitoja muslimeja. Kuten irrationaalisissa uskomuksissa aina, tässäkin tapauksessa teoriaa ei voi falsifioida: muslimi valehtelee aina ja jos ei valehtelee, hän ei ole muslimi.

Samoin muslimien oletettu ja usein ensimmäisessä sukupolvessa oikeasti suurempi lapsimäärä on aiheuttanut vainoharhaisia spekulatioita islamin demografisesta Euroopan valloituksesta. Strømmen kumoo nämäkin salaliittoteoriat teoksessaan. Muslimien syntyvyys tasaantuu nopeasti muiden ryhmien tasolle ja muutenkin heidän tapansa maallistuvat.

PATA KATTILAA SOIMAA: FJORDMAN VS. SAYYID QUTB

ERITYISEN OIVALTAVAA TEKIJÄLTÄ on Fjordmanin rinnastaminen Sayyid Qutbiin (1906–1966), joka oli Egyptin Muslimiveljeskunnan pääideologi 1950-luvulta alkaen. Qutbin ja samalla salafismin pääteokseksi on nopeasti muodostunut Milestones, jonka voisi kääntää Virstanpylväiksi. Myös Jaakko Hämeen-Anttila tarkastelee kirjassaan Qutbin ajattelua lyhyesti, mutta asiantuntevasti.

Qutbin ja Fjordmanin viha modernia, liberaalidemokraattista länttä ja monikulttuurisuutta kohtaan on yksi yhteinen. Näille ääri-ideologeille demokratia on jotain aivan muuta. Se muistuttaa melkoisesti fasismia. Molempia yhdistää myös viha feminismiä ja ylipäättään naisten vapautta kohtaan. Esittelen seuraavassa Sayyid Qutbin ajattelua paljon laajemmin kuin Hämeen-Anttila ja Strømmen teoksissaan, koska ilman Qutbin jihadismia on mahdotonta ymmärtää vastajihadismin vainoharhaista maailmankatsomusta.

Qutb on suosittu salafistien keskuudessa, mutta vastajihadistit yleistävät näiden edustaman vanhoillisuuden koskemaan kaikkia muslimeita. Tälle ei ole järkiperusteita. Maltilliset muslimit kavahtavat Qutbin kaltaisia fundamentalisteja paljon

enemmän kuin vastajihadistit konsanaan. Lisäksi heidän ajatelustaan ei löydy yhtymäkohtia Qutbiin, kuten Fjordmanilta ja monelta perussuomalaiselta.

Sayyid Qutb hahmottelee Milestoneissa utopistisen yhteiskunnan, joka on tiukasti islamin ja sharian mukainen, profeetta Muhammadin esimerkkiä tarkkaan seuraten. Qutbin ajattelu on eräänlaista yltiöromanttista vapautuksen teologiaa, koska hän oli itse Milestonesin kirjoittamisen aikaan vankilassa Gamal Abdel Nasserin (1918–1970) hallitsemassa maallisessa Egyptissä ja korosti läpi tuotantonsa voimakkaasti islamiin sisältyvää sosiaalista oikeudenmukaisuutta. Qutbin aiheetta lähimmin tarkasteleva teos on käännetty englanniksi vuonna 1953 nimellä Social Justice in Islam (Sosiaalinen oikeudenmukaisuus islamissa). Tässä Qutb muistuttaa nykyisiä läntisiä oikeistopopulisteja, kuten monessa muussakin suhteessa. Kansaa voi kosiskella usealla tavalla. Retoriikassaan muslimiveljeskunta on aina ollut kansan puolella sortajaa vastaan ja vasta nyt se arabikevään myötä on päässyt Egyptissä valtaan. Tätä kirjoitessani näyttää valitettavasti, mutta odotetusti siltä, että sorto tulee Muslimiveljeskunnan alaisuudessa jatkumaan: vain sortaja ja sorretty vaihtuvat. Sorron jatkumisen voi helposti päätellä suoraan Sayyid Qutbin teoksista.

Jahiliya eli islamia ennen vallinnut tietämättömyyden aika on Qutbin visiossa keskeisessä roolissa. Myös nykyaikainen ei-islamalainen maailma on Qutbin mukaan jahiliyan maailma. Qutb näkee kaikki yhteiskunnalliset ongelmat seurauksena harhaoppisuudesta, uskosta luopumisesta tai synnistä. Vain paluu profeetan kulta-aikaan ja sharian alaisuuteen voi ratkaista ongelmat ja nostaa islamilaisen maailman ansaitsemalleen paikalle koko maailman johtajaksi.

Tiivistettynä Qutbin viesti on varsin yksinkertainen: Sharia pelastaa maailman. Sharian alaisuudessa ihminen on saavuttanut paratiisin maan päällä. Qutb on lisäksi hysteerinen moralisti, joka haaveilee maailmanlaajuisesta islamilaisesta vallankumouksesta. Pahat länsimaiset tavat, kuten tanssi, elokuvat, kevytmielinen pukeutuminen ja viihde, on saatava kuriin – keinolla millä hyvänsä. Viittaen tässä yhteydessä Saudi-Arabiaan, Talibanin hallitsemaan Afganistaniin, Sudaniin ja Iraniin, joissa Qutbin visioima yhteiskunta on enemmän tai vähemmän toteutunut. Lisäksi on syytä todeta, että Osama bin Ladenin aikoinaan perustama terroristijärjestö al-Qaida nojaa tiukasti Qutbin oppeihin. Osama sai oppinsa aikoinaan Saudi-Arabiassa, muun muassa Sayyid Qutbin veljeltä Muhammadilta, mutta luki hän toki Sayyidinkin teoksia suoraan, varsinkin Milestonesia. Tietokirjailija Lawrence Wrightin Pulitzer-palkitun teoksen The Looming Tower: Al-Qaeda and the Road to 9/11 (Siintävä torni: Al-Qaida ja matka kohti syyskuun yhdettätoista) mukaan Osama kävi usein Muhammad Qutbin luennoilla Kuningas Abdulazizin yliopistossa 1970-luvun lopulla.

Pakistanista lähtöisin oleva kanadalainen sekulaarimuslimi Tarek Fatah puolestaan esittää vuonna 2010 ilmestyneessä kirjassaan The Jew Is Not My Enemy (Juutalainen ei ole viholliseni), että oppia Qutbin veljeltä oli saamassa myös egyptiläinen tuleva al-Qaidan kakkosmies, lääkäri Ayman al-Zawahiri, joka bin Ladenin kuoleman jälkeen vuonna 2011 nousi järjestön johtoon. Sayyid Qutbin vaikutus al-Qaidan jihadismiin on siis ollut ratkaiseva.

Qutb oli myös kiivas antisemiitti. Jihadistien ja islamistien nykyinen Israel-viha juontuu Koraanin ohella muun muassa Qutbin juutalaisvastaisista opeista. Asiaa on syytä taustoittaa

hieman laajemminkin. Qutbin 1950-luvun alussa Kairossa kirjoittama ja saudien wahhabiittihallinnon vuonna 1970 uudelleen julkaisema sekä ympäri muslimimaailmaa levittämä antisemiittinen julistus on käännetty englanniksi nimellä *Our Struggle with the Jews* (Taistelumme juutalaisia vastaan). Teoksen nimestä voi tulla mieleen Adolf Hitlerin Taisteluni eikä se ole sattumaa. Qutbin antisemitismi on yhtä fanaattista kuin Hitlerin ja hän jopa avoimesti ylistää tätä Allahin lähettämänä juutalaisten rankaisijana; aivan kuten Hitler itse teoksessaan julisti olevansa Jumalan asialla vastustaessaan juutalaisia. Suurempi rangaistus on Qutbin mukaan kuitenkin vielä tulossa ja Qutbin paranoidinen juutalaisviha onkin periytynyt sellaisenaan Hamasin perustamisasiakirjaan. Israelin valtion on sen mukaan lakattava olemasta, se on pyyhittävä pois maan päältä, työnnettävä mereen.

Asia ei ole vuosien saatossa muuttunut miksiäkään. Muslimiveljiskunnan tällä hetkellä kenties tunnetuin ja arvostetuin uskonoppinut, Yusuf al-Qaradawi, toisti Qutbin väitteen Al Jazeera -kanavalla vuonna 2009, sillä erotuksella, että Hitleriä kehuessaan hän myös vähätteli holokaustia. Al-Qaradawin mukaan Hitler näytti juutalaisille näiden paikan käyttämällä kaikkia niitä keinoja, joita hänellä käytettävissään oli, ja se oli Jumalan rangaistus juutalaisille. Seuraava rangaistus on uskovi-en, siis muslimien, käsissä.

Vuonna 1987 perustetun jihadistijärjestö Hamasin – Muslimiveljiskunnan Palestiinan haaran, joidenkin tarkkailijoiden mukaan jopa Muslimiveljiskunnan aseellisen siiven – jyrkän antisemitismin taustalla on ideologis-historiallisesti myös Palestiinan-kysymyksessä jo alun alkaen aktiivisena puuhastellut Jerusalemin pahamaineinen mufti Hajj Amin al-Husaini (1897–1974), joka oli Muslimiveljiskunnan perustajan Hasan al-Bannan ohella läheisessä yhteistyössä natsien kanssa juutalaisten hävittämiseksi.

Sukulaispoika Mohammed Yasser Abdel Rahman Abdel Raouf Arafat al-Qudwa al-Husaini kävi lapsena ja nuorena usein imemässä oppia muftilta. Myöhemmin maailma oppi tuntemaan pojan nimellä Jasser Arafat (1929–2004). Arafatin äiti oli muftin serkku ja kuten tunnettua, Arafat jatkoi taistelua juutalaisia vastaan Amin al-Husainin viitoittamalla tiellä, vaikkakin maallisen terroristijärjestö PLO:n huivipäisenä johtajana, ei jihadistina.

Kuten Tarek Fatah on mainitussa muslimien juutalaisvastaisuutta tarkastelevassa teoksessaan osoittanut, tämä valitettava kasvatustapa on aivan yleinen ympäri islamilaista maailmaa: lapset opetetaan pitämään juutalaisia islamin ja muslimien vihollisina jo moskeijoissa ja kouluissa, sekä lännessä että idässä. Saudien wahhabiittihallinto rahoittaa muslimien koulukirjoja, joita käytetään Saudi-Arabian ohella myös Yhdysvalloissa. Näissä oppikirjoissa juutalaiset ja kristityt kuvataan islamin vihollisiksi, apinoiksi ja sioiksi.

Samalla tavalla omaa agendaansa edistääkseen Saksan natsihallinto tuki 1930-luvulla suoraan taloudellisesti muftin ohella myös Egyptin Muslimiveljiskuntaa, koska Palestiina-kysymys lisäsi järjestön suosiota ja varoja tarvittiin jatkuvasti erityisesti juutalaisvastaisen propagandan painattamiseen. Kuten todettua, Siionin viisaiden pöytäkirjojen sisältämään salaliittoteoriaan perustuu äärioikeistolaisen Hamasin poliittinen ohjelma ja järjestön täysin vainoharhainen käsitys juutalaisista. Se voisi olla suoraan Der Stürmerin sivuilta.

Tarek Fatahin mukaan aiemmin mainittu saudiusintapainos Qutbin juutalaisvastaisesta esseestä on varustettu toimitta-

jan viitteillä, jotka yhdistävät Qutbin näkemykset Siionin viisaiden pöytäkirjoihin ja käyttävät viimeksi mainittua historiallista väärennöstä todistamaan Qutbin vääristellyt teesit oikeiksi. Islamistien ohella valitettavan suuri osa maailman muslimiväestöstä pitää väärennöstä aitona, kiitos juuri saudien ahkeran propagandan. Pöytäkirjojen aitouteen uskoi myös Qutbin teloittanut Egyptin presidentti Nasser. Juutalaisten oletetun maailmanvalloitus suunnitelman estääkseen Hamas haluaa tuhota ei pelkästään Israelin vaan kaikki maailman juutalaiset.

Näiden tunnettujen historiallisten yhteyksien ja kehityskulkujen vuoksi on tavattoman koomista, että nykyään vasemmisto useimmiten täysin epäkriittisesti tukee äärioikeistolaista Hamasia Palestiinan-kysymyksessä. Myös shiialainen antisemiittiterroristijärjestö Hizbollah, joka on Iranin hallinnon tukema, nauttii melkoista suosiota ääri vasemmiston keskuudessa. Tätä militanttien juutalaisvastaisten ideologioiden väistämätöntä sulautumista globaaliksi kollektivistiseksi kansanliikkeeksi voi kutsua vaikkapa kalifaatin, Natsi-Saksan ja Neuvostoliiton perinnöksi. Tärkeintä on vihata länsimaista liberalismia, kapitalismia, imperialismia, Natoa, Yhdysvaltoja ja Israelia. Tämä ei tietenkään tarkoita, että Israel toimisi Palestiinan-kysymyksessä oikeudenmukaisesti saati moraalisesti, mutta asioilla on aina vähintään kaksi puolta ja konfliktilla erityisen pitkä, ikävä historia. Kun palestiinalaisterroristi tekee iskun, Israel provosoituu; kun Israel tekee vastaiskun, palestiinalaiset provosoituvat. Koston kierre kiihtyy. Ääripäät ruokkivat toisiaan ja elävät toisistaan. Konservatiivinen Likud-puolue Israelissa ja Hamas Palestiinassa menestyvät vaaleissa sitä paremmin, mitä syvempi on konflikti osapuolten välillä. Siksi molemmat lietsovat vihaa. Väkipalva synnyttää väkivaltaa ja lisää ääriainesten suosiota pelossa elävän kansan keskuudessa. Väkivallan dynamiikka näkyy traagisella tavalla Palestiinan-konfliktissa. Kun kaksi Jumalan valittua kansaa kamppailee yhdestä ja samasta alueesta, jonka Jumala on heille luvannut, lopputulos on tämä: uskonnollis-nationalistisen konservatismi suosion kasvu.

Samassa yhteydessä on tärkeää muistaa, että kiistan molemmilla puolilla on sankka joukko rauhantahtoisia ihmisiä, jotka eivät missään nimessä kannata kummankaan osapuolen sotaisia toimia. Rauhaa toivovat ovat konfliktin ensisijaisia kärsijöitä, koska juuri heillä olisi tarjota kiistaan ratkaisu. Väkipalva vain ei juuri koskaan kuuntele järjen ääntä.

Myös ääriortodoksijuutalaisilla on omat terroristinsa, jotka ovat oikeuttaneet tekonsa Jumalalla. Näistä pahamaineisimmat ovat rabbi Meir Kahane ja hänen seuraajansa Baruch Goldstein. Mikään muu kuin uskonoppi ei erota heitä jihadistista. Aivan kuten jihadistit, he kokivat olevansa vainotun, mutta valitun kansan jäseniä, ja puolustavansa ainoaa oikeaa Jumalaa. Uskonto yhtyi heidänkin kohdallaan ääri nationalismiin ja seurausena oli useita kuolleita sekä loukkaantuneita muslimeja. Palestiinan-konfliktin ytimessä on alusta saakka ollut muslimien antisemitismi. Se on alunperin ollut islamistien ja arabi-nationalistien keskeinen syy vastustaa juutalaisvaltion perustamista alueelle. Juutalaisuus on jo tuolloin tarkoittanut muslimien länsimaisuutta, vapaamielisyyttä ja maallisuutta, siis selkeää uhkaa islamin ja sharian ylivallelle. Vastaavasti ortodoksijuutalaisille mikään kompromissi tai maallinen esivalta ei kelpaa: Jumala on luvannut heille pyhän Israelin maan ja siitä ei tingitä.

Ilman ortodoksijuutalaisuutta ja islamistista antisemitismiä Palestiinan-konfliktia nykymuodossaan tuskin olisi olemas-

sa – on näet melkoisesti historiallista ja ajankohtaistakin näyttöä sen puolesta, että juutalaiset ja muslimit kykenevät rauhanomaiseen rinnakkaiseloon. Ääripäiden välillä rauha on kuitenkin mahdollon yhtälö.

Palestiinan-konfliktin provosoivat alun perin mufti Amin al-Husaini ja Muslimiveljeskunnan Hasan al-Banna aatotovereineen, natsien rahallisella tuella, ja Hamas, Hizbollah sekä muut islamisti- ja arabinationalistijärjestöt pitivät sitä yllä edelleen. Nyt tukijoina ovat ainakin yksityiset lahjoittajat Saudi-Arabiasta, Iran ja Syyria, sekä lukuisat länsimaissa toimivat salafistien peitejärjestöt. Aiemmin saudihallinto tuki Hamasia täysin avoimesti, mutta veti tukensa pois ilmeisesti läntisten kumppaniensa painostuksesta.

Saudi-Arabia tuki aikoinaan auliisti myös Arafatin PLO:ta, kunnes PLO asettui Saddam Husseinin taakse tämän hyökättyä Kuwaitiin. Arafatin tuki Saddamille johtui todennäköisesti siitä, että Saddam puolestaan tuki avokätisesti Arafatin puoluetta Fatahia lähellä olevaa Al-Aqsan marttyyrien prikaatia järjestön itsemurhapommitusoperaatioissa: Saddam maksoi niin sanotun Al-Aqsan eli toisen intifadan aikana itsemurhajihadistien perheille jopa 25 000 dollaria puhtaana käteen.

Vastaavasti Israel tuki alussa Hamasia, koska arveli järjestön horjuttavan PLO:n valtaa alueella. Mossadissa pääteltiin, että fundamentalistien hallitsema Gaza olisi kansainvälisesti etu Israelille, koska fundamentalistit eivät pääsääntöisesti tainvu kompromisseihin, ja tämä saisi Israelin näyttämään maltilliselta ja demokraattiselta rauhankyyhkyltä. Mutta kuten Yhdysvalloille kävi Afganistanin jihadistaistelijoiden kanssa 1980-luvulla, Israel sai nopeasti huomata, että salafistien tarkoituksien edistäminen oman maan edun nimissä osuu väistämättä myöhemmin omaan nilkkaan. Kuvaavaa salafistien antisemitismin syvyydelle on, että Sayyid Qutbin mukaan tiede, tutkimus, runous, professorit, filosofit, tohtorit, kirjailijat, tiedemiehet ja joskus toimittajat ovat kaikki juutalaisten agentteja, joiden tehtävänä on tuhota ainoa oikea totuus, islam. Vainoharhaiselle salaliittoteorialle tyypillisellä tavalla Qutb selittää tämän johtuvan siitä, että juutalaiset ja heidän agenttinsa tietävät islamin olevan ylivoimainen totuus. Siksi se pitää tuhoata.

Freud on islamin vihollinen elämellisellä seksuaalisuudellaan, Marx ateistisella materialismillaan, ja Durkheim perhearvojen tuhoajana. Kaikki kolme ovat juutalaisia – eikä se ole sattumaa. Kaikkien tarkoitus on kumota islamin mukanaan tuoma moraali ja siveys sekä korvata ne turmeltuneella aistillisuudella ja epäjumalten palvonnulla, siis jahiliyan barbarismilla.

Qutb julistaa juutalaisten olleen islamin vihollisia alusta saakka, kuten Koraani ja perimätieto todistavat, ja vyöryttää tämän päälle modernia vainoharhaista salaliittoteoriaa ristiretkeläis-sionistien maailmanvalloitus suunnitelmista. Kuten todettua, näiden vääräuskoisten tarkoitus ei Qutbin mukaan ole enempää eikä vähempää kuin tuhota islam. Juutalaiset ja heidän agenttinsa ovat jahiliyan asialla. Myös maallistuneet muslimit ovat Qutbin mukaan sionistiagentteja. Kaikki paha tulee juutalaisuudesta.

Al-Qaidan taustalla on Qutbin lanseeraama islamtulkinta ja myös Breivik, jonka manifesti sisältää eniten suoraan lainattua materiaalia juuri Fjordmanilta, ihailee islamistiterroristeja manifestissaan. Tämä on tragikoomista.

Fjordman on blogiteksteissään islamin ohella hyökännyt raivokkaasti liberaalia demokratiaa, EU:ta, monikulttuurisuutta ja feminismiä vastaan. Mies vaikuttaa totaalisen kilahtaneelta

ta ja ilmeisesti juuri siksi hän nauttii niin laajaa suosiota kansallismielisten islaminvastustajien keskuudessa. Sekopäät rakastavat sekopäitä. Sekä Fjordman että Qutb inhoavat ”kulttuurimarxismia”, Qutb kuitenkin enemmän tavallista marxismia. Breivikin manifestissaan toistuvasti mainitsema kulttuurimarxismi on osa vastajihadistista salaliittoteoriaa sekin.

EUROOPPALAISEN FASISMIN HISTORIASTA NYKYPÄIVÄÄN

STRÖMMEN ESITTELEE KIRJASSAAN eurooppalaisen fasismin historiaa laajemminkin ja osoittaa nykyisen islaminvastaisen liikehdinnän yhteydet siihen. Suomessakin näkyy julkisuudessa aivan avoimesti fasismia yleistäviä hurmahenkkiä. Heitä on jopa eduskunnassa ja Helsingin Sanomien raadissa.

Vastaavasti Timo Soini ei sanoudu irti tai tuomitse puolueensa maahanmuuttokriittisen äärilaidan päivänselfää yhteyttä vastajihadismista nousevaan muukalaisvihaan. Moni perussuomalainen kansanedustaja kannattaa näitä sekopäisiä salaliittoteorioita täydestä sydäimestään ja on päässyt nimenomaan sillä eduskuntaan.

Euroopassa aiemmin rehtanut vainoharhainen antisemitismi on nyttemmin vaihtunut muslimivastaisuuteen, vaikka perinteinen antisemitismi toki säännöllisesti nostaa päätään erilaisissa media- ja eliittisalaliittoteorioissa. Voidaankin kyllä todeta, että maahanmuuttokriitikoille islamviha on vain väline syödä muiden, liberaalimpien puolueiden kannatusta vetoamalla aina ajankohtaiseen muukalaishammoon. Arviolta noin 10 prosenttia suomalaisista nielee syötin sellaisenaan.

Voidaan silti olettaa, että yli puolet perussuomalaisten kannatuksesta perustuu pelkästään EU-vastaisuuteen eikä salaliittoteorioihin perustuvalla muukalaishammolla ole siinä kovinkaan merkittävää roolia. Vain puolueen äärikansallismielinen siipi saa kannatuksensa vastajihadistisesta liikehdinnästä.

Tietenkin myös vetoaminen heikompiosaisten auttamiseen lisää kannatusta jonkin verran, kun samalla muistutetaan, ettei sorrettujen ja solvattujen tukeminen ole sosialismia vaan kansallismielisyyttä. Vain eliitti – EU ja liberaalidemokraatit – haluavat köyhille pahaa. Ja tietysti apajille pyrkivät maahanmuuttajat, erityisesti muslimit, joita mainittu eliitti haalii tänne vaalikarjaksi kannatustaan nostamaan. Tällaista salaliittoteoriaa kannattaa muun muassa professori Timo Vihavainen teoksessaan Länsimaiden tuho.

Yleensäkin koko länsimaista maahanmuuttopolitiikkaa pidetään vastajihadistipiireissä maanpetoksena, jossa eliitti on kaapannut kansalta vallan ja harjoittanut maahanmuuttajien ”hallitsematonta” maahantuontia syystä tai toisesta – kansallisen kulttuurin tuhoaminen on selitysten kärkipäässä – kysymättä asiasta mitään kansalta. Kun kansa kuitenkin nyt vaaleissa äänestää, Suomessa vain 20% kannattaa maahanmuuttovastaista linjaa äänestämällä perussuomalaisia. Näistäkin suurin osa vastustaa EU:ta, ei maahanmuuttoa sinänsä.

Perussuomalaisten suosion myötä Suomeenkin on rantautunut puolimilitantti muslimivastainen fanaatikkolahko, joka täällä kutsuu itseään sattuvasti englanninkielisellä nimellä Finnish Defence Leagueksi. Järjestöä johdetaan Englannista ja sillä on alalahkoja useissa maissa. Siihen kuuluu muun muassa uusnatseja, fasisteja, rasisteja ja ylipäättään kaikenlaisia muukalaisvihamielisiä aineksia. Suomessa perustajissa oli mukana perussuomalaisia paikallispoliitikkoja, joista ainakin yksi on tällä

hetkellä jopa kunnanvaltuutettuna. Eräs toinen, avoimesti natsismia ylistävä vanhemman polven perustajahahmo on tietääkseni erotettu puolueesta.

Järjestö ei tätä kirjoittaessani ole vielä yhdistysrekisterissä, joten johto voi kätevästi sanoutua irti kenestä tahansa yksittäisestä nettihörhöstä, koska virallisia jäseniä ei ole. FDL:n Facebook-sivu ja toiminta siellä viittaa siihen suuntaan, että järjestö aina johtoa myöden koostuu epämääräisestä rupuskista, joka pitää eri mieltä olevien ihmisten uhkailemisesta ja solvaamisesta. Heidän sivistystasonsa on matala eikä kukaan järjestöä edustavista henkilöistä ole missään kannanotossaan osoittanut pienintäkään suomalaisen kulttuurin tai historian tuntemusta. He eivät vainoharhaisten lehdistötiedotteidensa ja Facebook-kommenttiensa perusteella osaa kirjoittaa edes välttävää suomea.

Näin ollen FDL ei puolusta mitään suomalaista, vaan lähinnä lageria latkivien englantilaisten katumellakoitsijoiden, vankilakundien ja jalkapallohuligaanien kannattamia muslimivastaisia salaliittoteorioita. Toivottavasti Suojelupoliisi tarkkailee järjestöä, koska sen liepeillä liikkuu runsaasti heikkolahjaista, päihdeongelmaista, asehullua ja väkivaltaista ainesta, joka voi pahimmillaan olla valmis Breivik-tyyliseen terrori-iskuun omia kansalaisia vastaan.

Strømmen käsittelee teoksessaan myös näitä salaliittoteoreetikkoja Englannin sekä Norjan osalta ja heidän fasistista taustaansa. NDL vaikuttaa samanlaiselta hörhölahkolta kuin FDL.

Osansa saa myös BNP, Britannian kansallispuolue. Sen johtaja Nick Griffin on omituinen tapaus, kuten suomalaiset aatetoverinsa. Hänenkin taustojaan tonkimalla löytyy holokaustin vähättelyä ja puhdasta fasismia. Griffin on siis varsin lajiittypillinen islamvihaaja, joka muistuttaa huomattavasti enemmän demonisoimiaan muslimifanaatikkoja kuin länsimaisia demokraatteja.

Samaa voidaan sanoa vanhemmasta ja tunnetummasta järjestöstä, äärikansallismielisestä Suomen Sisusta, jonka jäseniä istuu eduskunnassa ainakin neljä kappaletta – kaikki tietenkin perussuomalaisten eduskuntaryhmässä. Tosin eräät heistä ovat ilmoittaneet eroavansa tai eronneensa järjestöstä, mutta vaikkapa James Hirvisaari on samassa yhteydessä kuitenkin avoimesti ylistänyt Sisun kollektivistis-fasistista ohjelmaa ja tavoitteita. Ne perustuvat vahvasti vastajihadistiseen salaliittoteoriaan muslimien maailmanvalloituksesta ja ovat kaiken kaikkiaan tavattoman muukalaisvastaisia. Näitä teorioita Hirvisaari on toistuvasti levitellyt blogeillaan ja Facebook-profiilissaan ja saanut yhdestä internetkirjoituksestaan myös lainvoimaisen tuomion kiihotuksesta kansanryhmää vastaan. Hänen kannattajansa ovat usein vielä fanaattisempia kuin Hirvisaari itse.

Sekä perussuomalaisissa että muissa nationalistisissa ryhmissä esiintyy myös voimakasta tieteenvastaisuutta, joka pahimmillaan on johtanut tutkijoiden uhkailuun. Rasimia ja muukalaisvihaa akateemisesti tutkivat henkilöt ovat saaneet vihapostia toistuvasti ja moni heistä ei halua enää esiintyä julkisuudessa. Tieteen autonomia on siis uhattuna, koska kansalliskiihkoilijat eivät siedä sitä, että heidän toimiaan ja ideologiaansa tuokitaa kriittisesti yliopistoissa. Tässäkin äärintationalistit muistuttavat ääri-islamisteja.

Norjassa Breivikin terrori-iskusta syytettiin välittömästi muslimeja ja kun asian todellinen laita paljastui, Breivikin teko oikeutettiin juuri sosiaalidemokraattisella tai kulttuurimarxilaisella maahanmuuttopolitiikalla. Suomessa nimen-

omaan Hirvisaari esitti vastaavan syytöksen Uuden Suomen blogissaan: Breivikin terrori-isku oli luonnollinen seuraus harjoitetusta, siis demokraattisesti valittujen hallitusten, maahanmuuttopolitiikasta.

Toisin päin käännettynä ajatus on selvä: jos maahanmuuttopolitiikka olisi kansallismielisten toivomalla tasolla, eli käytännössä turvapaikanhakijoita afrikkalaista ja islamilaisista maista ei vastaanotettaisi lainkaan, terroria ei tarvitsisi pelätä. Syy on siis terrorin uhreissa.

Strømmen päätyy lopulta syyttämään koko Norjan yhteiskuntaa äärioikeistolaisen, oikeammin kiihkokansallismielisen, islamvastaisuuden noususta arkipäiväiseksi. Tämä on oikeastaan eräänlainen liberaalidemokratian petos, itsepetos, jossa maltilliset puolueet ovat vähitellen päästäneet ääriaineekset mukaan politiikkaan – silkkaa naiiviuttaan – ja jopa omaksuneet osan näiden muukalaisvihamielisestä retoriikasta (Suomen sosiaalidemokraattien maahanmuuttopolitiittinen slogan viime eduskuntavaaleissa oli ”maassa maan tavalla”).

VALLOITTAVAA VALLOITUSHISTORIAA

JAAKKO HÄMEEN-ANTTILAN uusi teos on tärkeä lisä islamkirjallisuuteen ja erityisen ajankohtainen. Oikeastaan koko kirja on oivallinen katsaus nykypäivän ristireteläisromantiikan yllälyönteihin, joissa Euroopan juutalaiskristillinen historia nähdään sankarikertomuksena taistelusta pahoja valloittajamuslimeja vastaan.

Tosiasiassa Euroopan historia on täynnä sisäisiä konflikteja ja jatkuvia verisiä sotia, joissa kristityt ovat teurastaneet toisiaan vailla huolen häivää. Hämeen-Anttila on parhaimmillaan näiden ristiriitaisuuksien osoittamisessa ja asianlaitojen todellisen merkityksen paljastamisessa. Historian tuntemus on ensiarvoisen tärkeää, jos ja kun siitä yritetään hakea opastusta nykypolitiikalle. Hämeen-Anttila osoittaa, että islamvihaajat eivät tunne historiaa tai jos tuntevat, tulkitsevat sitä tavattoman yksisilmäisesti, suorastaan putkinäköisesti.

On ylipäätään kyseenalaista puhua laajamittaisesta islamin valloitusretkestä Eurooppaa vastaan. Kyse on usein ollut eurooppalaisten ja vaikkapa turkkilaisten hallitsijoiden liitosta joltain toista eurooppalaista hallitsijaa vastaan. Nykyisten vastajihadistien maalaamat ihannekuvat sankarillisten kristittyjen taistelusta kauheita muslimivalloittajia vastaan ovat suureksi osaksi historian valossa huuhaata. Nämä niin sanotut valloitusyritykset ovat usein olleet pieniä kahakoita, jotka kalpevat menneiden tullen nykyajan Euroopan valtioiden silloisten edeltäjien keskinäisten valloitusotien rinnalla.

Kun lähihistoriasta katsotaan vaikkapa ensimmäistä ja toista maailmansotaa, mitään vastaavaa ei löydy islamilaisesta maailmasta. Euroopalla ei siis ole kovin suurta aihetta omahyväisyyteen.

Professori Hämeen-Anttila osoittaa, että tällä hetkellä islamilaisessa maailmassa vallitseva epävakaa tilanne on historiallisesti rinnastettavissa menneen Euroopan tilanteeseen, eikä tosiasioiden valossa todellakaan näytä siltä, että lähivuosikymmeninä tai -satoina mikään islamilainen valtio uhkaisi eurooppalaista valtiota valloituksella. Sen sijaan tekijä esittelee lukuisia esimerkkejä länsimaiden tuoreista sotaretkistä muslimimaita vastaan. Nämä lisäävät vastakkainasettelua entisestään ja ruokkivat myös vastajihadistien salaliittoteorioita. Kun muslimit provosoituvat, eurooppalaiset ja yhdysvaltalaiset nationalistit saavat lisää vettä muslimivastaiseen myllyynsä.

Hämeen-Anttilan kirjan herkullisinta antia on Wienin tais-
telun kuvaus. Tämä vastajihadistipiireissä myyttiset mittasuht-
teet saavuttanut nahina ei todellakaan ole sitä, mitä muun mu-
assa Breivik ja hänen ihailemansa Gates of Vienna -blogi toi-
tottavat. Breivik jopa nimesi sekopäisen manifestinsa vuoden
1683 Wienin piirityksen mukaan. Strømmen tarkastelee tätä
yhteyttä läheisemmin omassa teoksessaan. Hämeen-Anttila pa-
lauttaa Wienin piirityksen oikeisiin mittasuhteisiinsa ja osoit-
taa siihenkin liittyvät eurooppalaisten valtioiden itsekkäät
intressit.

Professori ei islamin historiaa käsittelevässä osiossa mene
profeetta Muhammadia koskevan perimätiedon autenttisuus-
ongelmaan, puhumattakaan Muhammadin historiallisuutta
koskevasta autenttisuusongelmasta. Tosiasia on, että profeetas-
ta ei tiedetä oikeastaan mitään, eikä hänestä ole varteenotet-
tavia todisteita, ja hadithit eli perimätietokin on erittäin ky-
seenalaista. Joitakin Muhammadin nimiin laitettuja kirjeitä
Hämeen-Anttila kuitenkin mainitsee ja toteaa niiden olevan
väärennöksiä.

Paikoitellen tekijä vähättelee islamia valloitusretkien mo-
tiivina hieman liikaa, koska uskonto muistuttaa mitä tahan-
sa dogmaattista ideologiaa valloituksen motiivina. Toisaalta
Hämeen-Anttila aivan aiheesta rinnastaa uskonnon kom-
munistiseen tieteelliseen ateismiin, joka sekin on tunnetus-
ti keskeinen motivoija historian eräiden hirvittävimpien ta-
pahtumien taustalla. Islam ei silti ole pekkaa pahempi ei-
kä parempi kun sitä verrataan kristinuskoon, natsismiin tai
kommunismiin.

Islamin valloitushistoriaa voidaanakin perustellusti verrata
kristittyjen ja ateististen eurooppalaisten valtioiden pitkään ja
hartaaseen nahisteluun; tämän Hämeen-Anttila tekee herkulli-
sella ja paikoitellen myös pisteliällä tavalla.

On älyllisesti epärehellistä pitää islamia poikkeuksena
muista vastaavista imperialismien motiiveista. Kommunismi,
natsismi, fasismi ja kristinuskon eivät anna meille eurooppalai-
sille aihetta valloitushistorialliseen kilvenkiillotukseen islamiin
verrattuna.

Teoksensa loppuosassa tekijä käsittelee lännen aggressioi-
ta ja niiden osittain motivoimaa islamilaista fundamentalis-
mia. Tämä on tärkeä aihe, jota olisi voinut tarkastella laajem-
minkin, koska juuri islamilainen fundamentalismi on pilannut
läntisten kiivailijoiden silmissä koko islamin maineen. On ta-
vallaan ironista, että juuri länsimaiden ekspansiivisuus ja sen
aiheuttama kulttuurinen uhka ovat välillisesti islamilaisen fun-
damentalismin kautta myös vastajihadismin taustalla. Ympäri
mennään, yhteen tullaan.

Hämeen-Anttila olisi voinut käsitellä myös Euroopassa ny-
kyään vallitsevaa tilannetta. Moni nuori muslimimies on ra-
dikalisoitunut ja lähtenyt mukaan fundamentalisti-imaami-
en länsivihamieliseen kansankiihotukseen. Tämä tietenkin lii-
sää vastajihadismin sosiaalista tilausta ja samalla, valitettavasti,
aiheetta kasvattaa muslimivastaisia ennakoluuloja. Toisaalta
varsinkin sananvapauskysymykset ovat viime vuosina osoitta-
neet, että muslimitkin voisivat katsoa vakavasti peiliin.

Myös muslimien antisemitismi on nostanut päätään erityi-
sesti Saksassa ja Ruotsin Malmössä. Näille ilmiöille olisi teh-
tävä jotain, mikäli muukalaiskammoon perustuvien liikkei-
den suosion kasvu halutaan estää. Muutenkin äärimuslimien
toiminta osoittaa, että he eivät ole sen parempia kuin vastaji-
hadistit ja muut kiihkonationalistit. Äärioikeistolaisuus ei ole
länsimaalaisten yksinoikeus.

LOPUKSI

ON SELVÄÄ, ETTÄ MAAHANMUUTTO aiheuttaa kulttuurikäy-
töntöjen välisiä ongelmia. Sen sijaan, että oikeistokonservatiiv-
it keskittyvät irrationaalsiin salaliittoteorioihin ja propagan-
daan niiden pohjalta, he voisivat yrittää ajaa politiikassa us-
kontojen aiheuttamien todellisten ongelmien, kuten pikkupoi-
kien sukelinten silpomisen, ratkaisua. Tässä kysymyksessä
perussuomalaiset ovatkin kunnostautuneet, toisin kuin vaika-
kapa pikkupoikien silpomisen mahdollistavaa erillislakia ajava
oikeusministeri Anna-Maja Henriksson (RKP).

Kiivaimmille vastajihadisteille pikkupoikien ihmisoikeudet
eivät ole tärkeitä, koska vastajihadistit ovat Israelin ystäviä,
ja juutalaiset ovat pikkupoikien silpomisessa edelläkävijöitä.
Perussuomalaisten eduskuntaryhmä vaikuttaa sentään tässä
suhteessa johdonmukaiselta silpomisen kriminalisointialoi-
teestaan. Toivottavasti he jossain vaiheessa ymmärtävät yleis-
maailmallisten ihmisoikeuksien merkityksen laajemminkin.

Pikkupoikien silpomisen kieltämisessä kansa on kerrankin
heidän takanaan: Heikki Sariola Lastensuojelun keskusliitos-
ta teetti jokin aika sitten Taloustutkimuksella kyselyn, ja sen
perusteella vain 8% suomalaisista hyväksyy poikalasten ei-lää-
ketieteellisen ympärileikkauksen. 12% ei ota kantaa ja 80%
vastustaa. Se 8%, joka hyväksyy tavan, koostuu varmasti hy-
vin erilaisista ihmisistä, joiden motiivit vaihtelevat. Luultavasti
monen kohdalla kyse on moraalirelativistisesta ”suvaitsevai-
suudesta” tai yksinkertaisesti tietämättömyydestä. Kaikki eivät
välttämättä tiedä, kuinka haitallinen esinahan puute on mie-
hen seksuaaliselle nautinnolle. Kaikki eivät myöskään välttä-
mättä tunne lasten ihmisoikeussäädöksiä, kansainvälisiä sopi-
muksia ja Suomen rikoslakia.

Kuitenkaan perussuomalaisten eduskuntaryhmä ei aja vas-
taavalla tarmolla seksuaalivähemmistöjen ja naisten oikeuk-
sia muslimien keskuudessa, mikä aiheuttaa tietenkin epäilyjä
heidän motiivinsa suhteen. Itse asiassa oikeistokonservatiivit
ja vanhoilliset muslimit ovat samaa mieltä siitä, että naisten
ja seksuaalivähemmistöjen itsemääräämisoikeus ei ole poliitti-
sesti tärkeä asia. Vastaavasti molempien poliittis-uskonnollis-
ten ryhmittymien taipumus salaliittoteorioiden nielemiseen
on yksi yhteen. On tärkeä muistaa, että nämä ääripäät – jiha-
dismi ja vastajihadismi – muistuttavat toisiaan enemmän kuin
maltillisia liberaalidemokraattisia puolueita. Molemmat ääri-
päät elävät toisistaan ja luovat jatkuvasti keskinäisiä konflikte-
ja suosiotaan lisäämään. Meidän keskitietä kulkevien pitää olla
provosoitumatta ääriainesten nahistelusta ja pitää pää kylmä-
nä. Avoin yhteiskunta ja ihmisoikeudet ovat aivan liian tärkei-
tä uhrattavaksi ideologisen fanaattisuuden alttarille. Keskitien
kulkijoille sekä Hämeen-Anttilan että Strømmenin teokset
ovat erinomaisen suositeltavia.

Artikkelin lähdekirjallisuus löytyy osoitteesta: <http://www.skepsis.fi/Julkaisuja/Skeptikko2013.aspx>

*Kirjoittaja on uskonto- ja ääri-ideologiakriittinen, puo-
luepoliittisesti sitoutumaton liberaali kosmopoliitti.*

Mitä jos lämpötila ei enää nousekaan?

SKEPTIKOSSA 1/2013 oli mielenkiintoinen juttu ilmastomuutoksesta. On aina tervetullutta, kun lehti poikkeaa hieman Skepsiksen päätehtävästä eli paranormaalien ilmiöiden ruotimisesta.

Muutama kohta tohtori Jouni Räisänen jutussa kuitenkin ihmetytti. Kirjoitus alkoi johdannolla, jonka mukaan "ilmastonmuutoksesta käytävä keskustelu on usein värikästä". Valitettavasti oppikirjamaisesta tekstistä ei kuitenkaan ilmennyt, missä sitä keskustelua on käyty ja miksi se on värikästä.

Jos nyt hieman auttaisin, vaikka olenkin värisokea.

Jutun otsikon tarkoitus on yleensä houkutella lehden selaaja lukemaan, mutta nyt oli ilmeisesti päätetty pelottaa ihmiset kääntämään sivua ripeästi. "Ilmastomuutos on täällä" on nimittäin informaatioarvoltaan samaa luokkaa kuin "Talvi yllätti autoilijat" tai "Oppositio haukkui hallituksen".

Itse juttu alkoi maininnalla, että maapallon ilmasto on aina vaihdellut. Tästä esimerkkinä kerrottiin, että viime jääkauden aikana Suomen päällä oli kahden kilometrin paksuinen mannerjäätikkö. Ihanko totta?

Nyt kun jääkausi-skeptikko Spede Pasanen on ollut poissa rivistä jo useita vuosia, niin jo alakoulun maantiedonkirjoissa mainitusta jääkaudesta muistuttaminen tuskin on tarpeen.

Meitä kaikkia kiinnostaa tietysti lyhyemmän ajanjakson ilmastomuutos ja se, mikä osuus siinä on ihmisen toiminnalla, erityisesti hiilidioksidipäästöillä. Räisänen kirjoittaa, että "nykyisten arvioiden mukaan kasvihuoneilmiön voimistuminen lämmittää maapallon ilmastoa kuluvan vuosisadan aikana niin paljon, että se peittoaa kirkkaasti alleen ilmaston luonnollisen vaihtelun vaikutukset".

En olisi niin varma. Jutun alussa mainitun jääkauden kylmimpinä aikoina pohjoisen pallonpuoliskon lämpötila oli jopa viisi astetta nykyistä kylmempi, siis kymmenien tuhansien vuosien ajan. Jotta lämpötilan nousu tämän vuosisadan loppuun mennessä "peittoaisi sen kirkkaasti", lämpenemisen vauhdin pitäisi olla vähintään puoli astetta kymmenessä vuodessa.

Räisänen ennustaa siis kaksin verroin nopeampaa lämpenemistä kuin IPCC, jonka "paras arvio" on kolme astetta.

Tässä kohtaa Räisänen ei valitettavasti kerro lukijalle, miten maapallon keskilämpötila on todellisuudessa kehittänyt 1900-luvun loppupuolen lämpenemisjakson jälkeen. Asian voi helposti tarkistaa esimerkiksi Nasan mitausaineistosta: <http://tinyurl.com/mth6nhe>

Näette siinä aivan oikein: ei lämpenemistä vuoden 1997 jälkeen. Itse asiassa myös graafin ulkopuolelle jäänyt 1995 oli sen verran lämmin vuosi, ettei siitä lähtien mitattu pieni lämmön nousu ole tilastollisesti merkitsevää. Lämpenemisen pysähtyminen käy ilmi kaikista muistakin aikasarjoista, sekä maanpinnan lämpömittari-aineistosta että satelliittimittauksista.

Toki lämpenemisessä on ollut taukoja ennenkin, ja nimenomaan 1943-1976, jolloin alailmakehä itse asiassa hieman viileni kasvavista hiilidioksidipäästöistä huolimatta. Tähän liittyy yksi ilmastofysiikan haasteita: kuinka kauan tämä uusi tauko voi kestää ennen kuin ns. konsensusnäkemysten mukaiset lämpenemisennusteet on falsifioitu ja ilmastomallit menevät uusiksi?

Yksi huomiota herättävä arvio on Ben Santerin ja kumppaneiden "Separating signal and noise in atmospheric temperature changes: The importance of timescale" (2011): <http://tinyurl.com/clbzvzx>

Santerin johtopäätös oli, että yksi vuosikymmen ei riitä, vaan tarvitaan 17 vuoden lämpötila-aineisto ennen kuin ihmisen aiheuttama lämpenemissignaali voidaan erottaa luonnollisesta vaihtelusta eli kohinasta. Muitakin arvioita on, 15:stä vuodesta alkaen.

Yllä tuli mainittua, ettei tilastollisesti merkitsevää lämpenemistä ole tapahtunut vuoden 1995 jälkeen. Nyt ollaan vuodessa 2013, mutta ihan vielä ei ehkä kannata julistaa, että konsensusarvio ihmisen aiheuttamasta ilmaston lämpenemisestä on falsifioitu. Aika lähellä kuitenkin ollaan.

Jos lämpeneminen ei ala uudestaan tälläkään vuosikymmenellä, niin Räisäsellä ja muilla ilmastoasiantuntijoilla on ongelma. Siihen voisi kuitenkin varautua hyvissä ajoin pohtimalla (skeptisesti) Popperin ja Feynmanin hengessä: mitä tehdään, jos mittaukset eivät tue hypoteesia? Kasvihuoneilmiötä ei kukaan järkevähän ihminen ole kiistänyt, eikä sitä että fossiilisten polttoaineiden tilalle olisi hyvä saada puhtaampia energialähteitä.

Mutta jos ihmisen aiheuttama kasvihuoneilmiön voimistuminen osoittautuu huomattavasti oletettua heikomaksi, niin tiedeyhteisöllä on kyllä selittämistä sekä toisilleen että erityisesti suurelle yleisölle ja poliitikoille.

Siitä keskustelusta voi tulla todella värikäs, ja toivonkin Skeptikon palaavan aiheeseen vähintään parin vuoden välein.

MATTI VIRTANEN
SKEPTIKKO, ESPOO

SKEPSIKSEN HAASTE

10 000 EUROA
PUHTAANA KÄTEEN SILLE, JOKA TUOTTA
VALVOTUISSA OLOSUHTEISSA

PARANORMAALIN ILMIÖN.

DOSENTTI HANNU KARTTUNEN ja TAIKURI IIRO SEPPÄNEN ovat lupautuneet maksamaan kumpikin 2500 EUROA edellä mainitusta kokonaissummasta. Haastesumma voidaan maksaa myös humanoidistipendinä – 10 000 EUROA puhtaana ulottimeen sille humanoidille, joka itse noutaa stipendin ja antaa samalla DNA- (tai vastaavan) näytteen. Poikkeustapauksessa summa voidaan myös maksaa (mikäli esimerkiksi henkilötunnuksen tai pankkikortin saanti on osoittautunut humanoidille vaikeaksi) mukana seuraavalle ihmiskontaktiseuralaiselle.

LIITY SKEPSIKSEN JÄSENEKSI!

Kuka tahansa kiinnostunut voi hakea jäsenyyttä koulutustaustasta ja elämäkokemuksesta riippumatta, kun hän hyväksyy yhdistyksen säännöissä määritellyn tarkoituksen ja toimintaperiaatteet.

Yhdistyksen kalenterivuositainen jäsenmaksu vuodelle 2013 (sis. Skeptikko-lehden tilauksen) on 25 € tai alle 24-vuotiailta 12,50 € (jos olet alle 24-vuotias, ilmoita syntymäaikasi).

Voit myös tilata Skeptikko-lehden liittymättä jäseneksi. Tilausmaksu on 25 € / vuosi. Jos liityt keskellä vuotta, sinulle toimitetaan kaikki kuluvana vuonna ilmestyneet Skeptikko-lehdet jälkeenpäin.

Voit liittyä Skepsikseen netissä tai lähettämällä vapaamuotoisen hakemuksen sihteerillemme: Anna-Liisa Räihä, Borgströminkuja 1 B 19, 00840 Helsinki.

Täytä jäsenhakemuskaavake: www.skepsis.fi/liity/

Skepsis ry:n yhteystiedot

Tieteiden talo, Kirkkokatu 6, 00170 Helsinki

Internet: www.skepsis.fi

Pankkiyhteys: AKTIA FI13 4055 2920 1119 88

Jäsenasiat, lehtitilaukset, osoitteenmuutokset

Anna-Liisa Räihä

Borgströminkuja 1 B 19

00840 Helsinki

puh. (09) 698 1976

membership@skepsis.fi

Taloudenhoitaja:

Toni Heikkinen

Keskuskatu 14 B 13

04600 Mäntsälä

treasurer@skepsis.fi

puh: 050 537 3792

Skepsiksen hallitus vuonna 2013:

Puheenjohtaja **Otto J. Mäkelä**

varapuheenjohtaja **Heikki Nevala**

Ville Aarnikko, Denis Galkin, Juha Leinivaara,

Tiina Raevaara, Timo Tontti.

Alueyhteyshenkilöt

Joensuu: Vesa Tenhunen

puh. 0400 935 893

vesa.tenhunen@skepsis.fi

Jyväskylä: Juha Merikoski

puh. 040 755 1820

juha.merikoski@skepsis.fi

Oulu: Mikko Repka

puh: 050 482 1419

mikko.repka@skepsis.fi

Tampere: Jose Ahonen

puh. 040 558 7497

jose.ahonen@skepsis.fi

Turku: Heikki Kujanpää

puh. 044 022 0420

heikki.kujanpaa@skepsis.fi

Skepsis ry:n tieteellinen neuvottelukunta

TNK:n puheenjohtaja, professori **Jukka Maalampi** (hiukkasfysiikka), professori **Kari Enqvist** (fysiikka), professori **Mika Hemmo** (oikeustiede), PsT **Virpi Kalakoski** (psykologia), dosentti **Hannu Karttunen** (tähtitiede), **S. Albert Kivinen** (filosofia), professori **Hanna Kokko** (biologia, ekologia), professori **Eerik Lagerspetz** (yhteiskuntatiede/filosofia), professori **Hannu Lauerma** (lääketiede), professori **Anto Leikola** (biologia, oppihistoria), dosentti **Marijaana Lindeman** (psykologia), dosentti **Juha Merikoski** (fysiikka), dosentti **Markku Myllykangas** (terveys sosiologia), dosentti **Ilkka Pyysiäinen** (uskontotiede), professori **Jeja Pekka Roos** (sosiaalipolitiikka), dosentti **Veijo Saano** (lääketiede), **Anssi Saura** (biologia).

Skepsis ry on vuonna 1987 perustettu suomalaisten skeptikkojen yhdistys.

Skepsiksen vuonna 2009 muutettujen sääntöjen mukaan yhdistyksen tarkoitus on:

- Edistää kriittistä ajattelua, tieteellisen tiedon hankintamenetelmien opetusta sekä tieteeseen ja järkeen perustuvaa käsitystä maailmasta.
- Edistää kiisteltyjen tai erityisen poikkeuksellisten väitteiden tieteellistä tarkastelua.
- Edistää keskustelua tieteelliseen maailmankuvaan liittyvistä tärkeistä aiheista.
- Ylläpitää tällaisesta toiminnasta kiinnostuneiden ihmisten verkostoa, järjestää kokouksia ja keskustelu- ja luentotilaisuuksia sekä harjoittaa tiedotus- ja valistustoimintaa.

Yhdistys on poliittisesti, aatteellisesti sekä uskonnollisesti sitoutumaton. Yhdistyksen varsinaiseksi jäseneksi voidaan hyväksyä yksityinen henkilö tai oikeustoimikelpoinen yhteisö, joka hy-

väksyy yhdistyksen tarkoituksen ja toimintaperiaatteet. Kannattavaksi jäseneksi voidaan hyväksyä yksityinen henkilö tai oikeustoimikelpoinen yhteisö, joka haluaa tukea yhdistyksen tarkoitusta ja toimintaa.

Yhdistys julkaisee neljä kertaa vuodessa ilmestyvää Skeptikko-lehteä.

Mallia yhdistykselle haettiin Yhdysvalloissa 1976 perustetusta CSICOPista (Committee for the Scientific Investigation of Claims of the Paranormal), mikä ilmenee mm. yhdistysten samankaltaisina toimintaperiaatteina. Skepsis ry toimii kuitenkin itsenäisesti, vaikkakin yhteistyössä CSICOPin (nykyään CSI – the Committee for Skeptical Inquiry) ja muiden vastaavien järjestöjen kanssa.

Yhdistys on ECSOn (European Council of Skeptical Organisations) ja Tieteellisten seurain valtuuskunnan jäsenjärjestö.

Hans Rosling

Catherine de Jong

Christer Fuglesang

Hayley Stevens

Sophie Robert

Chris French

Anna Bäsén

and many more...

**European
Skeptics
Congress
2013**

**23-25 August
Stockholm Sweden**

www.euroskepticscon.org

KUVA: JOSE AHONEN

Vain 15 €

NÄYTÄ SKEPTIKOLTA!

HANKI SKEPSIS RY:N T-PAITA

Myydään yhdistyksen
järjestämissä tilaisuuksissa ja
postitse.

Tilaukset:
secretary@skepsis.fi
tai 09 698 1976

Mallit:
1. Ihanko totta? 2. Sapere Aude
Koot: S, M, L, XL, XXL.

Tilaa myös Skepsis ry:n haalarimerkki!
Usko, että saat sen hintaan 2,50 €!
Tilaukset: denis.galkin@skepsis.fi

